

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Marek Beneš

**Právní postavení sportovce v kolektivních
sportech**

Diplomová práce

Pověřený akademický pracovník: doc. JUDr. Jakub Morávek, Ph.D.

Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 24.03.2024

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou a mezer má 229 948 znaků.

Marek Beneš

V Praze dne 24. března 2024

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval doc. JUDr. Jakubu Morávkovi, Ph.D., za jeho cenné rady, věcné připomínky, jakož i za vstřícnost a milý přístup při vedení této práce.

Za pomoc, podporu a nekonečnou trpělivost během celého studia děkuji především své rodině, přátelům a Leoně Jíchové.

Obsah

Úvod	6
1. Vymezení základních pojmů	9
1.1 Sport	9
1.1.1 Definice sportu	9
1.1.2 Druhy sportovní činnosti a jejich vztahy	11
1.1.3 Rozlišení kolektivního a individuálního sportu	14
2. Systematika právní úpravy sportovního práva	16
2.1 Obecně k pojmu sportovní právo	16
2.2 Česká právní úprava	18
2.3 Sportovní organizace	20
2.4 Unijní rovina	23
2.4.1 Bílá kniha o sportu	26
2.4.2 Smlouva o fungování EU	26
2.5 Dílčí závěr	27
3. Sportovní smlouvy v ČR obecně	29
3.1 Dílčí závěr	32
4. Právní postavení profesionálního sportovce v kolektivních sportech v ČR	33
4.1 Občanskoprávní režim	34
4.1.1 Provozování sportovní činnosti jako OSVČ	34
4.1.2 Sportovec jako podnikatel	39
4.2 Pracovněprávní režim	43
4.2.1 Sportovní činnost a závislá práce	43
4.2.2 Další aspekty závislé práce	49
4.2.3 Argumenty pro a proti zaměstnávání sportovců	52
4.3 Přístup judikatury	53
4.4 Dílčí závěr	58
5. Postavení profesionálního hokejisty v ČR	60
5.1 Vzorová hráčská smlouva pro lední hokej	61
5.1.1 Úskalí vzorové smlouvy	62
5.2 Vliv hráčské asociace a asociace klubů	66
5.3 Dílčí závěr	67
6. Postavení profesionálního hokejisty ve Švýcarsku	68
6.1 Charakteristika hráčské smlouvy	68
6.1.1 Vztah nadřízenosti a podřízenosti	69
6.2 Pracovní doba a místo práce	71
6.3 Povinnosti profesionálního hokejisty	73
6.3.1 Povinnost loajality	76
6.3.2 Smluvní pokuta	80
6.4 Povinnosti klubu	80
6.5 Ukončení hráčské smlouvy	83

6.6	Dílčí závěr	84
7.	Úvahy de lege ferenda	86
7.1	Návrh hybridní právní úpravy	89
7.1.1	Právní postavení profesionálních sportovců.....	90
7.1.2	Úskalí navrhované právní úpravy.....	101
Závěr		103
Seznam zkratk		108
Seznam použitých zdrojů		109
Abstrakt		118
Abstract		119

Úvod

Tato práce bude věnována problematice právního postavení profesionálních sportovců v kolektivních sportech. Speciální právní úpravu této oblasti bychom v českém právním řádu hledali marně, což v praxi působí hned několik problémů, a to jak v rámci úpravy samotného sportovního prostředí, tak i v jiných právních odvětvích, ať už v rámci otázek daňových ve finančním právu či otázek souvisejících s pojištěním v právu sociálního zabezpečení. Právě daně jsou předmětem většiny rozhodnutí českých soudů ve vztahu k právnímu postavení sportovců, což je pravděpodobně dáno zařazením tohoto institutu do veřejného práva, na jehož správném fungování má stát mimořádný zájem. V soukromoprávní oblasti však stát ve vztahu k postavení sportovců není tak aktivní, respektive ponechává široký prostor pro úvahu a vůli smluvních stran.

Jedno z nejvíce dotčených právních odvětví, které souvisí s postavením profesionálních sportovců, je právo pracovní, neboť – jak později tato práce objasní – vztah mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem naplňuje znaky závislé práce. Přestože je tento předpoklad splněn a charakter vztahu mezi stranami tomuto pracovněprávnímu modelu odpovídá, není tento vztah v ČR vykonáván *a priori* prostřednictvím zaměstnaneckého poměru. Současná situace není pro samotné sportovce často přívětivá, neboť při absenci ucelené právní úpravy hrají důležitou roli sportovní organizace v jednotlivých sportech a jejich zájem tak může být upřednostňován před sportovcovým. Na fungování sportovních organizací působí různé vlivy a zájmy, které nemusí vždy v konečném důsledku sledovat zájmy jednotlivých sportovců jako zájmy přednostní, a jejich ochrana se tak ve většině případů nedá považovat za adekvátní. Tato práce se bude podrobněji věnovat prostředí kolektivních sportů, konkrétně hokeji, na kterém se pokusím demonstrovat obecné a v současnosti aplikované přístupy a názory v praktické rovině. Přestože je ČR považována za “hokejový národ“, slouží hokej jako ukázkový případ nedostatečné ochrany hráčů a k nim nepřívětivé právní úpravy a na druhé straně až příliš dominantního postavení sportovních klubů, jejichž zájmy jsou v rámci nadřazených sportovních organizací zohledňovány zjevně uspokojivěji.

Tato práce bude rozdělena do sedmi částí. V prvních dvou částech bude představena především nezbytná terminologie a předestřena právní úprava sportovního práva jako odvětví obecného ve vztahu k právnímu postavení sportovců. Cílem těchto částí je zejména seznámení čtenáře s pojmy, které se budou v následujících částech práce přirozeně vyskytovat, a jejich pochopení tak představuje nutný základ pro následné vnímání navazujícího obsahu. Těmito pojmy jsou především sport, individuální a kolektivní sport a v neposlední řadě sport rekreační, výkonnostní a profesionální. Představena bude systematika právní úpravy sportovního práva na národní, ale především unijní úrovni, neboť ke kompletnímu popisu a kritice postavení sportovců je třeba zařazení problematiky do kontextu mezinárodního práva (zejména práva EU).

Následující tři části této práce poskytnou pohled na aktuální právní úpravu postavení profesionálních sportovců na našem území. Čtenáři budou představeny dva paralelní právní režimy – občanskoprávní a pracovněprávní. Při absenci předpisů, které by řešily vztah obou těchto režimů, respektive stanovily pro sportovce rozhodný režim, hraje zcela zásadní roli soudní praxe, především pak judikatura Nejvyššího správního soudu České republiky. V závěru šesté části budou obecné poznatky demonstrovány na konkrétním sportu – hokeji, a to zejména skrze prostřednictvím kritiky vzorových smluv, které jsou v něm v praxi využívány.

Další část bude věnována postavení profesionálního sportovce v kolektivním sportu ve Švýcarsku. Švýcarsko je jednou z mnoha sportovně vyspělých zemí, kde jsou profesionální sportovci vykonávající kolektivní sport v postavení zaměstnanců, tudíž provozují sportovní činnost v režimu smlouvy pracovní. Cílem této části je vhléd do funkčního systému a srovnání některých aspektů sportovněprávních vztahů. Vzhledem k záměru relevantního srovnání přístupu obou zemí pracuje práce s hokejem i v oblasti švýcarské právní úpravy.

Poslední segment práce bude věnován úvaze nad možným budoucím směřováním úpravy právního postavení profesionálních sportovců v ČR, čehož bude docíleno pomocí analýzy jednotlivých aspektů pracovního práva a práva sociálního zabezpečení. Hypotézy pro úvahy *de lege ferenda* v rámci posuzování jednotlivých aspektů poskytne zejména švýcarská právní úprava.

Cílem této práce je nejen deskripce, analýza a kritika současného stavu dané problematiky na našem území, ale i komparace tohoto stavu s aktuální fungující úpravou v jiné zemi. Na základě poznatků bude dále uvažováno nad možnými budoucími změnami a vhodným řešením. Je však třeba mít na paměti, že komplexní úprava této problematiky je možná pouze na základě rozsáhlých analýz, dialogů a četných legislativních úprav, neboť sport je natolik specifické odvětví, že nesprávně zvolený způsob úpravy by pro něj mohl mít negativní následky. Z tohoto důvodu se ve svých úvahách zaměřím pouze na některé – dle mého názoru nejdůležitější – aspekty pracovního práva, práva sociálního zabezpečení a také práva občanského, u kterých se pokusím popsat důvodnost jejich aplikace, modifikace nebo naopak vyloučení jejich aplikace.

1. Vymezení základních pojmů

1.1 Sport

“The ball appeared from somewhere, I don’t know where, but it came from their side – it wasn’t from our side that the ball came. They made up some goals and one fellow went in goal and then it was just a general kickabout. I should think there were about a couple of hundred taking part.”¹

Výše uvedený úryvek byl vyňat z rozhovoru s bývalým britským vojákem Ernie Williamsem, který se zúčastnil památného fotbalového klání na západní frontě mezi vojáky Německa a Velké Británie během první světové války. Dne 25.12.1914 u města Wulverghem v Belgii obě armády odložily zbraně a šly si proti sobě na neutrálním ostrově zakopat s fotbalovým míčem, což vzešlo do dějin jako součást tzv. *“The Christmas Truce”*. Tento moment výstižně charakterizuje povahu sportu. Sport spojuje lidstvo i v těch nejvyostřenějších chvílích, kdy na něj může nahlížet jako na oporu, pokud se život kolem zdá až příliš černo-bílý.

1.1.1 Definice sportu

Sport jako takový se definuje obtížně, protože jeho subjektivní vnímání je ovlivněno mnoha faktory a pohled na něj je značně individuální, neboť pro každého člověka může znamenat něco jiného. Jako východisko se nabízí Zákon o podpoře sportu, který ve svém ustanovení § 2 odst. 1 stanoví, že: *„Sportem je pro účely tohoto zákona každá forma tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních*

¹ MASTERS, James. WWI Christmas Truce football match: Fact or fiction? www.cnn.com [online]. [cit. 2023-06-26] Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2014/12/23/sport/football/christmas-truce-football-match/index.html#:~:text=The%20story%20goes%20that%20on%20December%2025%201914%2C,was%20to%20be%20dubbed%20as%20%E2%80%9CThe%20Christmas%20Truce.%E2%80%9D>.

*výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně.*² Uvedená definice vychází také z čl. 2 písm. a) Evropské charty sportu.

Uvedená definice se jeví na první pohled komplexní, avšak není plně adaptabilní z důvodu neustále vznikajících nových sportovních disciplín či aktivit, které nelze pod tuto definici vždy podřadit, neboť se v některém z aspektů liší. Nabízí se otázka, zda tyto disciplíny tedy sportem jsou či nikoli, a jak s nimi případně nakládat. Příkladem, který je v současnosti v této souvislosti velice aktuální, je e-sport (soutěžení v počítačových hrách). Lze tuto aktivitu podřadit pod formu tělesné činnosti? Na tuto formu soutěžení bylo dříve společností pohlíženo skepticky, nicméně v důsledku obrovského rozvoje této oblasti v posledních letech a objemu finančních prostředků v tomto sportu jeho popularita roste raketovým tempem. Z tohoto důvodu by se měl za sport považovat, ačkoliv doslovně definici nenaplnuje. Limity definice však nespátřujeme pouze u nově vznikajících disciplín či aktivit, ale také u činností dávno zaběhlých, jako jsou například šachy.³

Sport je dnes součástí každodenního života většiny z nás, a právě v tom spočívá jeho přínos a zásadní vliv na celou společnost. Sport a vliv sportovců má obrovský přesah i mimo sportovní prostředí, a ačkoliv se říká, že politika do sportu nepatří, tak bohužel zvláště v dnešní době lze často jen stěží tyto dva světy oddělit. Tato skutečnost může pak mít na sport, a hlavně samotné sportovce (především profesionální), negativní vliv. Například v roce 2024 je aktuální spor ohledně účasti ruských sportovců či celých týmů na závodech či soutěžích v souvislosti s válkou na Ukrajině. Přes mnohé protichůdné názory a postoje si pro účely této práce vystačíme s konstatováním, že sport zasahuje do několika sfér společenského života, což také komplikuje jeho přesné vymezení.

² Viz také FIALA, Josef. Sport. In: HENDRYCH, Dušan a kol. Právní slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, ISBN: 9788074000591, 2009.

³ DVOŘÁK, Tomáš. *Několik poznámek k profesionálnímu sportu z pohledu soukromého práva*. In PICHRT, Jan. (ed.). Sport a (nejen) pracovní právo. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 31. ISBN: 978-80-7478-655-6 (dále citováno jako PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo).

Pro tuto práci je klíčové, že při sportu vzniká celá řada právních vztahů, do kterých sportovci a další subjekty na sportovním poli vstupují. Tyto vztahy bychom mohli řadit podle toho, zda vznikají v rámci rekreačního, výkonnostního či profesionálního sportu.

1.1.2 Druhy sportovní činnosti a jejich vztahy

Pro lepší vhléd do sportovněprávní problematiky je třeba rozlišit jednotlivé druhy sportovní činnosti a také vztahy, které při těchto činnostech vznikají. Logicky se totiž budou v těchto druzích právní vztahy výrazně lišit a budou v nich platit různá pravidla. Znovu se zde však setkáváme s problémem, který spočívá v chybějící kogentní úpravě, která by tyto kategorie rozlišila, aby o jejich vymezení nebylo sporu. Absence takové úpravy vede ke kategorizaci vytvořené jednotlivými organizacemi či asociacemi, z čehož můžou plynout neshody.

Rekreační sport

Rekreace je v nejširším smyslu označení činnosti vykonávané ve volném čase za účelem regenerace, relaxace či kompenzace, která je nezbytná pro psychický i fyzický rozvoj člověka.⁴ Jak již význam slova rekreace napovídá, při provozování rekreačního sportu není kladen důraz na samotné soutěžení či úspěch, protože jeho hlavním účelem je duševní a fyzická pohoda člověka. Rekreační sport je nejčastější formou sportování, protože účastníci k němu nepotřebují žádné kluby či snad dokonce asociace. Zjednodušeně řečeno nám stačí pouze prostor a případně vybavení nebo náčiní.

Této formě se říká také tzv. masový sport, což logicky plyne z velkého počtu osob, které ho vykonávají, ačkoliv i tato charakteristika se může jevit jako problematická z toho důvodu, že nelze *a priori* vyloučit, že by všichni masoví sportovci byli také profesionály, jakkoliv je to samozřejmě prakticky nepředstavitelné.⁵

⁴ LINHART, Jiří. PÁCL, Pavel. Rekreace. 11.12.2017. Sociologický ústav AV ČR V.V.I. *Sociologická encyklopedie*. <https://encyklopedie.soc.cas.cz> [online]. [cit. 2023-06-14] Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rekreace>.

⁵ LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Rozhodování sporů v oblasti sportu v ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. s. 8. ISBN: 978-80-7400-789-7 (dále citováno jako LISSE, Luděk. Sportovní právo. Rozhodování sporů v oblasti sportu v ČR).

Stejně jako je rekreační sportování prosté, vznikají při jeho výkonu zpravidla jednodušší právní vztahy. Výjimku z tohoto tvrzení mohou tvořit zejména odpovědnostní právní vztahy v rovině občanskoprávní či dokonce trestněprávní. Vzhledem k povaze rekreačního sportu však tyto situace vznikají naprosto minimálně. Při běžném chodu výkonu rekreačního sportu tak budou právní vztahy jednoduššího charakteru, neboť zde zpravidla nepůsobí sportovní organizace a výkon těchto činností nepodléhá registracím, ze kterých by mohly plynout vztahy složitější. Právní vztahy typické pro rekreační sport jsou například vztahy vznikající na základě nájmu sportovních ploch a sportovišť, najímání kondičního či osobního trenéra pro danou činnost, zapůjčení sportovního vybavení, ale třeba i vyplacení drobné finanční odměny za úspěch v amatérském turnaji nebo závodě.

Profesionální sport

Profesionální sport je charakterizován finanční náhradou získávanou sportovcem za vykonávání jeho činnosti a v případě výkonnostních bonusů také za výsledky či dosažené úspěchy. Opakem profesionálního sportu je sport amatérský. Rozlišení těchto skupin sportovců však může činit problémy, neboť v právním řádu ČR neexistuje v současné době žádné rozlišující hledisko, které by obě skupiny charakterizovalo a odlišovalo. S uváděním rozlišujícího hlediska se tak můžeme setkat v interních předpisech sportovních organizací působících v jednotlivých sportovních odvětvích. V oblasti hokeje je například profesionální hráč definován jako hráč, který uzavřel s hokejovým klubem profesionální smlouvu. Ta je IIHF definována následovně: „*a written agreement of a specific duration between a Player and an ice hockey club, signed by both parties, according to which the Player is compensated more for his ice hockey Player activity (games and/or training sessions) than the expenses he directly incurs to play ice hockey.*“⁶ Dle této definice je hlavním znakem profesionálního hráče skutečnost, že obdrží díky jeho smlouvě více peněz, než jsou jeho náklady na provozování této činnosti. Všichni ostatní hokejisté jsou pak považováni za amatéry. Lze však uvažovat i o jiných rozlišovacích hlediskách, než je pouze finanční ohodnocení. Těmi mohou být například fyzická

⁶ 2022/23–2023/24 Season IIHF International transfer regulations. [online] IIHF. [cit. 02-12-2023]. Dostupné z: <https://www.iihf.com/en/statichub/4719/rules-and-regulations>.

či časová náročnost. Vymezení profesionálních sportovců by určitě mělo být důležitou součástí úvah nad dalším směřováním sportovní legislativy v ČR, ať již bude jakékoliv.

Pokud je náhrada v takové výši, že činí primární a často dokonce jediný příjem daného sportovce, nazýváme profesionálního sportovce v rámci zjednodušeného dělení sportovcem vysokopříjmovým. Právní postavení vysokopříjmového sportovce je pro něj zcela zásadní, neboť náhrada, která mu za výkon sportovní činnosti náleží, představuje často hlavní zdroj jeho obživy. Právě z tohoto důvodu se budou následující části práce vztahovat převážně na vysokopříjmové sportovce, jejichž institucionální ochrana má pro ně existenční charakter. Jak bylo zmíněno výše, činí ekonomické hledisko hlavní rozdíl mezi výkonnostními a profesionálními sportovci, jejichž příjmy z výkonu sportovní činnosti nedosahují takové výše, aby tvořily jejich primární finanční příjem. K nejvýznamnějším faktorům ovlivňujícím skutečnost, do jaké skupiny sportovec bude řazen, jsou druh sportu, výkonnost daného jednotlivce či úroveň dané ligy v rámci sportu. Tuto kategorii sportovců bychom mohli označit jako poloprofesionály. Do této kategorie jsou tradičně řazeni elitní florbalisté nebo hráči nižších fotbalových a hokejových soutěží. Obě skupiny profesionálních sportovců mají za současného stavu možnost provozovat svou sportovní činnost ve dvou právních režimech. Dle současné právní úpravy je možné podřadit výkon sportovní činnosti pod režim občanskoprávní či pracovněprávní, jejichž aspektům se budu věnovat v další části této práce. V poslední části práce se pak pokusím v hypotetické rovině nabídnout řešení v podobě speciálního režimu pro profesionální sportovce (především kolektivních sportů), který by lépe reflektoval jejich specifické postavení. Přejít mezi těmito skupinami v důsledku změny statusu sportovce není samozřejmě v průběhu času vyloučen, což by měla právní úprava také reflektovat a dát možnost sportovci přejít do režimu dle jeho volby.⁷ Možnost volby by samozřejmě mohla připadat v úvahu pouze za předpokladu existence

⁷ MORÁVEK, Jakub. ŠTEFKO, Martin. *Profesionální sportovci v kolektivních sportech*. Časopis pro právní vědu a praxi. Brno: Masarykova Univerzita, 2013, č. 3. s. 357-358 (dále citováno jako MORÁVEK, Jakub. ŠTEFKO, Martin. *Profesionální sportovci v kolektivních sportech*).

různých režimů, do kterých lze činnost profesionálních sportovců zařadit jako je tomu v současnosti.

Peněžitě plnění získávají profesionální sportovci přirozeně primárně od klubů, jehož jsou tito sportovci členy. Jedná se o právní vztah, který bude v této práci zkoumán především.

Lze říci, že profesionální sportovci jsou jakousi podkategorií sportovců vrcholových. Vrcholový sport se vyznačuje nejvyšší výkonnostní úrovní daných sportů. Vrcholoví sportovci už neprovozují danou činnost pouze v rámci svých zájmů, neboť působí jako producenti hodnot a můžou být vzorem pro mnoho ostatních lidí. Další jejich důležitou funkcí je reprezentace. Čeští sportovci nereprezentují pouze sebe, ale také klub, ve kterém působí a na mezinárodním poli i samotnou Českou republiku.⁸

Právě v profesionálním sportu najdeme nejkompexnější a nejsložitější právní vztahy. Do těch bychom mohli zařadit například vztahy vznikající při rozhodovací činnosti sportovních arbitráží, vztahy vznikající na základě odpovědnosti za škodu nebo úraz při sportu a v neposlední řadě vztahy mezi sportovcem, jeho klubem, agentem, sponzorem a asociací či svazem.⁹

1.1.3 Rozlišení kolektivního a individuálního sportu

Pro účely této práce je také důležité rozdělení na sport individuální a kolektivní. Toto rozlišení je evidentní, proto postačí velmi stručný popis. Kolektivní sport v sobě pro dosažení úspěchu či výsledku zahrnuje kooperaci více sportovců (kolektivu, jak napovídá samotný termín kolektivní), kteří se stanoveného cíle snaží dosáhnout prostřednictvím společného úsilí. Předpokladem úspěchu je tak součinnost a souhra kolektivu, což je nejzásadnější rozdíl od individuálního sportu, kde jde o individuální dovednosti jedince.

Toto rozdělení je zásadní pro odlišné postavení sportovce vykonávajícího kolektivní sport od

⁸ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 14 s. ISBN 978-80-210-6040-1 (dále citováno jako KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*).

⁹ RUŽIČKA, Hynek. *Právní postavení profesionálních sportovců a profesionální sportovní smlouvy*. Praha: C. H. Beck. 1. vydání. 2022. s. 1. ISBN 978-80-7400-895-5 (dále citováno jako RUŽIČKA, Hynek. *Právní postavení profesionálních sportovců a profesionální sportovní smlouvy*).

sportovce vykonávajícího sport individuální, které spočívá v jejich rozdílném postavení, smluvních vztazích a právních nárocích.¹⁰ Pokud tak budu v této práci hovořit o profesionálních sportovcích, budu tím mít na mysli sportovce vykonávající kolektivní sport, pokud výslovně neuvedu jinak.

¹⁰ KRÁLÍK, Michal. *Zamyšlení nad tzv. sportovním právem*. Právní rozhledy, 1998, č. 10, s. 485-495 (dále citováno jako KRÁLÍK, Michal. Zamyšlení nad tzv. sportovním právem).

2. Systematika právní úpravy sportovního práva

2.1 Obecně k pojmu sportovní právo

K výkladu pojmu sportovního práva se dá přistoupit z mnoha směrů, a to ho činí velmi problematicky vymežitelným. Ani po dlouholetých diskuzích o sportovním právu není shoda v odpovědi na otázku, zda by se mělo jednat o uceleně upravené právní odvětví, nebo využívat analogie z ostatních existujících právních odvětví, jako jsou právo občanské, právo trestní nebo například, pro tuto práci nejzásadnější, právo pracovní.¹¹ Druhý ze zmíněných přístupů, tedy přístup ke sportovnímu právu jako právu nekompaktnímu a neucelenému, je výrazně tradičnější. Podle většiny odborné veřejnosti totiž představuje sportovní právo pouze spojení různých hmotněprávních oblastí práva, které jsou v daném kontextu relevantní. Dle tohoto nazírání sportovní právo vlastně vůbec neexistuje, protože pouze aplikujeme obecné právní premise na speciální odvětví.¹²

Zastánci prvního pohledu oproti tomu argumentují převážně rostoucím počtem relevantní judikatury a specializované legislativy pro sportovní odvětví, což dle nich svědčí o samostatnosti sportovního práva jako právního odvětví. Průkopníci tohoto názoru mají za to, že zdrženlivost při uznávání sportovního práva jako samostatného právního odvětví může pramenit z nedostatečného zachycení vývoje sportu. Odpůrci sportovního práva mají tendenci marginalizovat sport a prezentovat jej pouze jako formu zábavy, nicméně současný trend svědčí o prioritizaci opačného směru, a to takového, že sport se stal významnou hospodářskou činností vhodnou k jejímu právnímu regulování.¹³

Ať se již přikloníme ke kterémukoliv z těchto přístupů, nabízí se otázka, do jaké míry sport skutečně právně regulovat, abychom kompletně neznegovali jeho charakter či charakter dané disciplíny nebo dokonce nenabourali samotnou podstatu sportu jako takového. Tyto požadavky

¹¹ KRÁLÍK, Michal. Zamyšlení nad tzv. sportovním právem. s. 485-495.

¹² DAVIS, Timothy. *What Is Sports Law?* Marquette Sports Law Review vol. 11. 2001. s. 211. dostupné z: <http://scholarship.law.marquette.edu/sportslaw/vol11/iss2/7>.

¹³ GARDINER, Simon. *Sports law*. Cavendish. 1998. s. 71. ISBN 9781859413111.

totiž do značné míry kolidují s nárokem pro zajištění plné právní ochrany pro sportovní subjekty. Již samotný soudní spor může ohrožovat fungování sportu v jeho žádoucí podobě, nicméně těžko můžeme speciálně upravit sportovní odvětví takovým způsobem, který z něj státní – soudní ochranu úplně vyloučí či ji třeba jen omezí. Fungování sportu je natolik specifické a homogenní, že je při tvorbě právní úpravy jemu vyhovující bezpochyby třeba dbát jeho specifčnosti a tomu právní úpravu alespoň částečně přizpůsobit, nicméně tento postup by časem mohl mít efekt přesně opačný, který by samotnou povahu sportu naopak ohrozil. Důvodem je recentní proměna sportu v komerční, hospodářskou a výdělečnou aktivitu. Je proto nepředstavitelné, že by se na sport, který je v dnešní době víc než „pouhá zábava“, neaplikovaly fundamentální základy a základní zásady obecného práva.¹⁴

Sportovní asociace autonomně vytváří předpisy pro jejich soutěže a udržují tak tzv. rovnováhu sportovních soutěží. Tato rovnováha je pak pro fungování dané soutěže zcela stěžejní, protože je na ni navázán zájem fanoušků, sponzorů, ale především chuť samotných sportovců v soutěži participovat. Asociace však kromě pravidel fungování soutěží mohou také vytvářet mnohem složitější systémy pravidel, jako je například Světový antidopingový kodex, který přijala Světová antidopingová agentura (WADA), a který celosvětově harmonizuje antidopingové prvky, a představuje proto základní dokument boje proti dopingu ve sportu.¹⁵ Následně jsou pak často tyto pravidla či regulace předmětem soudního sporu pro rozpor s obecným právem, z čehož vyplývá, že právě soudy určují, která sportovní regulace v souladu s obecným právem je a která nikoliv.¹⁶

Hovoříme-li o vztahu sportu a práva, nesmíme opomenout pojem *sportovní specifikum*. To charakterizujeme jako zvláštnost jednotlivých sportů, která činí daný sport jedinečný a odlišuje ho od ostatních činností. Kubíček popisuje sportovní specifikum jako „*aplikaci odborného názoru v rámci přípustných odchylek od zásad běžných platných v tradičních právních*

¹⁴ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu: Iluze či nutnost?* Právník, 2001, č. 5, s. 467-490.

¹⁵ The World Anti-Doping Code. [online] 2021. www.wada-ama.org [cit. 23-11-2023]. Dostupné z: https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2021_wada_code.pdf.

¹⁶ HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012. s. 5-6. ISBN 978-80-87439-07-4 (dále citováno jako HAMERNÍK, Pavel. Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem).

*odvětvích. Specifikum sportu přitom není důvodem přiznání výjimky z práva, ale může posloužit jako odůvodnění použití zákonů připouštějící zvláštní povahu věci, přičemž se projevuje nejen v interních normách, ale zasahuje i do jednotlivých právních odvětví právního řádu ČR a předpisů EU.*¹⁷

Výše uvedená definice sportovního specifika napovídá, že hovoříme-li o zásadách, můžeme vedle obecných zásad práva poznávat a aplikovat i speciální zásady sportovního práva.¹⁸ Kdyby v rámci sportovního práva neexistovaly jemu vlastní specifické právní zásady, nebyla by dostatečně zohledněna specifická povaha sportu. Michal Králík uvedl principy sportu jako sociálně-ekonomického fenoménu, na kterých dle jeho názoru sportovněprávní úprava stojí. Konkrétně mezi ně zařadil například principy hierarchie a souladu sportovního práva, efektivnosti, souladu sportovního práva s mezinárodními normami, prevence, ochrany a garance, kontroly, vzdělávání, vyváženosti práv a povinností, komplexnosti, znalosti sportovního práva, normativní jistoty aj.¹⁹

2.2 Česká právní úprava

Zákonodárce na našem území doposud na vývoj tohoto dynamicky se rozvíjejícího odvětví nezareagoval, jako se tomu stalo v mnoha západních zemích nebo třeba na Slovensku, kde byl v roce 2015 přijat Zákon o športe (Zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Absence komplexní právní úpravy je negativně vnímána zejména při srovnání s jinými státy, které takovou úpravou disponují.

Právní řád ČR není – co se týče úpravy sportovního práva – příliš bohatý. Přijetí komplexní a ucelené úpravy sportovního práva se bohužel dodnes nerealizovalo. Samozřejmě je logické, že

¹⁷ KUBÍČEK, Jiří. Sport a právo. s. 58.

¹⁸ BELOFF, Michael. KERR, Tim. DEMETRIOU, Marie. *Sports Law*. Bloomsbury Publishing, 2012. S. 9-12. ISBN: 978-17-8225-034-0

¹⁹ GÁBRIŠ, Tomáš. GREGUŠ, Jozef. *Práva a povinnosti v profesionálním športe*. Praha: Leges, 2021. s. 41-42. ISBN: 978-80-7502-525-8. Srov. také KRÁLÍK, Michal. Právo ve sportu. s. 154-159.

Nyní je účinná koncepce podpory sportu 2016 – 2025 – Sport 2025, jejímž cílem je „*zlepšit podmínky pro sport a státní reprezentaci ČR tak, aby odpovídaly významu sportu pro společnost i jednotlivce, respektovaly tradici i sportovní politiku EU. Základní podmínkou naplnění cíle je kromě adresného rozdělování dotací, zásadní posílení institucionálního zajištění sportu v ČR, bez něhož nelze nutnou transformaci systému sportu uskutečnit.*“²⁴

Po třech letech fungování Národní sportovní agentury byla však přijata novela č. 49/2023 Sb., účinná dne 1. 4. 2023, kterou se změnila její organizační struktura. Důvodem pro tuto novelizaci byly zejména výsledky kontroly ze strany Ministerstva financí ČR a nedostatečné plnění úkolů plynoucích z působnosti Národní sportovní agentury. Tyto nedostatky vycházely především z absence dostatečné úpravy řídicích a kontrolních orgánů či rozdělení kompetencí mezi vládou a Národní sportovní agenturou při plnění stanovených úkolů.²⁵

Další novelou Zákona o podpoře sportu, která stojí za zmínku, je č. 230/2016 Sb., účinná dne 1. 1. 2017. Hlavním cílem bylo vytvoření informačního systému, který napomohl transparentnosti podpory sportu z veřejných financí a ve kterém musí být přihlášeny veškeré subjekty s nárokem na finanční podporu od státu.²⁶

2.3 Sportovní organizace

Pro komplexní pochopení předmětné materie, jejímž hlavním tématem je právní postavení profesionálních sportovců v kolektivních sportech a s tím související sportovní smlouvy, je potřeba nejprve pochopit fungování sportovních organizací, které mají na tyto smlouvy zcela zásadní vliv. Vzhledem k absenci ucelené zákonné úpravy, která by efektivně stanovila mantinely pro obsah sportovních smluv, slouží k tomuto účelu pravidla stanovená sportovními organizacemi zaplňující mezery na zákonné úrovni. Normotvorba sportovních organizací zamezuje nežádoucím dopadům absence zákonné úpravy a zabezpečuje alespoň minimální

²⁴ Koncepce podpory sportu 2016-2025 – Sport 2025. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. msmt.cz [online]. [cit. 2023-06-19] Dostupné z: <https://www.msmt.cz/sport-1/koncepce-podpory-sportu-2016-2025>.

²⁵ GLOGAR, Martin. Novela zákona o podpoře sportu. 6.4.2023. Právní prostor [online]. [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/zmeny-v-legislativě/vyslo-ve-sbirce-zakonu/novela-zakona-o-podpore-sportu2>.

²⁶ JURKA, Helena. Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí. s. 4.

úroveň ochrany subjektů.²⁷ Tato ochrana, především sportovců, však není v některých sportovních odvětvích dostačující. Vztah mezi sportovcem a sportovní organizací je naprosto klíčovým a základním vztahem v oblasti sportu, bez kterého by se sportovec nemohl účastnit většiny sportovních soutěží. Právě sportovní organizace zprostředkovávají sportovcům možnost v těchto soutěžích startovat, a ačkoliv je členství ve sportovních organizacích ze své podstaty dobrovolné, je sportovec ke svému členství nucen nepřímo.²⁸

Dostáváme se k organizační struktuře sportovních organizací. Pochopení mechanismu, který zabezpečuje organizaci sportovních odvětví, je nutný základ pro účely této práce, protože právní postavení sportovce je na tuto strukturu přímo navázáno. Úplně nejzákladnější dělení je na sportovní organizace národní a nadnárodní.²⁹ Podrobnější dělení vymezila Komise EU za použití pojmu “pyramidová struktura sportovních organizací“ (*the pyramid structure of sports organisations*):

- kluby;
- regionální sportovní federace;
- národní sportovní federace;
- evropské sportovní federace;
- mezinárodní sportovní federace.³⁰

Jelikož se jedná o pyramidu, jsou základním prvkem organizační struktury prvně uvedené subjekty – kluby. Sportovci se sdružují v klubech podle jejich sportovního zaměření a nereprezentují tak pouze sebe, nicméně také daný klub. Klub jim na oplátku poskytuje možnost účastnit se soutěže a podle dalších okolností jim poté může poskytovat určitá další plnění pro

²⁷ JURKA, Helena. Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí. s. 39.

²⁸ MAISNER, Martin. DOUBRAVA, Petr. JANÁK, Jiří. VLACHOVÁ, Barbora. DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 54. ISBN: 978-80-7400-744-6 (dále citováno jako MAISNER, DOUBRAVA, JANÁK, VLACHOVÁ, DOMBROVSKÁ. *Základy sportovního práva*).

²⁹ LISSE, Luděk. Sportovní právo. Rozhodování sporů v oblasti sportu v ČR. s. 10.

³⁰ Evropská unie: EU sports policy Going faster, aiming higher, reaching further. 2019 [online]. [cit. 2023-06-19] In: euro-parl.europa.cz. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/640168/EPRS_BRI\(2019\)640168_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/640168/EPRS_BRI(2019)640168_EN.pdf).

jejich rozvoj či ohodnocení, nicméně to je již otázkou individuální v rámci každého sportu i samotného klubu. Klub nemá zákonem stanovenou právní formu, ale pokud hovoříme o praxi v rámci ČR, tak většina klubů má formu spolku ve smyslu § 214 Občanského zákoníku.³¹

Kluby se sdružují ve svazech, uniích či federacích, které mohou fungovat jak na regionální úrovni, tak na úrovni ústřední. Všechny tyto stupně fungují na principu určité hierarchie charakteristické pro daný sport. Jako názorný příklad uveďme hokej v ČR, se kterým se budeme v této práci často setkávat. Jak jsem již uvedl, základním stavebním kamenem budou hokejové kluby (např. HC Slavia Praha a.s.), které se dále sdružují v krajských svazech ledního hokeje (pražský klub tak konkrétně v Pražském hokeji, celým názvem Pražský krajský výkonný výbor Českého svazu ledního hokeje). Jak již název napovídá, v každém kraji působí příslušný výkonný výbor. Na vrcholu národní pyramidy pak stojí ústřední organizace pro dané sportovní odvětví, což je v případě hokeje Český svaz ledního hokeje.³²

V rámci pyramidální struktury organizace sportovních odvětví je charakteristický subordinační princip, tzn. vztah nadřízenosti a podřízenosti. Ačkoliv se ve sportu pohybujeme v oblasti práva soukromého, struktura správy sportovních odvětví se velmi podobá veřejné správě, kde jsou vztahy vystavěny primárně na subordinačním principu. V praxi tento vztah znamená, že organizační jednotka nižšího stupně musí při svých právních jednáních brát zřetel na pravidla, která stanovuje jednotka nadřízená. Tento řetězec tak na národní úrovni začíná kluby, které mají v jejich interních předpisech či stanovách uvedenou povinnost řídit se pravidly nadřízených organizací, tudíž zpravidla svazů. Ze subordinačního vztahu poté vyplývá možnost udílení sankcí podřízenému subjektu, který pravidla stanovená nadřízeným subjektem nedodrží.³³

Posuneme-li se na nadnárodní úroveň, setkáme se s naprosto identickou strukturou subordinačního vztahu mezi národními sportovními organizacemi a těmi mezinárodními.

³¹ LISSE, Luděk. Sportovní právo. Rozhodování sporů v oblasti sportu v ČR. s. 11.

³² Český svaz ledního hokeje: Stanovy a řady ČSLH. 2020 [online]. [cit. 2023-06-29] [www.ceskyhokej.cz](https://www.ceskyhokej.cz/data/document/file/cslh-stanovy2020-2021.pdf). Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/data/document/file/cslh-stanovy2020-2021.pdf>.

³³ LISSE, Luděk. Sportovní právo. Rozhodování sporů v oblasti sportu v ČR. s. 12-13.

Národní organizaci (svazu) plyne z členství v mezinárodní organizaci (federaci) povinnost řídit se při své činnosti pravidly této mezinárodní organizace. Mezinárodní prvek je tak tímto inkorporován do vnitrostátní soukromoprávní úpravy.³⁴ Dále mohou být národní organizace členy specifických mezinárodních organizací jako jsou například Mezinárodní olympijský výbor, jehož stanovy jsou uznávány jako Olympijská charta, nebo Světová antidopingová organizace, která celosvětově bojuje proti dopingu ve sportu.³⁵

Pro praktické pochopení uveďme, že v oblasti hokeje je touto mezinárodní organizací IIHF. Ta organizuje mistrovství světa a je vrcholnou organizací také pro evropské národní ligy včetně těch českých, nicméně není respektována v kolébce hokeje – Severní Americe, na jejímž území má výhradní hokejový monopol NHL a její farmářská liga AHL. Tento rozkol vede k přetrvávajícímu problému, kterým je absence nejlepších hráčů světa hrajících NHL na mistrovství světa a v poslední době i na Olympijských hrách. Právě na tomto příkladu je vidět velké úskalí prostředí, kde neexistuje jedna celosvětová ústřední mezinárodní organizace, a dva velké autonomní subjekty (IIHF a NHL) mají problém se efektivně dohodnout na kompromisu.³⁶

2.4 Unijní rovina

Stejně jako na každé jiné právní odvětví má i na sportovní právo zcela zásadní vliv normotvorba orgánů Evropské unie, která se původně vázala pouze k profesionálnímu sportu. Normy EU jsou pak opět jako v ostatních právních odvětvích dotvářeny a vykládány judikaturou SDEU. Výše zmíněná vázanost k profesionálnímu sportu byla judikována rozhodnutím SDEU *Walrave and Koch*³⁷, které rozšířilo působnost práva EU na sportovní činnost, která znázorňuje

³⁴ JURKA, Helena. Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí. s. 40-41.

³⁵ LISSE, Luděk. Sportovní právo. Rozhodování sporů v oblasti sportu v ČR. s. 14.

³⁶ ČT sport: Šéf IIHF věří, že na příští olympiádě hráči z NHL budou. Pokud ne, byl by to velký problém, říká 2022 [online]. [cit. 2023-06-29] <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/olympijske-hry/peking-2022/sparty/hokej/sef-iihf-veri-ze-na-pristi-olympiade-hraci-z-nhl-budou-pokud-ne-byl-by-to-velky-problem-rika/620e6bc27ebea1e7f1a252a4>.

³⁷ Rozsudek SDEU ze dne 12. 12. 1974 ve věci *B.N.O. Walrave, L.J.N. Koch proti Association Union cycliste internationale, Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie a Federación Española Ciclismo (C36/74)*.

ekonomickou aktivitu, tudíž sport profesionální. Následně však SDEU ve svém rozhodnutí *Deliège*³⁸ rozšířil výklad této ekonomické aktivity a přenesl tak účinky unijního práva i na sport amatérský a poloprofesionální.³⁹

Jedním z nejznámějších rozhodnutí SDEU, které změnilo nejen fotbalové prostředí, je případ *Bosman*⁴⁰, který má především na hráčské přestupy do dnešního dne obrovský vliv. Belgický fotbalista Jean-Marc Bosman hrající téhož času za klub RFC Liège se obrátil na soud prvního stupně v Lutychu, protože smlouva s jeho novým klubem US Dunkerque a současně smlouva mezi těmito kluby o jeho přestupu nenabýly účinnosti z důvodu nesplnění podmínky potvrzení přestupu mezi belgickým a francouzským fotbalovým svazem. Toto vše nastalo po vypršení jeho stávající smlouvy s klubem RFC Liège, tudíž hráč namítal rozpor se svobodou pohybu pracovníků v rámci EU dle článku 45 Smlouvy o fungování EU.

Odvolací soud podal předběžnou otázku k SDEU, který se přiklonil na stranu hráče a zasáhl tak do původního systému přestupů, kde platilo, že hráčův přestup do jiného klubu je i po skončení smlouvy se stávajícím klubem závislý na uhrazení přestupové částky mezi kluby.⁴¹ V návaznosti na zánik tohoto systému byl přijat nový systém *FIFA Transfer Rules of 2001*.⁴² Dalším důležitým aspektem tohoto rozsudku je zákaz přijímání pravidel, dle kterých mohou fotbalové kluby nominovat k zápasům pouze omezený počet zahraničních hráčů.⁴³ Nutno podotknout, že SDEU výslovně neshledal rozpor celého systému přestupů s evropským právem a konkrétně

³⁸ Rozsudek SDEU ze dne 11. 4. 2000 ve věci *Christelle Delière proti Ligue francophone de judo et disciplines associées ASBL, Ligue belge de judo ASBL, Union européenne de judo (C-51/96) a François Pacquée (C-191/97)*.

³⁹ MAISNER. DOUBRAVA. JANÁK. VLACHOVÁ. DOMBROVSKÁ. Základy sportovního práva. s. 11.

⁴⁰ Rozsudek SDEU ve věci *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman (C 415/93)* (dále citováno jako případ Bosman).

⁴¹ Tamtéž, bod 1 výroku.

⁴² BLACKSHAW, Ian S. *International Sports Law: An Introductory Guide*. Short Studies in International Law, 2017. s. 87. ISBN: 978-94-6265-197-5 (dále citováno jako BLACKSHAW, Ian S. *International Sports Law: An Introductory Guide*. Short Studies in International Law).

⁴³ Případ Bosman, bod 2 výroku.

s články 45 a 48 Smlouvy o fungování EU, ačkoliv právníci EU věnující se ochraně hospodářské soutěže dovozují, že tak SDEU učinil nepřímo.⁴⁴

V otázce sportovních transferů je třeba také zmínit případ SDEU *Lehtonen*.⁴⁵ Zejména pro sportovní fanoušky je tento případ velice zajímavý, neboť z něj plyne možnost omezovat přestupy pouze na vymezená časová období – transferová (přestupová) okna. Finský basketbalista Jyri Lehtonen nerespektoval přestupové okno stanovené Mezinárodní basketbalovou federací a po jeho skončení uzavřel smlouvu s belgickým klubem Castors Braine. Belgický klub spadl do evropské zóny (ve které právě v období mimo přestupová okna nebylo povoleno přestupovat), a proto jeho transfer nebylo dle pravidel možné uskutečnit. Při následném posuzování došel SDEU k závěru, že pokud jsou transferová okna stanovená stejná pro všechny, nemohou být brána jako diskriminační. V praxi jsou transferová okna využívána napříč sporty, ačkoliv jejich počet či doba trvání se liší v závislosti na pravidlech a zvyklostech dané sportovní asociace.

V roce 2006 pak SDEU rozhodoval ve věci *Meca-Medina*.⁴⁶ David Meca-Medina a Igor Majcen byli profesionální plavci, kteří měli pozitivní test na doping na mistrovství světa, což vedlo k jejich vyloučení ze soutěže Mezinárodní plaveckou federací. Plavci následně podali u Komise Evropských společenství stížnost pro rozpor dopingových pravidel s volným pohybem osob a služeb. Po zamítnutí stížnosti se plavci bránili u soudu prvního stupně, který však také rozhodl v jejich neprospěch. Soud prvního stupně argumentoval tím, že dopingová pravidla mají pouze ekonomickou, nikoliv hospodářskou povahu, a proto se na ně Smlouva o fungování EU včetně článků upravujících volný pohyb osob a služeb nevztahuje.⁴⁷ SDEU však toto tvrzení vyvrátil

⁴⁴ BLACKSHAW, Ian S. *International Sports Law: An Introductory Guide*. Short Studies in International Law. s. 87., srov. také HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. s. 42-43.

⁴⁵ Rozsudek SDEU ve věci *Jyri Lehtonen and Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL v Federation Royale Belge des Societes de Basketball ASBL (FRBSB)*, C-176/96.

⁴⁶ Rozsudek SDEU ve věci *David Meca-Medina and Igor Majcen v Commission*, C-519/04 P (dále citováno jako případ *Meca-Medina*).

⁴⁷ BLACKSHAW, Ian S. *International Sports Law: An Introductory Guide*. Short Studies in International Law. s. 89.

a konstatoval, že okolnost v podobě čistě sportovní povahy regulace neznamená jeho vynětí z působnosti komunitárního práva.⁴⁸ Následně tak rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil.⁴⁹

2.4.1 Bílá kniha o sportu

Do roku 2007 sloužila výše uvedená judikatura SDEU jako výhradní zdroj pravidel v oblasti sportovního práva EU. Právě v tomto roce však Evropská komise přijala tzv. *Bílou knihu o sportu*⁵⁰, která sice není právně závazná, nicméně díky tomu, že je to ucelený dokument shrnující koncepce a stanovující budoucí cíle EU ve vztahu ke sportu, může být označena za dokument v této oblasti přelomový. Celý dokument je na judikatuře SDEU vystaven a reflektuje tak daná rozhodnutí, zejména pak ty týkající se hospodářské soutěže.⁵¹ Bílá kniha o sportu pracuje s pojmem „specifikum sportu“, který sama částečně vysvětluje. Je rozdělena do 6 částí, v nichž je zdůrazněn význam sportu z hlediska ekonomiky, vzdělávání či uchování kulturních hodnot, či je zde pojednáno o organizaci sportu. Kromě těchto fundamentálních obecných tezí se v Bílé knize o sportu nacházejí také specifitější oblasti, jako je například vzdělávání vrcholových sportovců a jejich uplatnění po konci kariéry či model financování sportu.⁵²

2.4.2 Smlouva o fungování EU

Dalším zásadním momentem v normotvorbě EU ve vztahu ke sportu bylo přijetí Lisabonské smlouvy a s ní Smlouvy o fungování EU. Tento dokument vzešel v platnost 1. 12. 2009 a ukotvil pozici sportu a sportovního práva v právu EU. Konkrétně se sportu týká článek 6 Smlouvy o fungování EU, který zní: „*Unie má pravomoc provádět činnosti, jimiž podporuje,*

⁴⁸ Případ Meca-Medina, bod 26-27.

⁴⁹ Tamtéž, bod 1 výroku.

⁵⁰ Bílá kniha o sportu, 11.7.2007. [online] <https://eur-lex.europa.eu/> [cit. 2023-08-03] Dostupné z: eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0391.

⁵¹ BLACKSHAW, Ian S. *International Sports Law: An Introductory Guide*. Short Studies in International Law. s. 88.

⁵² Sport a Evropská unie. [online] www.mvcr.cz [cit. 2023-08-03] Dostupné z: [Sport a Evropská unie - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](#).

*koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států. Oblasti těchto činností na evropské úrovni jsou: [...] e) všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport;*⁵³

Další zmínku o sportu nalezneme v článku 165 Smlouvy o fungování EU: „[...] Unie přispívá k podpoře evropských hledisek sportu s přihlédnutím k jeho zvláštní povaze, jeho strukturám založeným na dobrovolné činnosti a jeho společenské a výchovné funkci.

Činnost Unie je zaměřena na: [...] rozvoj evropského rozměru sportu podporou spravedlivého a otevřeného sportovního soutěžení a spolupráce mezi subjekty odpovědnými za sport, jakož i ochranou fyzické a mravní integrity sportovců, obzvláště mladých sportovců.

*Unie a členské státy podporují spolupráci v oblasti vzdělávání a sportu se třetími zeměmi a s příslušnými mezinárodními organizacemi, zejména s Radou Evropy. [...]*⁵⁴

Lisabonská smlouva tak EU svěřila konkrétní pravomoci v oblasti sportu a na rozdíl od jejího předchůdce – výše zmíněné Bíle knihy o sportu – je právně závazná.⁵⁵ Objektivně byl tento krok pro sport zcela zásadním a pozitivním, avšak tento názor určitě nesdílely sportovní organizace, které tím ztratily výlučné postavení, které jim zabezpečovalo absenci kontroly při přijímání svých aktů. Od přijetí Lisabonské smlouvy totiž tyto akty sportovních organizací podléhají kontrole ze strany EU.⁵⁶

2.5 Dílčí závěr

Jelikož se sport rozvíjí velice dynamicky, je důležité, aby na tento proces v odpovídající míře reagovala i jeho právní úprava, neboť i v této oblasti jsou nezbytné určité mantinely, které proces vývoje budou korigovat správným směrem. Tento úkol je však vzhledem rychlosti rozvoje sportu, a na druhé straně dlouho trvajícím procesu normotvorby, také velmi obtížný.

⁵³ Smlouva o fungování Evropské unie, 1.12.2009. [online] <https://eur-lex.europa.eu/> [cit. 2023-08-04] Dostupné z: eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT. Článek 6.

⁵⁴ Tamtéž, článek 165.

⁵⁵ Sport, 2023. [online] www.europarl.europa.eu [cit. 2023-08-04] Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/143/le-sport>.

⁵⁶ GÁBRIŠ, T. International and European Sports Law: Textbook. 1. vydání. Bratislava, 2015, s. 13. ISBN: 978-80-972080-2-8.

Pro příklad nemusíme příliš daleko, neboť ČR během své více než třiceti leté existence nepřijala žádný předpis, který by se komplexní úpravě sportovního odvětví na našem území alespoň přiblížil. Kvůli absenci této úpravy tak hrají klíčovou roli sportovní organizace (národní i nadnárodní), které prostřednictvím činnosti vlastních orgánů v rámci své organizační struktury upravují jednotlivá sportovní odvětví při snaze o zajištění jejich efektivního fungování.

Na fungování sportu v rámci Evropy má velký podíl EU, která prostřednictvím svých orgánů reguluje jeho chod. Zejména judikatura SDEU má zcela zásadní roli při transformaci právních řádů potřebných k přizpůsobení se vývoji sportu. Právě judikatura a normotvorba EU jsou pro státy jako ČR, které svou vlastní úpravou nedisponují, naprosto klíčové, a mají velký vliv na právní postavení samotných sportovců.

3. Sportovní smlouvy v ČR obecně

Než bude přistoupeno k samotnému jádru této práce v podobě analýzy právního postavení sportovců, přiblížím prostředek, prostřednictvím kterého jsou vztahy v profesionálním sportu utvářeny – sportovní smlouvy. Výše uvedené nedostatky právní úpravy sportovního práva v ČR se logicky promítají i do problematiky sportovních smluv. Ty mohou být vzhledem k absentující speciální právní úpravě uzavírány jako smlouvy pracovní, ale také jako jiné, nepojmenované smlouvy. Druhá jmenovaná skupina dokonce ve sportovněprávní praxi na našem území výrazně převládá.⁵⁷

Sportovní smlouva je dvoustranné právní jednání, které upravuje vztahy mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem. Za základní vztah plynoucí ze sportovní smlouvy můžeme považovat „*povinnost sportovce poskytovat klubu své herní schopnosti, fyzický potenciál, své technické a taktické zdatnosti, jakožto i čas potřebný k přípravě a k realizaci soutěže*“ a naproti tomu „*povinnost sportovního klubu poskytnout odměny za služby, které jsou sportovcem ve prospěch klubu poskytovány, a vytvoření takových podmínek, aby sportovec mohl obsah smlouvy naplnit.*“⁵⁸

V oblasti profesionálních sportovních smluv se v ČR setkáváme s tzv. dvojkolejným právním režimem. Jedním v praxi převládajícím řešením je občanskoprávní režim, ve kterém je sportovní smlouva sjednána jako smlouva inominátní dle ustanovení § 1746 odst. 2 Občanského zákoníku. Inominátní smlouvy neodpovídají žádnému z typů smluv upravených závazkovým právem. U inominátních (nepojmenovaných) smluv neobsahuje Občanský zákoník žádné speciální ustanovení jako tomu je v případě smluv v něm pojmenovaných. Inominátní smlouvy tak obsahují vlastní smluvní podmínky, které musí být splněny a pro vztahy z nich vznikající je rozhodující jejich obsah (tzn. vzájemná práva a povinnosti stran).⁵⁹ Volnost stran při sjednávání obsahu smlouvy však není bezbřehá, neboť se nacházíme ve sféře práva občanského,

⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2011, čj. 2 AfS 16/2011-78.

⁵⁸ JURKA, Helena. Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí. s. 18.

⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 33 Odo 848/2006.

v důsledku čehož se na tyto smlouvy aplikují základní zásady plynoucí z Občanského zákoníku, na které musí strany brát při kontraktačním procesu ohled.

Obsahem smlouvy v závazkovém právu jsou práva a povinnosti smluvních stran. Kromě výše uvedených základních povinností profesionálního sportovce a sportovního klubu se ve sportovních smlouvách zpravidla objevují i další typická práva a povinnosti. Jejich podoba i rozsah se různí v závislosti na mnoha faktorech, z nichž nejvýznamnějším je odlišení dle toho, o jaký sport se jedná. Logickým důsledkem této odlišnosti je přímá úměrnost mezi velikostí sportu a rozsahem smlouvy, ačkoliv to samozřejmě nemusí platit bezvýhradně a určitě bychom našli několik výjimek. Protože se budu hokejové úpravě dále v této práci věnovat podrobněji, použiji pro demonstrování některých práv a povinností, které se ve sportovních smlouvách objevují, právě vzor profesionální hráčské hokejové smlouvy pro hráče extraligy a 1. ligy, jejíž autorem je Český svaz ledního hokeje. Povinnosti hráče jsou například účast hráče na všech zápasech klubu, ke kterým je hráč nominován, nastoupit do klubové sezóny v dobré fyzické kondici, účastnit se klubových tréninků a soustředění, dodržovat řady soutěží, neprovozovat sázky ve vztahu ke klubu či lize, podrobit se dopingové zkoušce aj. Oproti tomu je klub povinen platit hráči odměnu ve sjednané výši a zajistit hráči výstroj a vybavení k provozování činnosti.⁶⁰ Výše uvedené povinnosti mohou být prostřednictvím práva vynučovány. Je také třeba brát v úvahu nerovnoměrné postavení obou stran, kdy sportovec je slabší smluvní stranou. V důsledku toho nelze založit nepoměr práv a povinností právě v neprospěch sportovce jako smluvní strany. V opačném případě může soud zasáhnout a nerovnoměrná ujednání „vyvážit“ či modifikovat.⁶¹

Sportovní smlouva je smlouvou synallagmatickou, tzn. strany smlouvy mají vůči sobě vzájemná práva a povinnosti. Tento charakter smlouvy však nevyplývá ze zákona (*ex lege*), neboť synallagma musí být ve smlouvě přímo uvedeno. Je tak na smluvních stranách, aby

⁶⁰ Hráčská smlouva pro extraligu ledního hokeje a 1. ligu ČR, 19. 4. 2022. [online] www.ceskyhokej.cz [cit. 2023-10-10] Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/cesky-hokej/dokumenty?documentLister-filter%5Bkeyword%5D=smlouva>.

⁶¹ LISSE, Luděk. Sportovní právo. Rozhodování sporů v oblasti sportu v ČR. s. 55-56.

prostřednictvím jejich ujednání ve smlouvě založily synallagmatický závazek, protože se nejedná o „synallagma bez dalšího“.⁶²

Výše jsem nastínil, že povinnosti mohou být vynucovány skrz právo. Naskýtá se tak otázka, kterým právním řádem se sportovní smlouvy řídí. V rámci autonomie vůle je i určení právního řádu, kterým se smlouva řídí, ponecháno na ujednání smluvních stran ve smlouvě. V českém sportovním prostředí se tak smlouvy budou zpravidla řídit českým právním řádem. Před soudem se dle Občanského soudního řádu projednávají zejména porušené smluvní závazky či újma na zdraví způsobená při sportu. V prostředí sportovního práva je však často využíváno rozhodčí řízení. V případě rozhodčího řízení hovoříme o tzv. zúžení civilní pravomoci soudu, kdy je řízení vedeno na základě rozhodčí doložky, která je ve sportovní smlouvě sjednána. Při rozhodčím řízení není rozhodující, zda se smlouva řídí režimem Občanského zákoníku či Zákoníku práce.⁶³

Druhým možným režimem je režim pracovněprávní, ve kterém je sportovní smlouva smlouvou pracovní dle ustanovení § 34 Zákoníku práce. Sportovních smluv v tomto režimu je výrazně méně než v režimu občanskoprávním, přesto je současný stav takový, že sportovní smlouvu jako smlouvu pracovní uzavřít lze.⁶⁴ Zásadním rozdílem pracovní smlouvy od smlouvy inominátní je zdroj práv a povinností plynoucích ze smlouvy. V oblasti pracovních smluv se k obsahu a znění smlouvy přidávají ještě práva a povinnosti plynoucí z předpisů pracovního práva, zejména Zákoníku práce. Vůle smluvních stran je zde omezena kogentními ustanoveními Zákoníku práce, a to z důvodu ochrany zaměstnance (sportovce) jako slabší smluvní strany.⁶⁵

⁶² LISSE, Luděk. Sportovní právo. Rozhodování sporů v oblasti sportu v ČR. s. 47-48. Srov. také rozsudek NS ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 33 Odo 848/2006

⁶³ Tamtéž. s. 56,77.

⁶⁴ Jak uvádí Nejvyšší správní soud v Rozsudku ze dne 29. 11. 2011, čj. 2 Afs 16/2011-78: „Současně však je třeba podotknout, že výše uvedené (činnost profesionálního sportovce není jednoduše podřaditelná pod pojem „závislá práce“ ve smyslu zákoníku práce) neznamená, že by mezi profesionálním sportovcem a klubem, za který hraje, pracovní smlouva uzavřena být nemohla či dokonce nesměla. Nejvyšší správní soud toliko zastává názor, že za současné situace značné nejasnosti právního postavení profesionálních sportovců stát nemůže vynucovat jen jednu z možných forem jejich smluvní spolupráce s kluby, a to ani prostřednictvím daňové politiky.“

⁶⁵ PICHRT, Jan. a kol. Pracovní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, ISBN: 978-80-7400-853-5. s. 8. (dále citováno jako PICHRT, Jan. a kol. Pracovní právo).

3.1 Dílčí závěr

Vzhledem k absenci normy, která by stanovila právní režim, ve kterém se sportovní smlouvy uzavírají, jsou na našem území v současnosti možné režimy dva. První je režim občanskoprávní, který je momentálně uplatňován napříč českým sportovním prostředím o poznání častěji. V tomto režimu je sportovní smlouva uzavírána jako smlouva nepojmenovaná dle ustanovení § 1746 odst. 2 Občanského zákoníku, a proto je pro tyto vztahy určující pouze jejich obsah, který tvoří práva a povinnosti smluvních stran. Druhým režimem je režim pracovněprávní, ve kterém je sportovní smlouva uzavírána jako smlouva pracovní dle ustanovení § 34 Zákoníku práce. Základním rozdílem oproti smlouvě nepojmenované je skutečnost, že kromě obsahu smlouvy se vztahy ze smlouvy plynoucí řídí také ustanoveními práva pracovního, převážně těmi ze Zákoníku práce.

4. Právní postavení profesionálního sportovce v kolektivních sportech v ČR

V této části práce se budu věnovat právnímu postavení profesionálních sportovců v kolektivních sportech, jak jej v současnosti upravuje platná legislativa v rámci ČR. Přihlédnuto bude rovněž k relevantní judikatuře. Úprava bude rovněž demonstrována na konkrétním sportu, kterým je hokej. Na začátku je nutné zmínit, že sportovci provozující kolektivní sport mají oproti těm, kteří se věnují sportu individuálnímu, zpravidla složitější postavení, neboť se nachází v určitém vztahu ke konkrétnímu sportovnímu klubu. V kapitole 3. této práce jsou pak analyzovány některé povinnosti sportovce ve vztahu k jeho mateřskému klubu, který zpravidla naopak smluvní vztahy upravuje tak, aby povinností měl sám ve vztahu ke sportovci co nejméně. Vůle sportovce je zpravidla do určité míry omezena, neboť lze jen stěží hovořit o rovnováze mezi mírou rozhodování těchto dvou subjektů.⁶⁶ Právě toto částečné omezení vůle sportovce pak podporuje názory, dle kterých by na takový vztah měly být použity přinejmenším některé normy pracovního práva nebo jiná úprava, která je postavena na identickém principu – ochraně slabší smluvní strany.

Do roku 1989 byla v ČR tato problematika neupravena, a to proto, že profesionální sport prakticky neexistoval a všichni sportovci byli považováni za amatéry – právní úprava tak v zásadě ani nebyla potřebná. Profesionální sportovec v této době nebyl souladný se socialistickým režimem a neodpovídal popularizované ideologii.⁶⁷

Sportovci se stali profesionály až po pádu komunistického režimu, v důsledku čehož se po vzoru západních zemí začaly měnit a přizpůsobovat i sportovní pravidla či celé řády. Problematickým a krkolomným však byl přístup státu k modernizaci právní úpravy do dostačující podoby, neboť jak jsem již několikrát poznamenal, v ČR není sport speciálně upraven a profesionální sportovec není chápán jako samostatná kategorie s jeho specifickými

⁶⁶ MORÁVEK, Jakub. ŠTEFKO, Martin. Profesionální sportovci v kolektivních sportech. s. 354.

⁶⁷ SLUKA, Tomáš. *Profesionální sportovec. Právní a ekonomické aspekty*. Havlíček Brain Team, 2007. s. 69. ISBN: 978-80-903609-5-5 (dále citováno jako SLUKA, Tomáš. Profesionální sportovec. Právní a ekonomické aspekty).

znaky dodnes.⁶⁸

V této části práce bude pojednáno o podřazení výkonu profesionálních sportovců pod občanské či pracovní právo a vlivu tohoto zařazení na samotné sportovní smlouvy. Zařazení výkonu profesionálního sportovce do sféry občanského či pracovního práva je klíčové zejména z hlediska určení sportovcova právního statutu. Na to bude posléze navazovat analýza oblastí zdanění příjmu sportovce ve smyslu Zákona o daních z příjmů (Zákon České národní rady č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů). Právě v Zákoně o daních z příjmů nalezneme dva možné režimy právního postavení profesionálních sportovců, a to zejména z důvodu úplatnosti jako základního znaku výkonu profesionální sportovní činnosti. První možný režim vyplývá z ustanovení § 6 odst. 1 písm. a) Zákona o daních z příjmů, ve kterém je příjem sportovce charakterizován jako příjem ze závislé činnosti (sportovec je v postavení zaměstnance). Naproti tomu ustanovení § 7 téhož zákona řadí příjem sportovce pod příjmy ze samostatné činnosti (zde je sportovec v postavení OSVČ). Zákon o daních z příjmů dále rozlišuje příjem ze živnostenského podnikání dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) a příjem z jiného podnikání, ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění – tzv. nezávislé povolání dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. c).

4.1 Občanskoprávní režim

4.1.1 Provozování sportovní činnosti jako OSVČ

V praxi se v oblasti kolektivních sportů lze setkat častěji s režimem postavení sportovce jako OSVČ. Tento přístup upřednostňují jak sportovní kluby, tak sami sportovci. Je však třeba mít na paměti, že toto nemusí platit napříč všemi sporty a můžeme se i v oblasti kolektivních sportů setkat se situací, kdy je zaměstnanecký vztah naopak preferován. Právním titulem vzniku vztahu, ve kterém je sportovec osobou samostatně výdělečně činnou, je tradičně smlouva inominátní dle ustanovení § 1746 odst. 2 Občanského zákoníku, o které je blíže pojednáváno v kapitole 3. této práce. Mezi hlavní důvody větší četnosti aplikace tohoto režimu patří zejména

⁶⁸ SLUKA, Tomáš. Profesionální sportovec. Právní a ekonomické aspekty. s. 69.

možnost zakotvení disciplinární odpovědnosti za porušení pravidel stanovených smlouvou či klubem, flexibilita v oblasti pravidel pro účast hráče na klubových aktivitách nebo například ulehčená transferová politika, kdy lze ve smlouvě sjednat různé formy opcí, výměn a podmínek přestupů. Vedlejším důsledkem volby tohoto režimu je i úspora pro kluby v oblasti odměňování sportovců, neboť ušetří například za odvody na daň z příjmu fyzických osob nebo pojištění sportovců.⁶⁹

K tomuto přístupu se přiklání také Nejvyšší správní soud, který v rozsudku 6 Afs 278/2016-54 považuje obsah soukromoprávní smlouvy za rozhodující prvek při posuzování právní povahy vzájemného vztahu sportovního klubu a sportovce. V tomto řešeném případě byl dle soudu zcela zřejmý úmysl smluvních stran upravit činnost sportovce (v tomto případě profesionálního fotbalisty) jako samostatnou výdělečnou činnost.⁷⁰ Zároveň soud pro daňové účely postavil najisto, že není relevantní rozdíl mezi kolektivním a individuálním sportovcem, neboť mnoho sportovců se může nacházet na pomezí obou typů v důsledku specifčnosti daného sportu. Příkladem mohou být například hráči curlingu, kteří ačkoliv jsou divákem vnímáni v rámci kolektivu, mají oproti typickým kolektivním sportům zcela zásadní vliv jako individuality. Při absenci jakékoliv zákonné hranice rozlišující kolektivní a individuální sport, by nebylo na místě snažit se tyto dva přístupy k dané problematice rozdělit, neboť by mohly vzniknout mnohdy až absurdní situace.⁷¹

Je však třeba mít na paměti, že ačkoliv Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku, stejně tak jako v mnoha jiných rozsudcích, které se zabývaly obdobnými případy, určil povahu sportovcovy aktivity jako samostatnou výdělečnou činnost, nelze tento závěr aplikovat na srovnatelné případy bez dalšího, protože je potřeba individualizovat každý případ podle jeho skutečného stavu a povahy.

⁶⁹ MORÁVEK, Jakub. ŠTEFKO, Martin. *Profesionální sportovci v kolektivních sportech*. s. 354-355.

⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2017, sp. zn. 6 Afs 278/2016 [bod 26.]

⁷¹ BRODEC, Jan. *Kolektivní sport může být živností*. epravo.cz, 11. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kolektivni-sport-muze-byt-zivnosti-106231.html>.

4.1.1.1 Formy samostatně výdělečné činnosti

V českém právním řádu jsou hned dva zákony, které pracují s pojmy OSVČ a *příjmy ze samostatné činnosti*. Tím prvním je Zákon o důchodovém pojištění, který pro účely pojištění ve svém ustanovení § 9 odst. 2 definuje OSVČ jako „osobu, která ukončila povinnou školní docházku a dosáhla věku aspoň 15 let a

a) vykonává samostatnou výdělečnou činnost, nebo

b) spolupracuje při výkonu samostatné výdělečné činnosti, pokud podle zákona o daních z příjmů lze na ni rozdělovat příjmy dosažené výkonem této činnosti a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.“

Druhým předpisem, který zná pojem *příjmy ze samostatné činnosti* je Zákon o daních z příjmů, který tak činí v jeho ustanoveních § 7 a § 2 odst. 7 písm. b). Oba předpisy spolu ve vztahu k OSVČ velmi úzce souvisí. Ustanovení § 7 Zákona o daních z příjmů, které ve svých odstavcích 1 a 2 vyjmenovává příjmy ze samostatné činnosti jsem již přiblížil výše. Z tohoto ustanovení vyplývá rozdělení OSVČ na OSVČ vykonávající živnost a OSVČ vykonávající nezávislé povolání.

Rozlišení OSVČ na živnostníky a osoby vykonávající nezávislé povolání má důležitou funkci ve vztahu k daňovým výhodám. Ustanovení § 7 odst. 7 Zákona o daních z příjmů zní: „Neuplatní-li poplatník výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmu, může uplatnit výdaje, s výjimkou uvedenou v § 12, ve výši

b) 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1200000 Kč,

c) 30 % z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 600000 Kč.“

Na základě výše uvedeného tak můžeme s jistotou konstatovat, že pro profesionálního sportovce je výhodnější vykonávat sportovní činnost živnostenským způsobem kvůli výhodnějším daňovým paušálům, a tudíž nižší daňové zátěži. Logickým vyústěním je preference profesionálních sportovců nacházet se v postavení živnostníků.

Živnost

Základním předpisem upravujícím výkon určité činnosti jako živnosti je Živnostenský zákon, konkrétně pak jeho ustanovení § 2, který živnost definuje následovně: „*Živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.*“ Při splnění definičních znaků živnosti pak lze na osobu nahlížet jako na živnostníka za současného splnění všeobecných podmínek provozování živnosti, kterými jsou dle ustanovení § 6 odst. 1 písm. a) plná svéprávnost⁷² a dle ustanovení § 6 odst. 1 písm. b) bezúhonnost.

Nabízí se otázka, zda je tento přístup možný i u profesionálního sportovce, zejména pak toho, který vykonává kolektivní sport. Základním východiskem je skutečnost, že činnost profesionálního sportovce není jmenována v negativní definici živnosti v ustanovení § 3 Živnostenského zákona. Opak by totiž automaticky znamenal nemožnost vykonávat živnost. Odborná veřejnost dříve rozdělovala sportovce individuálních a kolektivních sportů. U individuálních dodnes platí, že všechny potřebné znaky živnosti jsou splněny, protože tento sportovec sám rozhoduje o svém účinkování na soutěžích či turnajích, trénuje individuálně a současně nese náklady i příjmy plynoucí z jeho sportovní činnosti, v důsledku čehož naplňuje pozitivní definici živnosti.⁷³

Naproti tomu u sportovců kolektivních sportů není dle odborné veřejnosti pozitivní definice v rámci Živnostenského zákona naplněna, neboť sportovec nevykonává činnost vlastním jménem a nenese přímou odpovědnost za výsledky. Tato odpovědnost je přenesena na sportovní klub, který také uděluje sportovci pokyny.⁷⁴

Na tomto místě si dovolím, ve světle aktuální judikatury, nesouhlasit. Prvním důvodem je konstatování Nejvyššího správního soudu, který uvádí, že ačkoliv tento znak není splněn naprosto jednoznačně, protože jsou výkony sportovce částečně vnímány ve vztahu ke

⁷² Tu lze nahradit přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikatelské činnosti.

⁷³ SLUKA, Tomáš. Profesionální sportovec. Právní a ekonomické aspekty. s. 70.

⁷⁴ tamtéž

sportovnímu klubu a mohlo by se tím zdát, že nejedná vlastním jménem, sportovec svým jménem vstoupil do smluvního vztahu a také svým jménem přijímá od klubu finanční ohodnocení.⁷⁵ Příkladem takových vztahů mimo sportovní prostředí může být například stavba. Stavbu (zejména větších projektů) zaštiťuje jeden subjekt, který také nese odpovědnost. Tento subjekt však může mít nespočet subdodavatelů, kteří jsou právě v pozici živnostníků. Tento postup je tak v obchodních vztazích běžnou praxí. Zároveň je na sportovcovy výkony třeba nahlížet v širším kontextu než pouze jako na přičinění se o dobrý výsledek klubu. Sportovec svými výkony zvyšuje svou tržní hodnotu, prestiž a buduje si tím svoje renomé bez ohledu na klub, ve kterém danou sezónu působí. Kolektivní a individuální zájmy jsou tak ve vzájemné symbióze a dle mého názoru tak i sportovec kolektivního sportu vykonává tuto činnost „*na vlastní účet a odpovědnost*“, čímž naplňuje pozitivní definici živnosti. K tomuto názoru se kloní také komentář k Zákonu o daních z příjmů, dle kterého není činnost profesionálního sportovce jako živnost vyloučena.⁷⁶

Druhým důvodem, proč profesionální sportovec vykonávající kolektivní sport může být živnostníkem, je samotná existence seznamu obsahových náplní živností dle jednotlivých činností. V tomto seznamu figuruje také pod č. 74 *Provozování tělovýchovných a sportovních zařízení a organizování sportovní činnosti*, kam řadíme mimo jiné také *činnost výkonných sportovců provozovanou samostatně za účelem dosažení zisku*. Právě dosažení zisku je zde klíčovým aspektem výkonu činnosti a živnost se tak vztahuje pouze na profesionální sportovce, nikoliv amatérské, což je v seznamu výslovně uvedeno.⁷⁷

Nezávislé povolání

Sekundární možností OSVČ je vykonávat kolektivní sportovní činnost jako nezávislé povolání. Sekundární uvádím proto, že výkon činnosti jako nezávislého povolání je alternativa k živnostenskému výkonu činnosti a při splnění výše uvedených podmínek pro provozování

⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2017, sp. zn. 6 Afs 278/2016, bod 31.

⁷⁶ PELC, Vladimír. *Zákon o daních z příjmů. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 503. ISBN: 978-80-7400-517-6.

⁷⁷ Příloha č. 4 k nařízení vlády č. 278/2008 Sb. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-278#f5771708>.

živnosti se z důvodu zmíněného daňového zvýhodnění sportovec zpravidla stane živnostníkem. Nejvyšší správní soud se okrajově dotkl tématu vymezení nezávislých povolání, přičemž konstatoval, že jejich legální definici bychom v české právní úpravě hledali marně a k jejich vymezení lze pouze podpůrně užít ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) Zákona o daních z příjmů, které považuje za nezávislá povolání kromě sportovců také výkonné umělce, trenéry či artisty.⁷⁸ Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že „*pro tyto profese je charakteristická kreativita a samostatnost při volbě způsobu, jakým bude dosaženo předem stanoveného výsledku.*“⁷⁹

4.1.2 Sportovec jako podnikatel

Nacházíme-li se v režimu výkonu sportovní činnosti sportovcem jako OSVČ, musíme si také zodpovědět otázku, zda je profesionální sportovec v tomto postavení podnikatelem. Toto určení je zásadní, protože Občanský zákoník podnikatelům ukládá některé povinnosti, a naopak nepřiznává v určitých situacích některá práva.⁸⁰ Občanský zákoník vedle podnikatele upravuje též osobu vykonávající samostatně své povolání.⁸¹ Osoba vykonávající samostatně své povolání má postavení podnikatele pouze ve vztahu k spotřebiteli a dále ve vztahu k ustanovení § 1963 Občanského zákoníku. Tato osoba se tak může ve vztahu k podnikateli dovolat ustanovení o lichvě a neúměrném krácení.⁸²

Pojem podnikatel je obsažen v ustanovení § 420 odst. 1 Občanského zákoníku, dle něž je za podnikatele považován ten, „*kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku*““. Občanský zákoník na několika místech zmiňuje pojmy „podnikatelská činnost“ nebo „podnikání“.⁸³ Tyto pojmy na rozdíl od termínu „podnikatel“

⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 9. 2011 sp. zn. 8 Afs 56/2010-73, bod 34.

⁷⁹ Tamtéž, bod 25.

⁸⁰ V rámci ochrany slabší smluvní strany dle ustanovení § 433 Občanského zákoníku nesmí podnikatel zneužít své odbornosti nebo postavení. Současně se podnikatel nemůže dovolávat lichvy dle ustanovení § 1796 Občanského zákoníku či neúměrného krácení dle § 1793.

⁸¹ To plyne z ustanovení § 419 a § 420 odst. 2 Občanského zákoníku

⁸² EICHLEROVÁ, Kateřina. *Profesionální sportovec jako podnikatel*. In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 59-60.

⁸³ Viz například ustanovení § 419, § 1757 odst. 2 a 3 nebo § 2977 odst. 1 Občanského zákoníku.

nejsou v zákoně explicitně definovány, nicméně jejich význam spočívá v aplikaci koncepce materiálního pojetí pojmu podnikatel. Dle původní koncepce formálního pojetí byla za podnikatele považována pouze osoba s podnikatelským oprávněním a osoba řádně zapsaná do obchodního rejstříku nebo jiné evidence. Nyní v rámci vnímání podnikatele dle materiálního pojetí lze konstatovat, že je podnikatelem každá osoba vykonávající podnikatelskou činnost. Jak jsem již uvedl výše, pojmy podnikání a podnikatelská činnost v Občanském zákoníku definovány nejsou, nicméně jejich výklad je činěn pomocí definičních znaků podnikatele nacházejících se v ustanovení § 420 odst. 1 Občanského zákoníku.⁸⁴

V následující části budou analyzovány jednotlivé znaky podnikatele a podnikání uvedené v ustanovení § 420 odst. 1 Občanského zákoníku. Zřetel bude brán na rozdíl osobou podnikatele a osobou vykonávající samostatné povolání, jejíž postavení bude sportovec zpravidla mít. Definiční znaky podnikatele a podnikání jsou následující.

Samostatnost; na vlastní účet a odpovědnost

Znak v podobě samostatnosti a výkonu činnosti na vlastní účet a odpovědnost spolu velmi úzce souvisí a jejich charakteristika je shodná, proto jsou uváděny tradičně vedle sebe. Základním aspektem těchto znaků je nezávislost osoby ve svém rozhodování a současně také skutečnost, že tato osoba nese sama následky tohoto svého jednání. Ve světle pracovněprávní úpravy, které se bude tato práce věnovat záhy, můžeme o této samostatnosti hovořit právě jako o protikladu závislé činnosti.⁸⁵

Tyto jmenované znaky jsou přítomny a naplněny jak u podnikatele, tak i osoby provozující samostatné povolání a neshledáváme tak žádný rozdíl mezi těmito dvěma statusy. U podnikatele jsou tyto znaky výslovně uvedeny v definici, oproti tomu u výkonu samostatného povolání plyne naplnění samostatnosti z jeho označení.⁸⁶

⁸⁴ PETROV, Jan. VÝTISK, Michal. BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. § 420. ISBN: 978-80-7400-747-7 (dále citováno jako PETROV, Jan. VÝTISK, Michal. BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*), srov. také ČERNÁ, Stanislava. ŠTENGLOVÁ, Ivana. PELIKÁNOVÁ, Irena. DĚDIČ, Jan. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 58. ISBN: 978-80-7552-333-4.

⁸⁵ PETROV, Jan. VÝTISK, Michal. BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. § 420.

⁸⁶ EICHLEROVÁ, Kateřina. In PICHRT, Jan. *Sport a (nejen) pracovní právo*. s. 61.

Výdělečnost; účelem je dosažení zisku

Výdělečnost znamená provozování určité činnosti jako zdroje příjmů konkrétní osoby – činnost provozována tzv. za úplatu. Opakem je logicky bezúplatné provozování činnosti na bázi dobrovolnosti. Ziskem se rozumí kladný hospodářský výsledek, nicméně pro naplnění tohoto znaku podnikání postačí záměr osoby dosahovat zisku, nikoliv jeho skutečné dosažení.⁸⁷ Právě k „záměru dosahovat zisk“ se české soudy vyjadřovaly již mnohokrát, když tuto premisu analyzovala u celé řady subjektů.⁸⁸

Činnost musí být vždy výdělečná v případě podnikání, kde to zákon výslovně vyžaduje. V případě samostatného výkonu povolání si lze představit jeho „nevýdělečnost“, ale v drtivé většině případů bude i zde znak výdělečnosti splněn. V obou případech pak bude cílem předmětné činnosti dosažení finančního zisku.⁸⁹ Vzhledem k tomu, že hovoříme o profesionálních sportovcích, je jen velmi obtížně představitelné, že by záměrem takového sportovce nebyl výdělek z této konkrétní sportovní činnosti.

Soustavnost

Soustavnost neznámá, že musí být činnost vykonávána nepřetržitě či trvale, „*přičemž je třeba vždy onu soustavnost posuzovat ve vztahu ke konkrétnímu případu se zohledněním specifické povahy dané činnosti.*“⁹⁰ Klíčovým aspektem soustavně vykonávané činnosti je její pravidelnost. Zároveň je u soustavnosti stejně jako u účelu dosažení zisku klíčový záměr provozovat činnost soustavně, nikoliv její reálné soustavné provozování. Naopak požadavek soustavnosti nebude splněn u nahodilých, jednorázových činností.⁹¹

⁸⁷ LAVICKÝ, Petr a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1605-1610. ISBN: 978-80-7400-852-8.

⁸⁸ Záměr dosahovat zisk svou činností nesledují například subjekty zabezpečující veřejné potřeby (Srov. např. usnesení Ústavního soudu I. ÚS 288/15 ze dne 5. 5. 2015), správce konkursní podstaty (Srov. usnesení Ústavního soudu III. ÚS 45/01 ze dne 8. 3. 2001) nebo Police ČR (Srov. usnesení Nejvyššího soudu 28 Cdo 1849/2015 ze dne 6. 10. 2015).

⁸⁹ EICHLEROVÁ, Kateřina. In PICHRT, Jan. *Sport a (nejen) pracovní právo*. s. 61-62.

⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu 22 Cdo 679/2007 ze dne 22. 4. 2008

⁹¹ PETROV, Jan. VÝTISK, Michal. BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. § 420.

Soustavnost se předpokládá i u osob vykonávajících samostatně povolání, proto ani zde nebude oproti osobám považovaným za podnikatele rozdíl. Oproti tomu osoba uvedená v ustanovení § 420 odst. 2 Občanského zákoníku může svou činnost provádět i jednorázově.⁹²

Živnostenským nebo obdobným způsobem

Tento znak je poněkud nejasný, neboť místo záměru zákonodárce, kterým je zřejmě vyjádření, že jde o činnost vykonávanou k získání obživy jako jejímu účelu, by mohla ze znění tohoto znaku vyplývat nutnost disponovat podnikatelským oprávněním. Tento požadavek však současný Občanský zákoník prostřednictvím jeho materiálního pojetí nestanoví, jak bylo uvedeno shora.⁹³ Pro úplnost a nepochybnost si dovoluji ocitovat Důvodovou zprávu Občanského zákoníku k ustanovení § 420-422: „*Navrhuje se opustit dosavadní koncepci § 2 obchodního zákoníku, opírající se jako o jednu z hlavních myšlenek, že podnikatelem je osoba nadaná podnikatelským oprávněním. Nově se navrhuje stanovit jako základní kritérium, že podnikatelem je ten, kdo provozuje podnikatelskou činnost, přičemž se vymezují charakteristické znaky této činnosti. Určitá osoba je ovšem považována za podnikatele jen se zřetelem ke své podnikatelské činnosti.*“

Tento znak je potřeba vykládat odlišně, a to jako podmínku nutnosti nabízet zboží a služby třetím osobám za existence organizace této nabídky. Zároveň tento znak podmiňuje vytvoření obchodního závodu, který musí být vázán na osobu podnikatele. Jak uvádí Eichlerová: „*nemůže-li být samostatnou výdělečnou činností vytvořen obchodní závod, který je převoditelný na jiného, nejde o podnikání.*“ Právě profesionální sportovci se tak dle ní řadí mezi osoby vykonávající samostatné povolání, kteří obchodní závod nevytvářejí a nemohou tak být podnikateli.⁹⁴

Dovolím si shrnout výše uvedené v kontextu vymezení podnikatele a osoby vykonávající samostatně své povolání. Většina znaků tvořící definici podnikání platí jak pro podnikatele, tak pro osobu samostatně vykonávající své povolání. S výjimkami a drobnými odchylkami bychom

⁹² EICHLEROVÁ, Kateřina. In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 62.

⁹³ PETROV, Jan. VÝTISK, Michal. BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. Komentář. § 420.

⁹⁴ EICHLEROVÁ, Kateřina. In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 61-62.

se mohli setkat u výdělečnosti a soustavnosti, u kterých si v teoretické rovině lze představit situaci, kdy osoba samostatně vykonávající své povolání tyto znaky nenaplnuje. Vzhledem k tomu, že jsou tyto situace velmi nepravděpodobné, považujeme za rozdílový znak provádění činnosti živnostenským nebo obdobným způsobem, protože osoba vykonávající samostatně své povolání (v našem případě profesionální sportovec) nevytváří obchodní závod a tento znak tak nenaplnuje. Eichlerová tak toto téma uzavírá konstatováním, že profesionální sportovec nemá v soukromém právu postavení podnikatele, ale osoby samostatně vykonávající své povolání. Profesionální sportovci pak mohou teoreticky postavení podnikatele nabýt ve vztahu ke spotřebiteli či prohlášením sebe samého za osobu jednající s odbornou péčí dle ustanovení § 5 odst. 1 Občanského zákoníku.⁹⁵ Tyto situace jsou však v praxi nepředstavitelné.

4.2 Pracovněprávní režim

V předchozí kapitole byl vymezen samostatný výkon sportovní činnosti jako jedno z možných postavení profesionálního sportovce. Nyní se proto v rámci podřazení výkonu profesionálního sportu pod příslušnou právní oblast přesuneme do sféry pracovního práva, pro které je na rozdíl od samostatného výkonu činnosti charakteristický vztah nadřazenosti a podřízenosti. V následující kapitole se proto zejména prostřednictvím znaků závislé práce pokusím přiblížit vztah pracovního práva a profesionálního sportu, přičemž hlavním cílem je určení, zda je v rámci současného přístupu v ČR takové spojení vůbec možné.

4.2.1 Sportovní činnost a závislá práce

Zákoník práce ve svém ustanovení § 3 stanoví, že závislá práce může být vykonávána pouze v základním pracovněprávním vztahu, tudíž ve formě pracovního poměru nebo dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. V tomto ustanovení tak tkví význam určení, zda určitý právní vztah naplňuje znaky závislé práce a lze ho tak podřadit pod definici závislé práce, neboť právní řád ČR neobsahuje zvláštní předpis, který by profesionálního sportovce z režimu dle tohoto

⁹⁵ EICHLEROVÁ, Kateřina. In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 63.

ustanovení vyňal. Zároveň je určení, zda sportovní činnost naplňuje či nenaplňuje definici závislé práce, důležité i pro oblast veřejnoprávní. Veřejnoprávní předpis, kterého se naplnění definice závislé práce týká, je Zákon o zaměstnanosti, prostřednictvím kterého správní orgány udělují pokuty za výkon tzv. nelegální práce. Jedna z forem nelegální práce je totiž dle ustanovení § 5 písm. e) bodu 1 „závislá práce vykonávaná fyzickou osobou mimo pracovněprávních vztah“, přičemž tento vztah je, jak jsem uvedl výše, nutností.^{96,97}

Stejně jako v předchozích částech této práce, i v oblasti zkoumání sportovní činnosti jako závislé práce rozlišujeme sportovce na ty vykonávající sporty individuální a kolektivní, neboť ani v tomto případě by generalizace všech sportovců nebyla vhodným přístupem. Sféru sportu kolektivního, který je předmětem této práce, charakterizuje existence sportovních klubů a také vztahů mezi těmito kluby a sportovci (hráči) vznikajících, které jsou založeny soukromoprávními smlouvami. Forma těchto vztahů se určuje v návaznosti na míru profesionalizace daného sportovního odvětví, která bude zpravidla vyjádřena smlouvenou odměnou sportovce za jeho sportovní výkon. V kolektivních sportech se setkáváme s výkonem sportovní činnosti jménem daného klubu, jemuž se přičítají sportovcovy výsledky. Současně navenek sportovec nevystupuje pod svým jménem, ale jeho výsledky a činnost jsou prezentovány pod hlavičkou jeho mateřského klubu. Zároveň mají obě smluvní strany určitá práva a povinnosti, které byly blíže analyzovány v rámci části 3. této práce.⁹⁸

Těžiště úpravy závislé práce nalezneme v ustanovení § 2 odst. 1 Zákoníku práce, které zní: „Závislou prací je práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně.“ Předmětem zkoumání je určení, zda vztah založený smlouvou mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem naplňuje definiční znaky závislé práce uvedené v definici dle ustanovení § 2 odst. 1 Zákoníku práce.

⁹⁶ BĚLINA, Tomáš. *Jsou právní vztahy profesionálních sportovců závislou prací?* In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 63.

⁹⁷ Uvažovat by se dalo také o trestněprávním dopadu, konkrétně naplnění skutkové podstaty ustanovení § 240 trestního zákoníku. V rámci subjektivní stránky by však k jejímu naplnění bylo třeba zavinění v podobě úmyslu, což aplikaci tohoto ustanovení vylučuje.

⁹⁸ BĚLINA, Tomáš. In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 66.

Osobní výkon práce

Osobní výkon práce je základním znakem závislé práce, a je jako klíčový vnímán ve většině zemí světa. Zaměstnanec se při výkonu práce nemůže nechat zastoupit třetí osobou. Výjimku nepředstavuje ani existence osobních překážek zaměstnance v práci.⁹⁹ Tento definiční znak je v případě profesionálního sportovce jednoznačně naplněn, neboť situace, v níž by sportovec po uzavření smlouvy se sportovním klubem nechal za sebe vykonávat sportovní činnost třetí osobu jako jeho zástupcem, je víceméně nepředstavitelná. Sportovní klub vstupuje do vztahu se sportovcem právě pro jeho charakteristické vlastnosti a schopnosti, díky kterým by měl (ve spojení s vlastnostmi a schopnostmi dalších členů klubu) klubu přinést kýžené výsledky. Pro klub je substituce sportovce jinou osobu nežádoucí.

Podle pokynů zaměstnavatele

Někteří autoři se domnívají, že tento znak závislé práce není oddělitelný od znaku nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, tudíž se definice závislé práce dle ustanovení § 2 odst. 1 Zákoníku práce skládá pouze ze tří definičních znaků.¹⁰⁰ Naplnění tohoto definičního znaku však není v případě profesionálního sportovce úplně jednoznačné. Hledíme-li na pokyny klubu (zaměstnavatele) v širší rovině, můžeme bez dalšího konstatovat, že sportovec se těmito pokyny řídit bude, neboť je k tomu povinen dle jeho smlouvy se sportovním klubem. Pokyny v širší rovině jsou jednak ty udělené mimo zápas, mezi které můžeme řadit například pokyny od realizačního týmu týkající se docházky na tréninky nebo vyžadování adekvátní životosprávy. Dále můžeme mezi tyto pokyny řadit instrukce realizačního týmu ohledně taktiky a jednotlivých prvků samotné hry. Povinnost sportovce řídit se těmito instrukcemi utvrzují sankce za jejich nedodržení, které mohou být buďto v nepeněžní formě, když se sportovec kvůli rozhodnutí trenéra posune v hierarchii sestavy níže a jeho pozice v týmu značně oslabí, či bude ze sestavy vyřazen úplně, nebo ve formě peněžní jako smluvně stanovená pokuta za neplnění povinností. Všechny výše uvedené pokyny tak plynou z vůle sportovního klubu

⁹⁹ ŠTEFKO, Martin. *Vymezení závislé a nelegální práce*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013, s. 147. ISBN: 978-80-87146-72-9.

¹⁰⁰ PICHRT, Jan. In PICHRT, Jan. a kol. *Pracovní právo*. s.146.

(zaměstnavatele), který je zpravidla předává prostřednictvím trenérského či realizačního týmu.¹⁰¹

Diskutabilním aspektem výkonu sportovní činnosti ve vztahu k tomuto definičnímu znaku závislé práce jsou konkrétní aspekty hry v rámci herního projevu. Tím jsou zpravidla myšleny konkrétní hráčova rozhodnutí a jejich následné provedení. Například v rámci hokeje by za tyto jednotlivé části herního projevu bylo možno považovat rozhodnutí, zda hráč přihraje, vystřídá, zda udělá kličku nebo vystřelí. Ačkoliv týmy nepochybně analyzují i tyto konkrétní situace a trenérské týmy se vesměs snaží do hráčů implementovat svou filozofii vztahující se i k těmto aspektům herního projevu, lze si jen těžko představit, že každý hráčův pohyb vychází z pokynu někoho jiného. Analýza, zda určité prvky sportovcovy hry vychází z jeho vlastní vůle či z vůle někoho jiného by bylo velmi komplikované a prakticky nemožné, uzavírám proto, že profesionální sportovec naplňuje i tento definiční znak, neboť i prvky herního projevu vycházející z vůle samotných sportovců jsou korigovány pokyny klubu či trenérského týmu, aby daný klub dosáhl kýžených výsledků. Zároveň je třeba uvést, že určitá míra autonomie při rozhodování je vlastní prakticky každému zaměstnání a výkon sportovní činnosti tak v tomto ohledu nikterak nevybočuje.¹⁰²

Jménem zaměstnavatele

Ani o tomto definičním znaku nelze se stoprocentní jistotou tvrdit, že ho profesionální sportovec naplňuje, nicméně stejně jako u předchozího znaku převládá názor, že spíše ano. Obecně by se dalo konstatovat, že zápasy vyhrává tým, nikoliv jednotlivci. S tímto klišé nemusí možná každý souhlasit ve vztahu k předvedenému výkonu, nicméně nelze rozporovat skutečnost, že v kronikách a historických tabulkách soutěže bude již navždy uveden název týmu jako vítěze daného ročníku, nikoliv soupis jednotlivců.¹⁰³ Mimo jiné z tohoto prostého faktu vychází pohled na tento definiční znak závislé práce. Profesionální sportovec totiž nevystupuje

¹⁰¹ BĚLINA, Tomáš. In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 67-68.

¹⁰² Snad jedinou výjimku k tomuto tvrzení si lze představit u mechanických prací například v automobilovém průmyslu, kde se pracovníci opravdu pevně drží stanoveného postupu.

¹⁰³ Lze si samozřejmě představit situaci, kdy bude například na poháru pro vítěze soutěže uveden soupis všech hráčů vítězného klubu, ale dle mého názoru by byl takový postup naprosto ojedinělý.

sám za sebe, ale jako člen sportovního klubu a jeho přičiněním se zasazuje o úspěchy či neúspěchy tohoto klubu. Dalším aspektem neoddelitelnosti sportovce od klubu je velké množství práv a povinností, které tento vztah v souvislosti s definičním znakem závislé práce tvoří. Typickou povinností hráče spojenou s výkonem sportovní činnosti jménem klubu je nošení klubového dresu a s tím spojená reprezentace klubu. Sportovec dále musí v zájmu klubu vystupovat i mimo samotné sportovní utkání, nepoškozovat jméno klubu nebo užívat ke svým aktivitám pouze vybavení od klubu. Sportovní kluby hráčům, jak je již v této práci uvedeno, poskytují ubytování zejména během výjezdů utkání či soustředění, zajišťují stravu během zápasových dnů nebo také zprostředkují lékařskou péči, která může mít formu preventivní péče nebo individuální péče v návaznosti na zranění nebo konkrétní potřeby hráče.¹⁰⁴

Z výše uvedeného bychom zřejmě dovedli, že sportovní činnost sportovců lze podřadit pod kategorii výkonu této činnosti jménem zaměstnavatele (sportovního klubu), nicméně v potaz je potřeba brát i protiargumenty. Mezi ně patří zejména skutečnost, že hráči ve své kariéře bojují sami za sebe, neboť jejich předvedené individuální výkony mohou mít značný vliv na jejich kariérní vývoj v rámci přestupového trhu. Není proto zcela vyloučen pohled na profesionálního sportovce jako na individualitu, ve které vidí kluby určitý potenciál, na který jsou ochotni uvolnit finanční prostředky nad rámec základního rozpočtu na jednotlivého hráče.¹⁰⁵ Zároveň ale stejně jako u předchozího definičního znaku i zde platí, že tento kariérní vývoj či postup se projevuje v určité míře v rámci většiny zaměstnání a není to tak pouze specifikum pro prostředí sportu.

Vztah nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance

Poslední znak plynoucí z definice závislé práce je vztah nadřízenosti a podřízenosti v souvislosti s předmětnou činností. Zaměstnanec se zavazuje k výkonu práce, nikoliv

¹⁰⁴ BĚLINA, Tomáš. In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 67-68.

¹⁰⁵ Dle mého názoru však tento individuální pohled na sportovce nepřevládá a z toho důvodu lze usuzovat, že takový výkon sportovní činnosti naplňuje tento znak závislé práce. Určitá individualita zaměstnance totiž není nic neobvyklého ani v obecné sféře zaměstnaneckého právního poměru. Každý zaměstnanec svým způsobem „soutěží“ o vnímání své osoby v lepším světle a s tím korespondující rozšíření pracovních příležitostí za lepších podmínek. V dlouhodobém horizontu každý jedinec sleduje své vlastní záměry, což však nikterak negativně neovlivňuje výkon jeho činnosti ve jménu zaměstnavatele, a proto si myslím, že i profesionální sportovec zcela určitě vykonává sportovní činnost ve jménu sportovního klubu jako zaměstnavatele.

k výsledkům z této práce plynoucím, z čehož plyne jeho podřízenost vůči klubu.¹⁰⁶ Výše rozebrané znaky závislé práce nám v tomto případě značně napovídají, že mezi sportovcem a sportovním klubem vztah nadřízenosti a podřízenosti existuje. Profesionální sportovec se musí řídit pokyny klubu, musí být oděn do klubového oblečení, musí dodržovat řádnou životosprávu. Tyto povinnosti pak kromě samotné sportovní činnosti ovlivňují také sportovcův soukromý život a ze subjektivního hlediska pak není pochyb o tom, že je sportovec jako podřízená osoba vnímán. Právě subjektivní vnímání sportovce (zaměstnance) je rozhodným kritériem pro zjištění, zda jeho činnost spadá do kategorie činností podřízených sportovnímu klubu jako zaměstnavateli. Dalším důkazem o existenci vztahu nadřízenosti a podřízenosti je povinnost sportovce nenastupovat za jiný klub, pokud se nejedná o výjimečné a předem (smluvně) dohodnuté situace jako hostování či střídavý start. Tyto situace má stále pod kontrolou klub a bez jeho souhlasu nelze toto omezení prolomit. Tímto prvkem se jeví vztah nadřízenosti a podřízenosti ještě intenzivnější, než je tomu u obecnějších forem výkonu závislé práce, protože zaměstnavatel zpravidla zaměstnanci nebrání být zaměstnán současně na jiném místě.¹⁰⁷ Tento definiční znak tak může být zcela jistě naplněn.¹⁰⁸

Soustavnost a úplatnost

Judikaturními závěry¹⁰⁹ bylo opakovaně potvrzeno, že mezi znaky závislé práce je nevyhnutelné řadit i její soustavný výkon. Soudy tento aspekt doplnily zejména po analýze případů nelegální práce. Na případech profesionálních sportovců lze tento znak bezpochyby rovněž spatřovat, když je zcela běžné uzavírání sportovních smluv s klubem na časová období minimálně 1 roku.

¹⁰⁶ BEZOUŠKA, Petr. *Závislá práce*. Právní rozhledy, 2008, č. 16, s. 579-583. ISSN: 12106410.

¹⁰⁷ Zaměstnanec však této možnosti většinou nebude schopný využít z časových důvodů.

¹⁰⁸ BĚLINA, Tomáš. In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. 67-68.

¹⁰⁹ Viz např. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2014, 3 Ads 111/2013-31, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2012, č. j. 4 Ads 177/2011-120, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2011, č. j. 4 Ads 75/2011 - 73.

České soudy při posuzování naplnění znaků závislé práce připomněly, že i odměna za činnost, tedy úplatnost, je jedním ze znaků závislé práce.¹¹⁰ I v tomto případě nelze pochybovat o naplnění této predikce, když je to právě motivující finanční ohodnocení, které mnohdy dosahuje několikanásobků průměrné mzdy, pro které mladí talentovaní sportovci volí raději sportovní kariéru nežli například pokračování ve studiu jiného oboru. Finanční odměna je stěžejním prvkem, který navíc udržuje a v ideálním případě zvyšuje úroveň v rámci daného sportu. To se projevuje zejména tehdy, kdy úspěšní a klíčoví členové týmu nejsou nalákáni do zahraničních soutěží právě příslibem vyšší odměny, a to *de facto* za stejný obsah a objem činnosti jako by tomu bylo v tuzemsku, když se právě i tuzemské týmy v rámci kolektivních sportů snaží být finančně atraktivní pro klíčové sportovce.

4.2.2 Další aspekty závislé práce

Vznik pracovního poměru

Oproti „běžným“ pracovněprávním poměrům, kdy zaměstnavatel zveřejní inzerát na volnou pracovní pozici a z několika uchazečů, kteří se přihlásili a dostavili na pohovor, z nichž zaměstnavatel vybere toho dostatečně kvalifikovaného a vyhovujícího, se v rámci sportovních vztahů setkáváme s úplně jiným přístupem. Ve sportovním světě je postup sportovce v kariérním žebříčku či obsazení volného postu jeho osobou v kolektivních sportech výsledkem jeho soustavné práce, všestranné přípravy, fyzické a psychické kondice. Zpravidla se nestává, že by se na jednu roli/pozici hlásilo deset sportovců. Důležitá je zde i práce trenérů, skautů, manažerů, kteří musí kontinuálně sledovat nové talenty, ale i svou konkurenci a svůj tým, a činit rozhodnutí, koho se snažit do týmu nejrůznějšími prostředky získat, zda je daný sportovec schopen přinést do týmu požadovanou hodnotu, jak tento přínos tržně hodnotit. V běžných pracovněprávních vztazích se s takovým přístupem, tedy „přetahováním“ zaměstnanců konkurence nebo oslovováním vycházejících hvězd nebo nadějných talentů můžeme setkat

¹¹⁰ Viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2011, č. j. 4 Ads 75/2011–73, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2014, č. j. 3 Ads 111/2013-31.

spíše v rámci vyšších, kvalifikovaných pozic, kde dané specializace dosahuje jen několik málo kandidátů.

S určitými rozdíly se setkáváme i na poli požadovaných osobních údajů, úrovně vstupní lékařské prohlídky a bezpochyby i vstupního pohovoru. V dnešní době jsou týmy a kluby schopny danému sportovci nabídnout rozsáhlé penzum výhod a plnění nejluxusnějšími vozy a ubytováním počínaje, přes letenky, jídlo, pohonné hmoty a zahraniční pobyty konče. V případě pracovních poměrů bývá zpravidla nejvíce poměřovanou hodnotou finanční odměna za práci, často poté i benefity v podobě stravenek, příspěvků na volnočasové aktivity, přizpůsobení pracovní doby a další.

Obsah a trvání pracovního poměru

Další rozdíly jsou znatelné i v samotném obsahu, trvání poměrů a jejich přesahu do času mimo pracovní dobu nebo výkon práce. V případě sportovců jsou mnohé z povinností vyplývajících z hráčské profesionální smlouvy takové, které je vyžadováno dodržovat a vykonávat i mimo samotný výkon práce, za který bychom mohli zjednodušeně označit účast na utkáních nebo tréninku. Například dodržování životosprávy, antidopingových pravidel, vyhýbání se událostem, se kterými by klub nechtěl být spojován a mohly by negativně ovlivnit image klubu a další. Za porušení těchto stanovených pomyslných mantinelů bývají sjednány zpravidla smluvní pokuty. V případě zaměstnance v běžném pracovněprávním poměru nemůže zaměstnavatel očekávat, že bude mít možnost regulovat a ovlivňovat cokoli mimo jeho pracovní dobu a výkon práce, tedy například rozhodovat, co si dá zaměstnanec k večeři, jak bude trávit své víkendy nebo dokonce komu veřejně vyjádří politickou podporu. Nemyslitelná je i smluvní pokuta v rámci pracovněprávních vztahů za porušení povinností, které ze své podstaty představují imanentní součást poměru sportovce k jeho klubu.

Odlišnosti samozřejmě lze spatřovat v pracovní době, překážkách v práci, práci přesčas, dovolené nebo například rozvržení pracovní doby.¹¹¹ V případě běžných závislých pracovněprávních vztahů jsou pravidla regulující uvedené více než žádoucí, a to pro obě strany.

¹¹¹ PICHRT, Jan. *Profesionální sportovec zaměstnancem?* In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 13.

Dokonce si v dnešní době nedokážeme ani představit, že by tomu bylo v rámci pracovněprávních vztahů jinak. Naopak v případě profesionálních sportovců si jen stěží lze představit sportovce, který by si v době mistrovství zažádal o dovolenou nebo odmítl trénovat přesčas. Klíčový aspekt v rámci této diferenciací je totiž ten, že práci v pracovněprávním poměru zaměstnanec vnímá spíše jako práci pro někoho jiného, práci, za kterou následuje odměna, a činnost, kterou si nepřeje být v osobním životě jakkoli ovlivňován. V případě sportovce je to však on, kdo je stěžejní postavou, jeho cíle jsou uznání, prestiž, finanční odměna, připsání si rekordu, kolektivní duch, popularita. Profesionální sportovci zpravidla vnímají sport jako svůj život – nejen tedy povolání, kterým mimo pracovní dobu nechtějí být „obtěžováni“.

Zákoník práce výslovně stanoví kritéria pro poskytování mzdy, přičemž rovnost a nediskriminace jsou jedny z klíčových principů celého pracovního práva. V případě běžného pracovního poměru si nelze představit, že by dva zaměstnanci za stejnou práci dostávali (mnohdy až několikanásobně) rozdílnou odměnu. V případě sportovců je toto v zásadě běžné (samozřejmě zde bude hrát roli osobní výkonnost, jméno sportovce a jeho postavení v kolektivu) – například v případě hokeje nebude hrát roli, že dva stejně staří hokejisté budou hrát na stejném postu, odehrají stejný čas, trénují stejně. Důvod pro mnohonásobně vyšší ohodnocení jednoho z nich zde může hrát klidně jen image jednoho z hokejistů, se kterým daný klub chce být mediálně asociován, čímž se může snažit dosahovat vyšší sledovanosti, větší sponzorské podpory nebo zájmu mládeže o trénování za stejný klub.

Skončení pracovního poměru

Nejzásadnější odlišností je však dle mého názoru skončení pracovního poměru/poměru profesionálního sportovce. Zákoník práce je v tomto ohledu zásadně kogentní, stanoví důvody pro skončení pracovního poměru ze strany zaměstnavatele i zaměstnance, upravuje odstupné a výpovědní dobu. V případě sportovců však lze těžko umožnit, aby ten skončil svůj pracovní poměr například bez udání důvodu, a že by po dvou měsících bez nároku na odměnu pro svůj mateřský klub odešel do týmu jiného.¹¹²

¹¹² PICHRT, Jan. In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 14.

Problémy může ve vztahu ke skončení smluvního vztahu mezi klubem a hráčem tzv. opční ujednání. Tento institut umožňuje jedné či oběma stranám smlouvy prodloužit uzavřenou smlouvu před koncem její platnosti na předem domluvenou dobu s domluvenými podmínkami. V praxi se v některých sportech (například florbalu) setkáváme s oboustrannou opcí, tudíž situace bude většinou taková, že pokud ani jedna ze stran do určitého momentu neoznámí druhé straně svůj záměr nepokračovat ve smluvním vztahu, prodlužuje se doba trvání smlouvy za smlouvou stanovených podmínek na stanovenou dobu. Toto ujednání je v takovém případě v souladu s požadavkem vyváženosti práv a povinností stran, neboť nelze o prodloužení smlouvy rozhodovat proti vůli jedné ze stran. Zejména ve větších sportech (hokej, fotbal, basketbal atd.) je však běžnou praxí ujednání zvýhodňující klub, které zakládá právo smlouvu prodloužit pouze jemu. Toto ujednání tak může založit značnou nerovnost mezi stranami.¹¹³

Argumenty pro a proti zaměstnávání sportovců

Lze se setkat s různými pohledy a argumenty na tuto problematiku, tedy zda je vhodnější profesionálního sportovce vnímat jako zaměstnance, jejich poměry upravovat a chránit „běžným“ pracovním právem, nebo zda by měla situace zůstat tak, jak je nyní, tedy, že ve většině případů sportovec vystupuje jako OSVČ a poměr sportovce ke sportovnímu klubu je upraven inominátní smlouvou podobnou smlouvě o spolupráci či smlouvě o díle.

Zásadní argumenty pro to, aby se stali sportovci zaměstnanci, jsou, že by se mohli sdružovat v odborech, stávkovat, bylo by za ně klubem odváděno sociální a zdravotní pojištění, byli by chráněni před svévolným ukončováním poměru ze strany klubu a stejně tak by nebyli napevno svázáni v klubu smlouvou a mnohem flexibilněji by byli schopni svůj poměr ke klubu ukončit. Rovina sociálního a zdravotního pojištění je však současně zásadním argumentem, proč sportovce nezaměstnávat.¹¹⁴ Těmito povinnými odvody by přišli o značnou část svých odměn, neboť většina českých klubů nedokáže konkurovat např. přeshraničním německým klubům v otázce výše odměny. V případě, že by byli povinně všichni sportovci zaměstnanci,

¹¹³ RŮŽIČKA, Hynek. Právní postavení profesionálních sportovců a profesionální sportovní smlouvy. s. 106.

¹¹⁴ PICHRT, Jan. In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 16.

Zaměstnavateli – klubu by tak vznikaly tyto vícenáklady, nebylo by možno očekávat, že peněžní prostředky na to potřebné by se „jen tak někde objevily“. O tyto prostředky by se v zásadě ponížily odměny samotných hráčů. V tu chvíli by však i nižší ligy daného sportu v zahraničí byly schopny finančními podmínkami konkurovat českým nejvyšším soutěžím. V případě, že by k tomuto došlo, by zcela neopominutelným zásadním důsledkem bylo snížení kvality českých soutěží, právě kvůli značnému odchodu kvalitních hráčů do zahraničí.

Na druhou stranu se ale ozývají i hlasy, že sportovci jsou „prodáváni jako zvířata“, nejsou dodržována jejich základní lidská práva, jejich „práce“ ovlivňuje celý jejich život. Sportovcům by nemělo být upíráno právo svobody projevu, sdružování, neboť nejsou zbožím.¹¹⁵ Pro to, aby byli chráněni sportovci jako zaměstnanci, existuje i argument, že jejich činnost nemůže ze své podstaty být vykonávána pro více klubů současně.¹¹⁶

4.3 Přístup judikatury

Absencí speciální zákonné úpravy, která by podrobně analyzovala a upravovala vztah profesionálních sportovců ke svému klubu, se otevírá široký prostor pro uvážení soudů a správních orgánů. Mnohdy se můžeme setkat i s odporujícími si přístupy v rámci několika stupňů stejných institucí či rozdílných názorů správních orgánů a poté soudů při přezkumu rozhodnutí těchto orgánů. Je nade vší pochybnost, že znaky výkonu a povaha činnosti sportovce se v mnoha ohledech blíží běžnému pracovněprávnímu poměru, kdy sportovec vykonává svou činnost pouze pro jednoho „zaměstnavatele“ (např. hraje hokej pouze za HC Slavia Praha), činí tak na jeho pokyn (jeho činnost je souladná s pokyny trenéra/manažera/majitele klubu), jeho jménem (nevystupuje jako individualita, body za úspěšná utkání „sbírá“ klub, nikoli hráč). Je však rovněž neoddiskutovatelné, že striktní zařazení tohoto specifického poměru pod režim zákoníku práce (v současné podobě) by determinovalo nebo až ohrozilo výkon sportu sportovci,

¹¹⁵ BLANPAIN, Roger. *Memoirs of Roger Blanpain: What can I do for you?* Brugge: Vanden Broele Publishers, 2009, s. 125. ISBN: 978-9049601041.

¹¹⁶ STÁDNÍK, Jaroslav. *Sportovní činnost a závislá práce*. In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 14.

nadto by tento poměr dle současné úpravy byl zpravidla pro sportovce, minimálně v rámci ČR, nevýhodný.

Dlouhodobě se soudy ve svých výkladech přiklání k benevolentnějšímu pojetí vztahu sportovce k jeho klubu a povaze jejich závazkového právního vztahu. Rozsudek Nejvyššího správního soudu z roku 2011¹¹⁷ se v případě, kdy byla stěžovateli dodatečně vyměřena daň z příjmu fyzických osob vč. penále, rovněž zaobíral otázkou, jak posoudit cestovní náhrady profesionálnímu hokejistovi z hlediska daňové uznatelnosti, a to z důvodu mobilního místa výkonu činnosti, přičemž pro to, aby byl schopen tuto otázku vyřešit, došel k potřebě kvalifikovat vztah sportovce ke klubu obecně. Pro vyřešení podstaty sporu se soud musel zabývat povahou činnosti stěžovatele jako profesionálního hráče ledního hokeje – zda se jedná o vztah pracovněprávní nebo o výkon nezávislého povolání. Spor mezi stěžovatelem a správními orgány v rámci posouzení místa výkonu práce pramenil ze skutečnosti, že hokejista uváděl jako místo výkonu Milevsko, avšak správní orgány za místo výkonu považovaly zimní stadion v Praze, když tento hráč ledního hokeje působil v HC Sparta Praha. Ze smlouvy uzavřené mezi klubem a sportovcem žádné konkrétní místo nevyplývalo, a to zejména s ohledem na širokou paletu činností, které v rámci vztahu sportovce a jeho klubu lze označovat za povinnosti sportovce, tedy i jeho náplň činnosti/práce, přičemž tyto činnosti nejsou nikterak vázány pouze na sídlo klubu. Dalším z argumentů byla pravidelná odměna hokejistovi i tehdy, kdy z důvodu např. zdravotního stavu nemůže plnit své povinnosti na základě smlouvy, a nachází se tedy zpravidla pouze v místě svého bydliště. Žalovaný naopak poukazoval na problematické daňové uznání cestovních náhrad z místa bydliště hokejisty (Milevsko) na každodenní zápasy a tréninky. Rovněž zpochybňoval věrohodnost „pracovních cest“, které měly po celý rok zůstat neměnné (každý den ujet stejný počet kilometrů). Finanční orgány, resp. žalovaný, dospěly k názoru, že tehdy, kdy má ve smlouvě hokejista ujednáno, že *„bere na vědomí, že sjednané odměny podléhají zdanění podle platných zákonů a že je osobou samostatně výdělečně činnou“* a poté, že *„klub se zavazuje platit odměny a nést náklady spojené s přípravou hráče, jeho účastí na utkáních a ostatních jednáních a činnostech konaných v zájmu*

¹¹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2011, č. j. 2 Afs 16/2011-78.

klubu. Těmito náklady se rozumí zejména náklady na dopravu, ubytování...“, tak se z logiky věci nemůže jednat o pracovní cesty, ale o cesty na místo výkonu práce – na pracoviště. Nejvyšší správní soud v tomto případě posuzoval případ i z hlediska hmotněprávního, přičemž nejprve se zabýval názorem krajského soudu týkajícího se smlouvy mezi hokejistou a klubem, která dle něj měla svým obsahem být zastřeným pracovněprávním úkonem. Nejvyšší správní soud připomněl, že postavení profesionálního sportovce zákoník práce výslovně neupravuje. Výkon sportovní činnosti však není nutné vykonávat pouze jako závislou práci ve smyslu ust. § 2 odst. 3 Zákoníku práce, a je zde tedy prostor pro volbu smluvních stran, pro kterou z alternativních možností se rozhodnou, a to z jakýchkoliv jimi preferovaných důvodů. Soud zdůraznil, že jsou na místě stěžovatelovy argumenty, že obsah vztahu mezi sportovcem a klubem, tedy „náplň práce“, není vykonávána pouze v místě hokejového stadionu, když se nejedná pouze o odehrání zápasu a účast na tréninku, ale mezi povinnosti sportovce lze řadit i práci na fyzické a psychické kondici, účast na reklamních akcích, setkáních s fanoušky a další. Soud také zdůraznil, že pro jednoznačnou kategorizaci vztahu profesionálního sportovce a jeho klubu jako závislou práci si lze jen stěží představit dostání všem zákonným mantinelům pramenícím ze zákoníku práce (a pracovního práva obecně), jako například odpočinek mezi směny, přestávky, dny pracovního klidu, práce přesčas, dovolená. Nejvyšší správní soud výslovně zdůraznil, že *„I kdyby však tato úskalí byla tvořivou aplikací zákoníku práce překonána, je na smluvních stranách, aby i z důvodů obtížné použitelnosti zákoníku práce na činnost stěžovatele, zvolily jinou smluvní úpravu, byla-li podle soukromého práva možná.“* Připomněl však, že tento názor nemá být interpretován tak, že by mezi sportovcem a klubem nemohla nebo dokonce nesměla být uzavřena pracovní smlouva. V řešeném případě tedy vytkl soudům nižších stupňů, že považovaly vztah mezi klubem a sportovcem za zastřenou pracovní smlouvu.

Jeden z novějších rozsudků Nejvyššího správního soudu¹¹⁸ opět potvrdil, že *„samostatnou činnost profesionálního sportovce je možné vykonávat buďto jako živnostenské podnikání, nebo jako nezávislé povolání. Pokud daňový subjekt vykonává činnost profesionálního fotbalového*

¹¹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2017, č. j. 6 Afs 278/2016-54.

hráče jako živnost na základě příslušného živnostenského oprávnění, příjmy z této činnosti představují příjmy ze živnosti dle § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.“ Soud se zabýval žalobou, jejímž předmětem byly dodatečné platební výměry vyměřené žalobci, kterými příslušný finanční úřad doměřil daň z příjmu za tři roky předcházející. Jednalo se o příjmy, kterých bylo dosaženo z činnosti profesionálního fotbalisty, kterou žalobce vykonával na základě smlouvy o spolupráci při výkonu sportovní činnosti a dvou „profesionálních smluv“, a z příjmů dosažených na základě reprezentační činnosti žalobce. Příslušný finanční úřad posoudil tyto příjmy nikoli jako příjmy ze živnosti (u kterých žalobce uplatnil paušálně vynaložené náklady ve výši 60 % z celkové výše takových příjmů), ale jako příjmy z výkonu nezávislého povolání (kde lze uplatňovat paušálně náklady v maximální výši 40 % z takových příjmů). Spornou otázkou mezi stranami bylo, zda příjmy sportovce kolektivního sportu posuzovat jako příjmy z podnikání – ze živnosti dle § 7 odst. 1 písm. b) Zákona o daních z příjmů, nebo příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti – příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů dle § 7 odst. 2 písm. b) Zákona o daních z příjmů. Příslušným orgánem bylo argumentováno, že *„žalobce jako profesionální hráč fotbalu realizoval svou činnost v rámci fotbalového týmu, tedy sportovního kolektivu, a nejednalo se tak o činnost výkonných sportovců provozovanou samostatně ve smyslu přílohy č. 4, bod 74 vládního nařízení, a proto nešlo o příjmy z provozování živnosti.*“ Zásadní argumenty žalovaného spočívaly na úvaze, že činnost žalobce nevykazuje znaky samostatnosti. Nadto se v rámci smluv zavázal k časové flexibilitě vůči klubu, k respektování pokynů trenérů a klubu, k vystupování na veřejnosti v klubem určeném oděvu a dalšímu. Žalobce rovněž činnost nevykonával vlastním jménem a zároveň nebyl oprávněn obdobnou činnost vykonávat i pro jiný tým. Žalobce naopak uvedl, že je jeho činnost samostatná, když je oprávněn se svobodně rozhodovat, zda k utkání nastoupí či nikoli, zda se zúčastní tréninku (a pro případy, že se rozhodne, že nezúčastní, jsou ve smlouvě upraveny odpovídající sankce). Že je činnost vykonávána jeho vlastním jménem a nikoli za daný fotbalový tým měly dokládat články z médií, které jsou přímo o žalobci – stěžovateli, nikoli o fotbalovém klubu jako celku. Nejvyšší správní soud zdůraznil, že je nutné respektovat vůli kontrahentů, pokud mezi nimi

dojde k uzavření nepojmenované smlouvy, a činnost žalobce tak posuzovat jako samostatnou výdělečnou činnost dle § 7 zákona o daních z příjmu.

Obdobný případ byl posuzován Nejvyšším správním soudem v případě hráče ledního hokeje¹¹⁹, který uplatňoval paušálně výdaje ve výši 60 % z příjmů ze živnosti dle § 7 odst. 7 písm. b) Zákona o daních z příjmu namísto 40 % výše z příjmů z výkonu nezávislého povolání. Příjmy dle příslušného finančního úřadu nebylo možné posuzovat jako příjmy ze živnosti, když hokejista v daném období ani nedisponoval živnostenským oprávněním. Argument žalujícího hokejisty spočíval na úvaze, že napadané rozhodnutí nestojí na chybějícím živnostenském oprávnění, nýbrž na nenaplnění základních znaků živnosti, přičemž tato otázka byla zodpovězena Nejvyšším správním soudem již v rámci rozsudku ze dne 13. 7. 2017, č. j. 6 Afs 278/2016-54. Nejvyšší správní soud připomněl, že nelze daňový subjekt donutit k tomu, aby volil za způsob spolupráce s klubem/zdanění jeho příjmů takový, který bude nejvýhodnější pro stát (nebo fiskální zájem státu promítat v rámci interpretace a výkladu zvoleného způsobu spolupráce nebo zdanění příjmů), ale je nutné jej posuzovat dle jeho smyslu a účelu. Pokud hokejista v tomto konkrétním případě činnost vykonával samostatně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, ale neměl živnostenské oprávnění, lze předpokládat, že vůlí bylo sport provozovat jako nezávislé povolání a nikoli jako neoprávněné podnikání bez příslušného oprávnění. Kasační stížnost hokejisty byla tedy pro tyto důvody odmítnuta a potvrzen názor příslušného finančního úřadu.

Totožný případ, tentokrát však s vystaveným živnostenským listem, byl Nejvyšším správním soudem posuzován v případě hráče ledního hokeje, který opět uplatňoval paušální výdaje ve výši 60 % dle § 7 odst. 7 písm. b) zákona o daních z příjmu.¹²⁰ Pro posouzení povahy činnosti soud odkázal na obsah soukromoprávní hráčské smlouvy. „*Pro posouzení činnosti sportovce je rozhodující obsah jeho smlouvy. Pokud by smlouvu s trenérem uzavřel sám sportovec, nabízel by se v závislosti na dalších skutečnostech závěr o samostatném výkonu činnosti. Naopak za situace, kdy z hráčské smlouvy vyplývají sportovci povinnosti řídit se pokyny trenéra klubu,*

¹¹⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2018, č. j. 6 Afs 266/2017-31.

¹²⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 8. 2017, č. j. 9 Afs 166/2017-29.

není zde dána samostatnost.“ Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek soudu nižší instance i rozhodnutí příslušného finančního úřadu, kterým bylo hokejistovi doměřena daň z příjmu fyzické osoby. Příslušný finanční úřad argumentoval, že činnost sportovce je závislá na jeho klubu, sportovec není svobodný ve svém rozhodování a není tedy naplněn znak samostatnosti, nevykonává činnost svým jménem, protože tedy dle názoru úřadu nemohlo jít o živnost. Soud poukazoval na zjevnou vůli smluvních stran, tj. klubu a hokejisty, aby byla jeho činnost pro klub vykonávána v režimu samostatně výdělečné činnosti, tedy aby ji hokejista vykonával jako OSVČ.

K otázce posouzení vystupování kolektivního sportovce navenek, tedy jeho samostatnosti ve vztahu k jeho klubu, ve kterém působí, se vyjadřoval i další rozsudek Nejvyššího správního soudu¹²¹: *„Vykonávání činnosti nikoliv pod vlastním jménem ale pod jménem fotbalového klubu je nezbytným předpokladem jakéhokoliv kolektivního sportu. Fotbalová jedenáctka jistě není sborem jedenácti sólistů podnikajících nezávisle, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, ale vždy je týmem vystupujícím jednotně pod jedním pevně stanoveným jménem, s jednotným dresem, jednotnou reklamou. V konečném důsledku se ve výši odměny sportovců působících v kolektivních sportech promítá na prvním místě nikoliv individuální osobní nasazení a počet „odpracovaných hodin“, nýbrž zejména úspěšnost týmu jako celku.“*

4.4 Dílčí závěr

Status profesionálního sportovce je v ČR poměrně komplikovaný, neboť zde absentují normy, které by tuto otázku řešily. Z tohoto důvodu je velice významná judikatura, která se snaží tyto mezery v právu vyplnit. Česká judikatura (zejména Nejvyššího správního soudu) se věnovala postavení profesionálních sportovců hned z několika úhlů pohledu, z nichž nejčastější oblastí, ve které je určení statusu sportovců zcela zásadní, je oblast daní. Zákon o daních z příjmů představuje ve vztahu k daním několik režimů postavení profesionálních sportovců, jelikož jedním z hlavních znaků výkonu této činnosti je úplatnost.

¹²¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2014, č. j. 1 Afs 73/2011-167.

Prvním režimem je režim občanskoprávní. Tento režim je v praxi u kolektivních sportů využíván častěji, neboť v sobě skrývá řadu benefitů v porovnání s kogentními normami pracovního práva. Právě flexibilita je hlavním důvodem preference této varianty. V rámci tohoto režimu se profesionální sportovci nacházejí v postavení OSVČ. Samostatnou výdělečnou činnost provozují profesionální sportovci buď v postavení živnostníků nebo jako nezávislé povolání. Rozdíl mezi těmito dvěma formami samostatného výkonu činnosti je v daňovém zvýhodnění, přičemž pro sportovce je výhodnější provozovat živnost. To je hlavním důvodem, proč většina profesionálních sportovců v kolektivních sportech toto postavení preferuje.

Druhým režimem je režim pracovněprávní. Jak je uvedeno výše, vykonávat sport jako zaměstnanec s sebou nese nutnost přizpůsobit se kogentním ustanovením pracovního práva, které nejsou vždy v souladu s reálným fungováním sportu, zejména toho kolektivního. Přestože Nejvyšší správní soud stanovil, že sportovec pracovní smlouvu uzavřít může, není tento postup příliš oblíbený a častý. Zároveň ani mezi odbornou veřejností nepanuje shoda v otázce aplikace pracovněprávního režimu na činnost sportovce. V části úvah *de lege ferenda* této práce se budu věnovat jednotlivým institutům pracovního práva a jejich možnému užití či neuzítí pro prostředí kolektivního sportu v ČR.

5. Postavení profesionálního hokejisty v ČR

Hokej je v ČR po fotbale pravděpodobně nejpopulárnějším kolektivním sportem, třebaže členskou základnu nemá díky své finanční nákladnosti ani zdaleka tak širokou jako právě fotbal.¹²² Finančními podmínkami se hokej fotbalu ze všech ostatních sportů přibližuje nejvíce a také v návštěvnosti zápasů sportu číslo jedna zdatně konkuruje. Je tak poměrně zarážející, že se právní úprava vztahující se k tomuto sportovnímu odvětví tomu fotbalovému svým rozsahem a kvalitou příliš neblíží.

Jak jsem uvedl v kapitole 2.3. této práce, národní sportovní federace pro hokej je ČSLH, mezinárodní poté IIHF. Cílem této části práce pak bude poukázání na specifika interních předpisů ČSLH a zejména jejich rozdílů oproti předpisům Fotbalové asociace České republiky (dále jen „FAČR“), neboť fotbal a hokej jsou si ekonomicky velmi podobné a jsou to také sporty, pro které je v oblasti kolektivních sportů v ČR nejtýpější jejich profesionalizace. IIHF klade na národní federace minimum požadavků. Jedinými fundamentálními předpisy IIHF jsou tzv. *Rule Book*, který sjednocuje hokejová pravidla, poté mezinárodní přestupový řád a disciplinární řád. Co se týče právního postavení hokejistů či jejich smluv, pátrali bychom marně. Již na této úrovni tak spatřujeme obrovský rozdíl v přístupu k regulaci sportovního odvětví, neboť fotbalové subjekty Mezinárodní federace fotbalových asociací (dále jen „FIFA“) a Unie evropských fotbalových asociací (dále jen „UEFA“) mají právní předpisy obsáhlé a podrobné i ve vztahu k postavení sportovců, a národní asociace (v ČR FAČR) je tak musí ve svých předpisech reflektovat a dodržovat.

Tato skutečnost má také za následek rozdíl mezi fotbalem a hokejem v jejich přístupu k profesionální smlouvě mezi hráči a sportovními kluby. FAČR díky činnosti FIFA a UEFA reguluje profesionální smlouvu kogentním stanovením minimálních požadavků jak pro stranu hráče, tak fotbalového klubu. Konečná forma smlouvy je však z velké části výsledkem jednání

¹²² V roce 2019 bylo dle České unie sportu 35 751 členů ČSLH, členů FAČR bylo toho roku 337 154. Srov. Český statistický úřad. *Statistika sportu: základní ukazatele*, 2019. s. 25. [online] www.czso.cz [cit. 2023-11-22] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/161287478/09001621k5.pdf/f2e0af5a-8e3c-4fd5-ac97-f9701f2e95f8?version=1.1>.

představitelů klubů s hráči, potažmo jejich sportovními agenty. Profesionální hokejisté mají v ČR dle předpisů ČSLH povinnost uzavřít vzorovou smlouvu, jejíž obsah z velké části nezávisí na vůli hráčů či jejich zástupců (sportovních agentů). Důvodem je výše zmíněná absence předpisů IIHF, které by tuto oblast upravovaly a zajišťovaly hokejistům minimální standardy, které by ve smlouvě měly být vždy.¹²³

5.1 Vzorová hráčská smlouva pro lední hokej

Dostáváme se tak ke vzorové hráčské smlouvě pro profesionální hokejisty – hráče extraligy ledního hokeje a 1. ligy ČR (dále jen „vzorová smlouva“). Vzorová smlouva vychází z původní vzorové smlouvy, kterou v minulosti sestavila Asociace profesionálních klubů ledního hokeje a užívají ji všechny kluby napříč nejvyššími dvěma hokejovými soutěžemi v ČR. Již v úvodních ustanoveních vzorové smlouvy se nachází základní vymezení vztahu mezi hráčem a sportovním klubem. Klub se účastní jedné ze soutěží (extraligy či 1. ligy) a usiluje v ní o úspěch. Naproti tomu se hráč se zavazuje pro klub vykonávat činnost spojenou s jeho postavením profesionálního hokejisty.¹²⁴

Ze vzorové smlouvy pak přirozeně vycházejí jednotlivé hráčské smlouvy profesionálních hokejistů. Přestupní řád pro kluby extraligy a 1. ligy chápe hráčskou smlouvu jako smlouvu upravující typizovaný vztah, který musí být odsouhlasený a registrovaný řídicím orgánem dané ligy. Pokud nebude do 30 dní ode dne uzavření smlouvy řídicímu orgánu předložena žádost o její registraci, nastávají účinky odstoupení od smlouvy. Doslova je pak uvedeno, že „*pro kvalifikaci profesionální smlouvy není rozhodující právní vztah mezi klubem a hráčem.*“¹²⁵

¹²³ ZBOŘIL, LIBOR. *Právní ochrana profesionálních hokejistů* [online]. *Economia*, a.s. 9. 10. 2020. [cit. 22-11-2023]. <https://pravnihradce.ihned.cz/c1-66826110-pravni-ochrana-profesionalnich-hokejistu> (dále citováno jako ZBOŘIL, Libor. *Právní ochrana profesionálních hokejistů*).

¹²⁴ Článek 1 odst. 2 *Hráčské smlouvy ELH a 1. liga ČR*. [online] www.ceskyhokej.cz [cit. 22-11-2023]. Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/cesky-hokej/dokumenty?documentLister-fil-ter%5Bkeyword%5D=Hr%C3%A1%C4%8Dsk%C3%A1+smlouva+ELH+a+I.+liga+%C4%8CR+%28od+19.4.2022%29> (dále citováno jako *Vzorová smlouva*).

¹²⁵ *Přestupní řád pro kluby extraligy a 1. ligy*. [online] www.ceskyhokej.cz [cit. 23-11-2023]. Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/cesky-hokej/dokumenty/stanovy-a-rady>.

Z uvedených prvků přestupního řádu plyne velmi silné postavení ČSLH, neboť má rozhodující vliv i ve vztazích mezi kluby a hráči.

5.1.1 Úskalí vzorové smlouvy

Vzorová smlouva obsahuje mnoho ustanovení a prvků objektivně nevýhodných pro hokejisty. V následujících odstavcích se tak pokusím tyto její úskalí pojmenovat a pro dokreslení jejich nevyváženosti letmo nastíním, jak je každý tento aspekt upraven v předpisech FAČR.

Nevyváženost práv a povinností stran

Již při prvotním pohledu na vzorovou smlouvu a zejména její článek III. zřejmě každého napadne její nejzásadnější problém, kterým je v obecné rovině nevyváženost práv a povinností hokejistů a hokejových klubů. Tento nepoměr je zcela očividně v neprospěch hokejisty. Klub je dle tohoto článku povinen pouze platit hráči odměnu¹²⁶ a zajistit hráči vybavení nutné pro provozování činnosti (výstroj, náčiní, klubové oblečení atd.). Naproti tomu seznam povinností hráče je několikanásobně rozsáhlejší, proto i laik by zřejmě na první pohled toto úskalí identifikoval.¹²⁷

Nepříjemností pro hráče je zejména skutečnost, že mají povinnost podepsat hráčskou smlouvu ve znění předepsaném vzorovou smlouvou. Jinak hráč nemůže činnost profesionálního hokejisty v ČR vykonávat. Jedinou možností, jak ustanovení vzorové smlouvy upravit či vypustit, je modifikace pomocí dodatků. Tuto možnost však mají jen ti nejžádanější hráči na přestupovém trhu, kvůli kterým jsou kluby ochotny oslabit své postavení.¹²⁸ Pravidlo, že hráč nemůže hrát bez podpisu schváleného znění hráčské smlouvy ze strany ČSLH, je výslovně stanoveno v článku X. odst. 7 vzorové smlouvy: „*smlouva podléhá v plném znění, včetně všech*

¹²⁶ Ani toto víceméně ojedinělé právo hokejisty však není bezpodmínečné. Dle článku VI. vzorové smlouvy se totiž hráči při zranění či nemoci plynoucí z činnosti vykonávané dle vzorové smlouvy krátí odměna poměrně v závislosti na době, po kterou hráč nemohl plnit povinnosti dle vzorové smlouvy. Pokud jeho zdravotní indispozice nevznikla v důsledku výkonu činnosti dle vzorové smlouvy, nemá hráč právo dokonce na žádnou odměnu. To však není jediné omezení práva na odměnu. Dalším se budu věnovat v následujících odstavcích této práce.

¹²⁷ Článek III. Vzorové smlouvy.

¹²⁸ ZBOŘIL, Libor. Právní ochrana profesionálních hokejistů.

příloh a dodatků, registraci řídicím orgánem příslušné ligy a bez této platně zaregistrované smlouvy nemůže hráč startovat v příslušné lize.“

Postoupení práv a povinností (hostování)

Dalším problémem pro hráče plynoucím ze vzorové smlouvy je postoupení práv a povinností klubu dle hráčské smlouvy na jiný klub hrající nižší soutěž formou tzv. hostování.¹²⁹ K tomuto kroku klub vede zpravidla nedostatečná výkonnost hráče, nicméně klub se může rozhodnout poslat hráče do nižší soutěže zcela bezdůvodně, a vůle hráče na toto rozhodnutí prakticky nemá vliv, protože k tomuto kroku klub jeho souhlas nepotřebuje.¹³⁰ Kluby posílají hráče do nižších soutěžích ze dvou důvodů. Tím prvním je v případě nedostačených výkonů nebo návratu po zranění potřeba dopřát hráči větší herní vytížení, kterého by se mu ve vyšší soutěži nemuselo dostat. Druhým důvodem je pak finanční úspora, neboť hraje-li hráč v nižší soutěži, snižuje se tím jeho odměna až o dvacet procent (záleží na ujednání v konkrétní smlouvě). Pro srovnání je na místě opět zmínit úpravu v předpisech FAČR, kde bychom svévolné postoupení práv a povinností bez souhlasu hráče hledali marně.¹³¹ Profesionální fotbalista je tak v ČR v tomto ohledu chráněn více než hokejista, kterého může klub vyslat na hostování do nižší soutěže, z čehož bude mít navíc další finanční prospěch. Fotbalový klub může tuto situaci řešit prostřednictvím dohody s klubem, kam hráče posílá na hostování, o pokrytí části či celé hráčovy odměny. Nikdy však nemůže zkracovat odměnu přímo hráči, jako je tomu v případě hokeje.

Výše uvedenou situaci postoupení práv a povinností si lze představit také v rámci jedné soutěže, kdy dojde k postoupení práv a povinností ze smlouvy na klub hrající totožnou soutěž. Za takovéto situace se postupuje stejně jako v případě přeřazení do nižší soutěže. Jediným rozdílem plynoucím z hráčských smluv je zachování výše odměn, které se na rozdíl od hostování v nižší soutěži nesnižují. Přesto však může tento postup pro hráče znamenat velkou nepříjemnost, neboť klub zpravidla bude z jiné lokality.

Souhlas k užití práv osobní povahy

¹²⁹ Článek V. Vzorové smlouvy.

¹³⁰ Respektive souhlas vyžadován sice je, ale hráč ho předem udělí podpisem hráčské smlouvy.

¹³¹ ZBORĚL, Libor. Právní ochrana profesionálních hokejistů.

Hráč podpisem smlouvy uděluje klubu souhlas s užitím práv jeho osobní povahy. Souhlas je udělen k širokému spektru účelů, které přímo či nepřímo souvisí s ledním hokejem a popularitou hráče, reklamou nebo například propagací ligy či hráče samotného.¹³² Vzhledem k tomu, že souhlas nelze *a priori* udělit v rámci smlouvy bez možnosti projevit svůj nesouhlas, vyplývá z tohoto ustanovení Vzorové smlouvy pravděpodobně záměr uzavřít dohodu o udělení licence k výše uvedeným právům, která je pouze formálně špatně označena. Pokud by se o tuto dohodu nejednalo, byl by takový souhlas neplatný a hráče v tomto ohledu nezavazoval. Velmi kontroverzním je ustanovení, dle kterého hráč podpisem dané smlouvy neuděluje klubu souhlas s užitím jeho osobnostních práv pouze po dobu trvání smlouvy, nýbrž i na 24 měsíců následujících po jejím ukončení.¹³³ Ačkoliv je součástí odměny hráče i odměna za poskytnutí tohoto souhlasu, nedá se ve většině případů hovořit o náhradě dostatečné, neboť se do ní nijak nepromítá rozsah užití těchto osobnostních práv a jejich případné zhodnocení. Pro představu lze uvést, že předpisy FAČR nechávají úpravu této problematiky na dohodě mezi klubem a hráčem, přičemž hráč může, pokud to nevyklučuje dohoda mezi klubem a klubovým sponzorem, užívat svá práva osobní povahy sám.¹³⁴

Ukončení smlouvy

Další neekvivalentní ustanovení nalezneme v oblasti ukončení smlouvy. Zaprvé je ve vzorové smlouvě uvedena opce na prodloužení doby trvání smlouvy. Tu však může uplatnit pouze klub, a hokejista tak nemá na prodloužení smlouvy prostřednictvím opčního práva žádný vliv.¹³⁵ Zadruhé je zde nevýhodná úprava způsobu ukončení smlouvy. Dle vzorové smlouvy totiž smlouva zaniká: *a) uplynutím doby, na kterou byla uzavřena, b) dohodou smluvních stran, c) tzv. odůvodněnou výpovědí nebo d) neodůvodněnou výpovědí.*¹³⁶ Odůvodněnou výpověď může podat hráč i klub z důvodu podstatného porušení smlouvy druhou smluvní stranou. I zde tak bude logicky výhoda na straně klubu, protože nemá oproti hráči ani zdaleka tolik povinností,

¹³² Článek IV. Vzorové smlouvy.

¹³³ Článek IV. odst. 3 Vzorové smlouvy.

¹³⁴ ZBOŘIL, Libor. Právní ochrana profesionálních hokejistů.

¹³⁵ Článek VII. odst. 1 Vzorové smlouvy.

¹³⁶ Článek VII. odst. 2 Vzorové smlouvy.

keré by mohl porušit. Ještě větší nerovnost však tkví v neodůvodněné výpovědi. Bez udání důvodu totiž může smluvní vztah vypovědět pouze klub. Hokejisté tak žijí v neustálé nejistotě, neboť zde nefunguje institut výpovědní doby, a smlouva zaniká dnem následujícím po dni doručení výpovědi. Hráč sice v případě neodůvodněné výpovědi obdrží určitou finanční kompenzaci, ta však neodpovídá permanentní nejistotě, ve které se hráči nacházejí, a navíc se ani neblíží částce, kterou by hráči inkasovali v případě dodržení kompletní smlouvy.¹³⁷

Naproti tomu FAČR i v této oblasti ponechává na vůli smluvních stran, jak si oblast předčasného ukončení smlouvy ujednají. Mohou si tak například sjednat institut výpovědní doby v délce dle jejich uvážení. Zároveň předpisy FAČR upravují spravedlivě také náhradu újmy vzniklé z důvodu neoprávněného vypovězení smlouvy kteroukoliv ze smluvních stran. Kompenzace odpovídá v takovém případě rozsahu způsobené újmy.¹³⁸

Nemusíme pátrat v hluboké historii, abychom našli relevantní příklad nevyhovující právní úpravy v oblasti hokeje. Během epidemie koronaviru totiž klub Mountfield Hradec Králové ukončil smlouvy pěti hráčům. Použil k tomu výše uvedenou odůvodněnou výpověď a jako důvod uvedl nemožnost klubu dostát svým povinnostem ze smlouvy z důvodu zásahu vyšší moci.¹³⁹ Dva hráči však (za pomoci České asociace hokejistů) uspěli u smírčí komise ČSLH, která výpovědi hradeckého klubu zneplatnila.¹⁴⁰ Pro kontext je důležité zmínit, že smírčí komise primárně řeší spory z hráčských smluv na základě zmocnění v hráčských smlouvách a přestupním řádu. Její nevýhodou však je absence přezkumného orgánu. Strany se tak v návaznosti na rozhodnutí smírčí komise mohou obrátit na soud, nicméně tím velice riskují, protože do rozhodnutí sporu u soudu jim mohou být smírčí komisí udělovány postihy v návaznosti na její rozhodnutí, což je velká nevýhoda této hokejové konstrukce.¹⁴¹

¹³⁷ Článek VIII. Vzorové smlouvy.

¹³⁸ ZBOŘIL, Libor. Právní ochrana profesionálních hokejistů.

¹³⁹ Článek X. odst. 2 Vzorové smlouvy.

¹⁴⁰ TOMAS, Jaroslav. *Výpovědi Hradce neplatí, rozhodla smírčí komise hokejového svazu* [online]. MAFRA, a. s. 21. 4. 2020. [cit. 23. 11. 2023] Dostupné z: https://www.idnes.cz/hokej/extra-liga/hokej-extraliga-hradec-kralove-asociace-libor-zboril-vypovedi-hra-dec.A200421_112056_hokej_cig.

¹⁴¹ TOMAS, Jaroslav. *Advokát Hradce: Výpověď jsme podle komise nejspíš měli dát všem hráčům* [online]. MAFRA, a. s. 4. 5. 2020. [cit. 15. 3. 2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hokej/extraliga/hokej-hradec-kralove-david-jaros-pravnik-vypovedi-smirci-komise.A200504_150320_hokej_cig.

Vše výše uvedené symbolicky svědčí o současném stavu právní úpravy sportu v ČR. Přestože některé sporty (zejména fotbal) nakládají s absencí obecné zákonné právní úpravy svědomitě a prostřednictvím předpisů svých asociací stanovují jasné a rovnoměrné mantinely pro utváření vztahů mezi sportovci a kluby, nedá se toto ani zdaleka říct o všech kolektivních sportech. Zároveň se nabízí otázka, do jaké míry mají například u fotbalu vliv mezinárodní asociace FIFA a UEFA. Je totiž pravděpodobné, že pokud by tyto mezinárodní subjekty nebyly směrem k FAČR aktivní, situace by u nás byla velice podobná té z hokejového prostředí.

5.2 Vliv hráčské asociace a asociace klubů

Vzhledem k slabšímu postavení profesionálních hokejistů v rámci právní úpravy a předpisů ČSLH je nutné o jejich práva bojovat jinými způsoby, neboť kluby se svého výhodného postavení zpravidla dobrovolně ve prospěch hráčů nevzdají. Z toho důvodu je pro hokejisty naprosto zásadní vznik České asociace hokejistů (dále jen „CAIHP“), která se snaží prosazovat hráčská práva, a to zejména těch hráčů, kteří nemají tak silné postavení.¹⁴²

Hráčská asociace je nejvíce charakteristická pro nejslavnější hokejovou ligu světa – NHL, kde hraje již přes 60 let velmi významnou roli při zlepšování podmínek hráčům, přesto v ČR vznikla teprve před necelými deseti lety. Nevýhodou pozdního vzniku CAIHP je skutečnost, že ani tento subjekt nemá dodnes dostatečně silné postavení na to, aby změny prosazoval v krátkém časovém horizontu. V posledních letech se jeví více než zřejmé, že pro zlepšení stavu českého hokeje je nezbytná spolupráce svazu a hráčů prostřednictvím CAIHP.¹⁴³ Ačkoliv se kluby myšlenice zlepšení postavení samotných hokejistů z počátku bránily, nyní připouští diskuzi na téma úpravy hokejových smluv, neboť v konečném důsledku se může pro ně zprvu nevýhodná změna ukázat jako pravý opak. Ochrana hráčů má za následek jejich kvalitnější výkony, které lákají do ohozů více fanoušků, a s tím samozřejmě přicházejí také sponzoři a finance pro samotné kluby. Obecná vize CAIHP zní následovně: *„vytvořit v České republice důstojné hokejové prostředí, kde budou práva hráčů plně chráněna a respektována. Prostor, kde se*

¹⁴² JURKA, Helena. Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí. s. 46.

¹⁴³ ZBOŘIL, Libor. Právní ochrana profesionálních hokejistů.

všechny zúčastněné strany budou chovat v rámci pravidel fair-play a budou společně usilovat o rozvoj hokeje. Představou CAIHP je sdružovat nejen aktivní profesionální hráče ledního hokeje, ale i hráče po ukončení jejich profesionální kariéry.“ Konkrétní požadavky poté předkládá CAIHP Asociaci profesionálních klubů ledního hokeje (dále jen „APKLH“).¹⁴⁴

Je třeba dodat, že i hokejové kluby disponují asociací, která je sjednocuje a zastupuje. Tou je právě výše zmíněná APKLH. Hlavním faktorem zlepšení podmínek pro hráče prostřednictvím kompromisu je dialog mezi CAIHP a APKLH. Tyto dvě asociace jsou tak do budoucna klíčem k pozitivnímu vývoji českého hokejového prostředí, pokud změna nenastane na zákonné úrovni.

5.3 Dílčí závěr

Hovoříme-li o hokeji, můžeme konstatovat, že mezi velikostí sportu a kvalitou jeho právní úpravy neexistuje přímá úměrnost. Hokej je v ČR spolu s fotbalem nesledovanějším, nejnákladnějším a nejoblíbenějším kolektivním sportem. Specifickou právní úpravu plynoucí z předpisů hokejových federací a svazů bychom však hledali obtížně. Tento stav je zapříčiněn zejména nízkou aktivitou IIHF jako mezinárodní federace zastřešující tento sport. V této části jsem zanalyzoval zejména vzorovou smlouvu, ze které zpravidla vychází všechny hráčské smlouvy mezi hráči a kluby. Hráči tak až na výjimky (zpravidla ti nejžádanější hráči) nemají velkou možnost ovlivnit její znění (když pomínou výši finančního ohodnocení, které je samozřejmě předmětem vyjednávání). Tato vzorová smlouva však obsahuje několik kontroverzních ustanovení, které výrazně znevýhodňují postavení jednotlivých hokejistů. V poslední době se však především díky činnosti CAIHP obrací situace k lepšímu, a některá nevyvážená ustanovení jsou ze smluv vypouštěna. I kluby mají v tomto dialogu svého zástupce, kterým je APKLH, prostřednictvím kterého se zástupcem hráčů dosahují kompromisů, a zlepšují tím podmínky především pro samotné hokejisty.

¹⁴⁴ *Vision CAIHP 2018 ve vztahu k ČSLH a APK LH.* [online] www.caihp.cz [cit. 29-11-2023]. Dostupné z: <http://www.caihp.cz/nasi-vizi/>.

6. Postavení profesionálního hokejisty ve Švýcarsku

Tato část bude věnována švýcarské právní úpravě a právnímu postavení profesionálních sportovců ve Švýcarsku. Stejně jako tomu bylo v případě české právní úpravy, i zde se kromě obecného vymezení budu věnovat konkrétnímu sportu, kterým bude opět hokej. Obě národní právní úpravy podrobím kritické analýze, když popíšu jejich výhody a nevýhody, a výsledek této analýzy bude vhodným substrátem pro návrh možné hybridní právní úpravy, kterou představím v následující části této práce.

Švýcarská právní úprava se od té české zásadně liší. Pokud bychom měli stručně charakterizovat stav švýcarské právní úpravy ve vztahu k postavení profesionálního sportovce v kolektivním sportu, můžeme celkem jednoznačně konstatovat, že vztah mezi sportovcem a klubem je zaměstnaneckým poměrem, který je zprostředkován pracovní smlouvou.¹⁴⁵ Na této skutečnosti se shoduje jak švýcarská odborná literatura, tak judikatura. V praxi se tato pracovní smlouva mezi klubem a sportovcem nazývá hráčská smlouva.¹⁴⁶

6.1 Charakteristika hráčské smlouvy

Vzhledem k tomu, že sportovní, respektive hokejový klub je soukromým subjektem, hráčská smlouva je smlouvou soukromoprávní, a spadá tak do kategorie pracovních smluv dle OR (Das Schweizerische Obligationenrecht). Zároveň je hráčská smlouva také smlouvou závazkovou, neboť jejím obsahem je závazkový vztah. Tento vztah se vyznačuje povinností sportovce (profesionálního hokejisty) vykonat pracovní výkon (poskytovat klubu svou sportovní výkonnost) a naproti tomu je povinností klubu mu za to vyplácet mzdu stanovenou hráčskou smlouvou.¹⁴⁷

¹⁴⁵ Bod 5. Rozsudku Spolkového soudu ze dne 27.11.2013, 2C 131/2013.

¹⁴⁶ KLEINER, Jan. *Der Spielervertrag im Berufsfussball*. Schulthess Verlag. 2013. s. 136. ISBN: 978-3-7255-6769-0 (dále citováno jako KLEINER, Jan. *Der Spielervertrag im Berufsfussball*).

¹⁴⁷ BRÜHWILER, Jürg. *Einzelarbeitsvertrag, Kommentar zu den Art. 319-343 OR*. Helbing Lichtenhahn Verlag. 2014. čl. 319 N 9. ISBN: 978-3-7190-3124-4.

Kromě soukromoprávních norem se však na hráčské smlouvy aplikují i normy práva veřejného. Tyto normy jsou obsaženy v ArG (Das Bundesgesetz über die Arbeit in Industrie, Gewerbe und Handel), kde je zajištěn minimální standard pro ochranu zaměstnanců. ArG se vztahuje na všechny soukromé i veřejné podniky – tudíž i sportovní kluby. Výjimku tvoří články 2 – 4 ArG, které odepírají ochranu určitým druhům podniků nebo celým odvětvím.¹⁴⁸ Sportovci ani sportovní činnost jako taková však pod dané výjimky nespádají a ArG se tak vztahuje na hráčskou smlouvu mezi hráčem a klubem.¹⁴⁹

Jak již bylo uvedeno výše, nejvýznamnější charakteristikou hráčské smlouvy je její forma smlouvy pracovní. Dle švýcarského pracovního práva poskytuje zaměstnanec zaměstnavateli na základě pracovní smlouvy pracovní výkon¹⁵⁰, jehož přesnou podobu určuje pracovní smlouva, která je zpravidla konkretizována pokyny zaměstnavatele.¹⁵¹ Stejně jako v české právní úpravě se i zde může jednat o smlouvu na dobu určitou či neurčitou. Hráčské smlouvy jsou ale typicky uzavírány na dobu určitou. Jejich konec zpravidla připadá na konec určité sezóny.

6.1.1 Vztah nadřízenosti a podřízenosti

Vztah nadřízenosti a podřízenosti odlišuje pracovní smlouvu od ostatních smluv o poskytování služeb. Podřízenost může být osobní, provozní a hospodářská.

Osobní podřízenost

Osobní podřízeností je povinnost řídit se pokyny zaměstnavatele.¹⁵² Tuto formu podřízenosti lze demonstrovat na hokejovém prostředí, kde je rozsah hráčovy činnosti určován právě pokyny

¹⁴⁸ Čl. 2-4 ArG.

¹⁴⁹ KLEINER, Jan. Der Spielervertrag im Berufsfussball. s. 129.

¹⁵⁰ RIEMER-KAFKA, Gabriela. ELISCHA KRENGER, Nicole. *Arbeitsrecht – Kommentierte Tafeln*. Stämpfli, 2012. s. 17. ISBN: 978-3-7272-8853-1 (dále citováno jako RIEMER-KAFKA, Gabriela. ELISCHA KRENGER, Nicole. *Arbeitsrecht – Kommentierte Tafeln*).

¹⁵¹ GERBER, Simon. *Die Scheinselbständigkeit im Rahmen des Einzelarbeitsvertrages*. Haupt Verlag, 2003. s. 122. ISBN: 978-3258066196

¹⁵² Tamtéž

klubu¹⁵³. V praxi to znamená pokyny trenérů, realizačního týmu či nejvyššího klubového vedení. Je však třeba mít na paměti, že ani tato možnost udílení pokynů hráči není bezbřehá, neboť švýcarský právní řád chrání hráče i v tomto ohledu. Nejvýznamnějším právem sportovce odpovídajícím omezení možnosti udělit pokyn je právo na nezasahování do fyzické integrity hráče. Příkladem takových zásahů může být situace, kdy se hráč zraní v důležité části sezóny a klub (realizační tým či vedení) ho chce vrátit zpět do hry pomocí lékařských metod, které sice v krátkodobém horizontu mohou projevy zranění potlačit a hráče dočasně uschopnit k provozu, nesou však s sebou riziko zhoršení zdravotního stavu v dlouhodobém horizontu.¹⁵⁴ V takovém případě má hráč právo tento postup odmítnout. Typickým příkladem z hokejové praxe je tzv. „umrtvující“ injekce, která lokálně postižené místo znecitliví a hráč nepocítuje bolest.^{155,156}

Udílení pokynů hráči ze strany klubu je dále omezeno principy fair-play. Hráč tak není povinen řídit se pokyny, které jsou s těmito principy v rozporu. Zakázané pokyny jsou ty, které navádí přímo ke zranění soupeře, užívání dopingu či manipulaci s výsledkem utkání zejména v rámci sázkových příležitostí.¹⁵⁷ Odbočíme-li k zajímavému tématu tzv. „match-fixingu“, zjistíme částečné nedostatky švýcarské právní úpravy ve vztahu k tomuto prohřešku. V roce 2012 řešil Švýcarský federální soud případ tří fotbalistů, kteří manipulovali se svými fotbalovými zápasy za účelem zisku na sázkových platformách. Soud však musel tyto tři hráče zprostit viny, neboť dle čl. 146 Švýcarského trestního zákoníku by pro naplnění skutkové podstaty podvodu třeba oklamat lidské bytosti, a nikoliv webové platformy určené k online sázení. V dnešní době jsou tak ustanovení zakazující sázení na vlastní zápasy či na danou soutěž součástí hráčských smluv, a hráčům tak při absenci trestněprávních důsledků plynou povinnosti, jejichž porušením

¹⁵³ Čl. 6.1 Ausbildungsvertrages. [online] SIHF (Swiss Ice Hockey Federation) [cit. 9-12-2023]. Dostupné z: <https://docplayer.org/19420380-Ausbildungsvertrag-fuer-die-novizen-elite-und-oder-junioren-elite-a-zwischen-1-nachfolgend-club-genannt-und-nachfolgend-spieler-genannt.html> (dále citováno jako Ausbildungsvertrages).

¹⁵⁴ KLEINER, Jan. Der Spielervertrag im Berufsfussball. s. 557.

¹⁵⁵ Tamtéž. s. 558

¹⁵⁶ Nutno poznamenat, že přestože má hráč možnost daný postup odmítnout z důvodu hrozby vážnějších následků, ve většině případů u něj samotného převáží touha hrát, a s daným postupem souhlasí nebo si ho dokonce sám vyžádá.

¹⁵⁷ KLEINER, Jan. Der Spielervertrag im Berufsfussball. s. 559.

vznikají důsledky v rovině vztahu mezi hráčem a klubem.¹⁵⁸ Hráč tak může i v případě výše uvedeného rozporu pokynů s fair-play odmítnout vykonání těchto pokynů.

Provozní a ekonomická podřízenost

Provozní podřízenost se vyznačuje přiřazením zaměstnance na určité místo a pozici v provozu zaměstnavatele. Hovoříme o organizační závislosti na pokynech zaměstnavatele. Klub hráči určuje, kdy docházet na tréninky, zápasy nebo mu například stanoví klubový *dress code*. Nakonec existuje také podřízenost ekonomická. Ta představuje mzdu, kterou podřízený zaměstnanec obdrží za výkon své práce. Profesionální hokejisté jsou tak klubem placeni za výkon podřízené sportovní činnosti – hraní hokeje. Všechny zmíněné druhy podřízenosti tak v konečném důsledku představují podstatu kolektivního sportu. Hráči mohou všech úspěchů dosáhnout pouze ve vzájemné kooperaci a v rámci týmové struktury, ve které se musí řídit pokyny klubu.¹⁵⁹

6.2 Pracovní doba a místo práce

Před analýzou a komparací samotného obsahu hráčské smlouvy je nutné objasnit důvody aplikace některých pracovněprávních institutů v souvislosti s pracovní dobou. Obecně je ve švýcarském pracovním právu pracovní doba definována jako doba, po kterou musí být zaměstnanec dostupný pro potřeby zaměstnavatele. Oběma stranám je v tomto ohledu ponechána určitá volnost, a pracovní dobu stanoví v rámci pracovní smlouvy samy.¹⁶⁰

Oblast hokeje je v tomto případě značně specifická, neboť doba, po kterou je činnost vykonávána, je do jisté míry nahodilá.¹⁶¹ Zejména zápasy jsou v nepravidelných termínech a

¹⁵⁸ VALLONI, Lucien W. NEUENSCHWANDER, Eric P. *The role of Switzerland as host: moves to hold sports organisations more accountable, and wider implications*. [online] Transparency International's forthcoming Global Corruption Report: Sport, 2016. [cit. 14-12-2023]. Dostupné z: https://www.transparency.org/files/content/feature/6.4_SwitzerlandAsHost_ValloniNeuenschwander_GCRSport.pdf.

¹⁵⁹ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. *Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey*. Dike Verlag, 2018. s. 64-66. ISBN: 978-3-03891-022-0 (dále citováno jako KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. *Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey*).

¹⁶⁰ GEISER, Thomas. *Arbeitsverträge mit Sportlern*. In: Sport und Recht: 4. Tagungsband. Stämpfli, 2006. s. 86. ISBN: 978-3-7272-9126-5

¹⁶¹ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. *Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey*. s. 74.

často ani není jejich stanovení v gesci hokejových týmů, protože minimálně polovinu utkání jsou v pozici hostujícího týmu závislého na stanovení termínu zápasu domácím týmem. Přestože jsou tréninky zpravidla určeny pravidelně a bývají každý týden ve stejnou dobu, častá praxe trenérů je operativní zvyšování a snižování zátěže distribuované hráčům v návaznosti na jejich programu či únavě. Ani zde proto nelze hovořit o fixní pracovní době, protože musí být hokejisté velmi flexibilní ve vztahu k jejich pracovní době. Zároveň však díky specifické pracovní době nemohou hokejisté zpravidla vykonávat přesčas, ačkoliv za určitých okolností by bylo možno za práci přesčas považovat výjimečný meeting hráčského kádrů například kvůli neuspokojivým výsledkům.¹⁶²

Z ArG poté vyplývají omezení ve vztahu k časovému hledisku výkonu práce. Jednak je to zákaz práce v noci mezi 23:00 – 6:00 a zákaz práce v neděli.¹⁶³ Noční omezení nepředstavuje pro hokej zásadní problém, neboť i večerní zápasy končí před touto dobou.¹⁶⁴ Nedělní zápasy se však ve švýcarské hokejové lize pravidelně konají a je pro ně třeba speciální povolení.¹⁶⁵ Dalším omezením dle ArG je maximální týdenní pracovní doba 50 hodin.¹⁶⁶ Sečteme-li dobu zápasů¹⁶⁷ a dobu tréninků¹⁶⁸, dosáhne průměrný hokejista zhruba 30 hodin práce týdně, což se limitu 50 hodin týdně neblíží. Jak jsem však uvedl výše, do pracovní doby se započítává i společné cestování. To však vzhledem ke skutečnosti, že Švýcarsko je poměrně malá země, znamená, že i pokud by tým hrál všechny zápasy v daném týdnu jako hostující tým, limit by

¹⁶² AEBI-MÜLLER, Regina E. RÜFENACHT, Michael. *Die Arbeitspflicht und Treuepflicht des Sportlers: Welche Pflichten treffen den angestellten Sportler?* In ARTER, Oliver. BADDELEY, Margareta. *Sport und Recht: 4. Tagungsband*. Stämpfli, 2007. s. 120. ISBN: 9783727291265 (dále citováno jako ARTER, O. BADDELEY, M. Sport und Recht: 4. Tagungsband).

¹⁶³ Čl. 16 a čl. 18 ArG.

¹⁶⁴ Zcela ojedinělou výjimkou jsou rozhodující utkání play-offových sérií, kde na rozdíl od základní části nenásledují po prodloužení nájezdy, ale hraje se klidně vícero prodloužení, dokud nepadne rozhodující gól. Tyto případy jsou však naprosto ojedinělé.

¹⁶⁵ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. *Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey*. s. 76.

¹⁶⁶ Čl. 9 ArG

¹⁶⁷ Ty jsou zpravidla dva nebo tři týdně, přičemž na každý zápas počítáme kromě samotného zápasu, který trvá 2 hodiny, také dobu příprav před zápasem a aktivní regeneraci po zápase. Každý zápas tak zabere zhruba 5 hodin času. Počítáme tak cca 13 hodin týdně.

¹⁶⁸ Pro výpočet uveďme, že trénink je každý den kromě zápasových dnů, tzn. pětkrát týdně. Započítáme-li kromě samotného tréninku na ledě také posilovnu či wellness, trvá každý den trénink cca 4 hodiny. Počítáme tak cca 20 hodin týdně.

byl dodržen. Pokud by však byl limit překročen, musel by být nahrazen dostatečným volnem či finančně kompenzován.¹⁶⁹

Místo výkonu práce profesionálního hokejisty budou nejčastěji klubové zařízení a budovy. Pro trénink budou tímto místem nejčastěji ledová plocha, posilovna, wellness, meetingové místnosti a další klubové prostory. Komplikovanější je však situace ve vztahu k utkáním. Ty totiž může klub hrát na různých místech, a to dokonce i v jiných zemích než ve Švýcarsku, a to zejména díky hokejové Lize mistrů, kde proti sobě soutěží kluby napříč Evropou. Proto nelze říct, že hokejisté poskytují svůj pracovní výkon na jednom místě. Kluby mají pravomoc specifikovat místo výkonu práce pomocí pokynů.¹⁷⁰

6.3 Povinnosti profesionálního hokejisty

Uzavřením hráčské smlouvy vznikají stranám této smlouvy povinnosti. Zcela zásadním rozdílem oproti české právně úpravě je skutečnost, že většina těchto povinností vychází přímo ze zákona, neboť, jak jsem již výše uvedl, vztah mezi hráčem a klubem je na bázi zaměstnaneckého poměru a aplikace pracovněprávních ustanovení je proto nevyhnutelná. Tím je zajištěna komplexní ochrana hráčů. V této části se práce bude zabývat jednotlivými povinnostmi hráčů, a posléze také klubu.

Osobní výkon pracovní činnosti

Naprosto fundamentální povinností hráče je vykonávat činnost osobně. Tato povinnost plyne přímo ze zákona, kde se v tomto smyslu hovoří o hráči jako o zaměstnanci.¹⁷¹ Zejména v oblasti hokeje a profesionálního kolektivního sportu obecně je tento požadavek zcela fundamentální, neboť jsou to právě charakteristické vlastnosti a schopnosti daného hráče, které jsou pro klub atraktivní a pro které s daným sportovcem smlouvu uzavírá. Tyto vlastnosti hráče tvoří jeho

¹⁶⁹ GEISER, Thomas. *Arbeitsverträge mit Sportlern*. In: Sport und Recht: 4. Tagungsband. Stämpfli, 2006. s. 86. ISBN: 978-3-7272-9126-5

¹⁷⁰ AEBI-MÜLLER, Regina E. RÜFENACHT, Michael. *Die Arbeitspflicht und Treuepflicht des Sportlers: Welche Pflichten treffen den angestellten Sportler?* In ARTER, O. BADDELEY, M. Sport und Recht: 4. Tagungsband. s. 122.

¹⁷¹ Čl. 321 OR.

sportovní výkon a kluby v nich vidí potenciál pro týmový úspěch.¹⁷² Toto ustanovení OR je sice dispozitivní, nicméně je prakticky nemožné představit si situaci, že by klub toto ustanovení vyloučil a připustil tak možnost substituce hráče 3. osobou, proto bude tato povinnost do hráčské smlouvy implementována vždy.

Protipólem je povinnost hráče vykonávat činnost v klubu, který je jeho zaměstnavatelem.¹⁷³ Ani toto ustanovení není kogentní, a častou formou jeho prolomení je hostování. Pokud však srovnáme úpravu hostování v rámci hokeje u nás a ve Švýcarsku, setkáme se se zásadním rozdílem. Hokejista ve Švýcarsku musí s tímto hostováním souhlasit¹⁷⁴, čímž je chráněn před jevem vyskytujícím se v ČR popsáním v kapitole 5.1.1. této práce.¹⁷⁵

Povinnost poskytovat svou sportovní výkonnost

Povinnost poskytovat svou sportovní výkonnost je srovnatelná s českou úpravou, respektive ustanovení 6.1 vzorové smlouvy Švýcarské hokejové federace (dále jen „SIHF“) je obdobou článku III. vzorové smlouvy ČSLH. Hlavní činností hokejisty je dle tohoto ustanovení účast na všech zápasech (ať už jsou mistrovské, pohárové, turnajové nebo přátelské) a trénincích. Kromě těchto notoricky známých povinností se však hráč také zavazuje zdržet se všeho, co by mohlo negativně ovlivnit jeho výkon, uhradit všechny pokuty, které mu SIHF uloží nebo třeba podřídit se předpisům národních i mezinárodních federací.¹⁷⁶ Dále má hráč povinnost účastnit se tiskových konferencí, týmových porad, autogramiád či dalších klubových aktivit.

Je třeba zmínit, že za výkon práce profesionálního hokejisty je považováno například i sezení na lavičce náhradníků, převlékání se do hokejové výstroje v kabině nebo účast na terapeutických či lékařských postupech s cílem zvýšit hráčovu výkonnost.¹⁷⁷

¹⁷² AEBI-MÜLLER, Regina E. RÜFENACHT, Michael. In ARTER, O. BADDELEY, M. Sport und Recht: 4. Tagungsband. s. 118.

¹⁷³ GEISER, Thomas. MÜLLER, Roland. PÄRLI, Kurt. *Arbeitsrecht in der Schweiz*. Stämpfli, 2019. s. 303-305. ISBN: 978-3-7272-2590-1.

¹⁷⁴ KLEINER, Jan. *Der Spielervertrag im Berufsfussball*. s. 561.

¹⁷⁵ Tímto jevem je možnost klubu postoupit práva a povinnosti plynoucí z hráčské smlouvy na jiný klub bez souhlasu hráče.

¹⁷⁶ Čl. 6.1 Ausbildungsvertrages.

¹⁷⁷ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. *Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey*. s. 70-73.

Zajímavostí je, že individuální cesta hráče na zápas či trénink není považována za pracovní výkon, ale oproti tomu společná cesta týmu (například autobusem na venkovní zápas) ano. Toto je velmi zásadní pro klub, neboť může vynucovat účast hráče na společných cestách, což má přinášet benefity v podobě vyšší koncentrace hráčů v rámci samotného nadcházejícího utkání a s tím spojenou zvýšenou šancí klubu na lepší výsledek v daném utkání.¹⁷⁸

Obecná povinnost zodpovědného chování

Profesionální hokejisté jsou povinni chovat se takovým způsobem, který nezpůsobí újmu na jejich vlastní image, neboť v tom případě by takové chování znamenalo také újmu na pověsti samotného hokejového klubu.¹⁷⁹ Na chování hráčů na veřejnosti je tak kladen taktéž důraz. Obecně jsou sportovní kluby financovány z několika zdrojů, z nichž velmi významnou část tvoří finance z prodeje klubového „merchandise“ a předně vstupenek na domácí utkání. Výše příjmů z těchto oblastí závisí jednak na sportovních výkonech a výsledcích daného klubu, zároveň se na tom silně podepisuje i ono renomé jednotlivých hráčů.¹⁸⁰ V současném kolektivním sportu se tak můžeme setkat i s případy, kdy samotný hráč¹⁸¹ zajistí klubu enormní příjmy z prodeje replik jeho dresu nebo vstupenek, že se klubu stále vyplatí jeho angažování navzdory finanční zátěži, kterou pro klub představuje. Tyto extrémní případy existují spíše ve fotbalovém prostředí, nicméně velmi dobře demonstrují sílu osobností jednotlivých sportovců ve vztahu k finanční prosperitě klubů a ukazují nám, proč je tato povinnost plynoucí z hráčské smlouvy po hokejitech vyžadována.

V souvislosti s obecnou povinností zodpovědného chování existuje jeden z několika málo předpisů IIHF, a to její Etický Kodex.¹⁸² Ten se vztahuje na všechny lední hokejisty hrající v zemi, jejíž národní hokejová federace či asociace je členem IIHF. Účelem tohoto kodexu je stanovit pravidla chování hokejistů, pomocí kterých bude v hokeji panovat důstojná a čestná

¹⁷⁸ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey. s. 72. Srov. také KLEINER, Jan. Der Spielervertrag im Berufsfussball. s. 557.

¹⁷⁹ Viz. Čl. 6.1 Ausbildungsvertrages.

¹⁸⁰ KLEINER, Jan. Der Spielervertrag im Berufsfussball. s. 592.

¹⁸¹ Který bude zpravidla pro klub velmi nákladný, neboť za jeho přestup zaplatí obrovskou částku a zároveň zde bude extrémně vysoké plnění z jeho hráčské smlouvy

¹⁸² 2022/23 – 2023/24 IIHF Ethics Code. [online] IIHF. Dostupné z: <https://www.iihf.com/en/statichub/20191/ethics>.

atmosféra. Z tohoto prostředí budou potom profitovat hráči, kluby, svazy a také celý lední hokej. Dle názoru Koutsogiannakise jsou však ustanovení Etického Kodexu IIHF problematická, neboť představují až příliš obecná pravidla chování. Zejména ustanovení, které zakazuje hokejistům chování, které může mít za následek újmu na jeho vlastní image, image klubu nebo image ledního hokeje obecně, je dle švýcarské právní úpravy neúčinné, neboť z něj vyplývají dalekosáhlé povinnosti, které nejsou nikterak specifikovány, a proto je takové ustanovení neurčité a nevyhmatelné. Ochrana image klubu je zajištěna prostřednictvím povinnosti loajality, které se bude tato práce věnovat dále. Nelze však zakázat chování, které poškozuje pouze image hráče za podmínky, že nemá žádný negativní vliv na image hokejového klubu.¹⁸³ Takovéto chování tak může nanejvýše znamenat v konečném důsledku sankci od Disciplinární komise IIHF.¹⁸⁴

6.3.1 Povinnost loajality

Povinnost loajality je zmíněna v rámci článku 321a odst. 1 OR, který stanoví: „*Zaměstnanec je povinen pečlivě vykonávat práci, která mu byla přidělena a chránit oprávněné zájmy zaměstnavatele v dobré víře.*“ Tato povinnost je vůdčí povinností zaměstnance, na kterou jsou navázány jednotlivé dílčí povinnosti, které budu zmiňovat dále. Rozsah povinnosti loajality se stanoví v konkrétních případech vyvážením oprávněného zájmu zaměstnavatele na docílení stanoveného pracovního úspěchu a zájmu zaměstnance na ochraně jeho osobnostních práv. V tomto ohledu mají hokejisté nevýhodu oproti „řadovým“ zaměstnancům, neboť jsou veřejně známými osobnostmi, a při ochraně jejich osobnostních práv je třeba vzít v potaz, že pravidelně vystupují na veřejnosti, a jejich ochrana proto nemůže být stejně striktní jako u zaměstnanců řadových.¹⁸⁵ V hokejových pojmech tedy povinností loajality rozumíme povinnost hráče činit vše potřebné pro zvýšení sportovní i ekonomické prosperity klubu, a naopak povinnost zdržet se všeho, co by v dosažení úspěchu mohlo zabránit.

¹⁸³ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey. s. 94.

¹⁸⁴ Čl. 1.2 2022/23 – 2023/24 IIHF Ethics Code.

¹⁸⁵ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey. s. 78-79.

Obecnou povinnost loajality lze vedle jednotlivých dílčích povinností rozšířit také smluvně. Podmínka je stanovena v čl. 27 odst. 2 ZGB, který stanoví, že „*Nikdo se nemůže zříci své svobody nebo v ní být omezen v míře, která je v rozporu se zákonem nebo morálkou.*“ Pokud tak smluvní dohoda mezi klubem a sportovcem neporušuje tuto podmínku, může být tímto způsobem povinnost loajality rozšířena. Níže se budu věnovat jednotlivým dílčím povinnostem profesionálních hokejistů, které navazují na obecnou povinnost loajality. Jak jsem již uvedl, mantinely pro tyto dílčí povinnosti jsou stanoveny poměřováním zájmů hokejistů a klubů.

Pokud hráč poruší povinnost loajality, nelze mu v takovém případě jako trest udělit zkrácení či úplné odmítnutí výplaty jeho mzdy. Důvodem je skutečnost, že finanční odměna není přímo navázána na povinnost loajality. Krátit či nevyplatit mzdu by mohl klub pouze v případě porušení pracovní povinnosti, tzn. že by sportovec nevykonával práci vůbec. V případě porušení povinnosti loajality tak lze udělit hráči výpověď nebo stanovit povinnost k náhradě škody, kterou klubu svým konáním či nekonáním způsobil.¹⁸⁶

Povinnosti v oblasti zdraví

Zdravotní stav hokejistů je *alfa a omega* jejich sportovního výkonu, protože lidské tělo představuje jejich hlavní pracovní nástroj. Je tak v nejvyšším zájmu klubů poskytovat hráčům v tomto ohledu patřičnou podporu, a proto je pro klub výhodná určitá koordinace v rámci celého týmu.¹⁸⁷ Jednoduše řečeno je pro klub výhodné mít vlastního týmového lékaře či týmové fyzioterapeuty, neboť právě takové osoby dokáží nejlépe pracovat se zraněnými či nemocnými hráči, a hlavně poté předávat zjištěné informace dále do týmu, a to zejména trenérům. Trenéři (včetně těch kondičních) mají poté ucelený přehled o zdravotním stavu celého týmu, potažmo jednotlivých hráčů a mohou tak v návaznosti na to adekvátně přizpůsobit tréninkové a zápasové vytížení.

Základní povinností hokejisty je informování týmového lékaře o jeho zraněních či nemocích. Dále je hráč povinen dodržovat lékařskou koncepci stanovenou klubem a postupovat dle

¹⁸⁶ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey. s. 95-96.

¹⁸⁷ KLEINER, Jan. Der Spielervertrag im Berufsfussball. s. 576.

pokynů týmového lékaře či dalšího zdravotního personálu klubu.¹⁸⁸ Dle odborné veřejnosti je však základním právem každého zvolit si lékaře, který bude danou osobu ošetřovat, a tato smluvní ustanovení jsou tak ve vztahu k zákonu přinejmenším sporná. Výjimku tvoří ošetření týmovým lékařem v první fázi léčby, tzn. ihned po vzniku zranění a také konzultace zdravotního stavu, která slouží k získání údajů potřebných pro plánování tréninkové a zápasové zátěže.¹⁸⁹

Marketingové povinnosti

V minulosti by toto téma zcela určitě nebylo nikterak obsáhlé, nicméně v dnešní době sociálních sítí a internetu tvoří PR (*public relations*) jeden ze základních kamenů každého klubu. Řetězec, díky kterému je tento aspekt sportu tak důležitý, zde nebudu rozsáhle popisovat. Důležitá je zejména skutečnost, že na konci tohoto řetězce je ekonomický prospěch klubu¹⁹⁰, a je tak naprosto logické, že se každý klub snaží tento prospěch maximalizovat, a marketing tak zcela logicky provází sportovní hledisko klubové strategie. Jak jsem již uvedl, hokejisté jsou veřejně známé osobnosti a vnímání jejich osoby se může odrážet na vnímání celého klubu¹⁹¹, proto mají několik povinností, které korespondují s obecnou povinností loajality.

Nejvýznamnějším aspektem oblasti marketingu je právo klubu užívat hráčův podpis, jméno a podobiznu. Podpisem smlouvy s tímto užitím hráč souhlasí, a není tak třeba jeho dodatečného souhlasu k jednotlivým užitím. Jelikož se jedná o omezení osobnostních práv hráče, je otázkou, zda ekonomický zájem klubu převáží nad zájmem hokejisty na ochranu jeho osobnostních práv. Podpisem smlouvy s tímto omezením hráč souhlasí a nutno dodat, že takový souhlas je v souladu s ochrannými ustanoveními švýcarského právního řádu, neboť ekonomická prosperita klubu je i v zájmu každého hráče.¹⁹² Je však třeba dostatečně specifikovat časové

¹⁸⁸ Čl. 6.2 Ausbildungsvertrages.

¹⁸⁹ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey. s. 86. Srov. také KLEINER, Jan. Der Spielervertrag im Berufsfussball. s. 576.

¹⁹⁰ RYBAK, Frank. *Das Rechtsverhältnis zwischen dem Lizenzfußballspieler und seinem Verein*. Peter Lang GmbH, Internationaler Verlag der Wissenschaften, 1999. s. 108. ISBN: 3631341202 (dále citováno jako RYBAK, Frank. *Das Rechtsverhältnis zwischen dem Lizenzfußballspieler und seinem Verein*).

¹⁹¹ AEBI-MÜLLER, Regina E. RÜFENACHT, Michael. In ARTER, O. BADDELEY, M. Sport und Recht: 4. Tagungsband. s.126.

¹⁹² RYBAK, Frank. *Das Rechtsverhältnis zwischen dem Lizenzfußballspieler und seinem Verein*. s. 156.

období, pro které uděluje hráč s využíváním jeho identity souhlas. V praxi končí toto období s ukončením smlouvy¹⁹³, což je další významný rozdíl oproti tuzemské úpravě, kde je právě ustanovení vzorové smlouvy ČSLH ohledně časové působnosti velmi problematické.

V rámci vystupování hráčů na veřejnosti existují dvě skupiny problematických projevů. První skupinu tvoří projevy, které jakkoliv poškozují reputaci klubu. Ty jsou zakázány prostřednictvím obecné povinnosti loajality. Druhou skupinou jsou projevy, které jakýmkoliv způsobem negativně vykreslují klub, trenéry, vedení nebo sponzory. Tato skupina je tak jednoznačně striktněji vynuocována, neboť stačí pouze negativní informace o klubu, nikoliv způsobení újmy v podobě poškození reputace klubu. Zákaz projevů druhé skupiny je častým obsahem ustanovení hráčských smluv, nicméně existují situace, kdy porušení tohoto omezení nebude považováno za porušení povinnosti loajality. Švýcarský spolkový soud pro tuto problematiku vypracoval tzv. kaskádový princip, který stanoví, že zaměstnanec neporuší povinnost loajality, pokud se před zveřejněním informace obrátí jak na zaměstnavatele, tak na autoritu stojící mimo organizační strukturu zaměstnavatele. Hráči tak mohou zveřejnit i negativní informace o klubu, pokud se s jejich záležitostí předtím obrátili na samotné vedení klubu a také SIHF.¹⁹⁴

Povinnosti v oblasti sportovního výkonu

Sportovcův výkon tvoří několik dílčích aspektů. Jedním z hlavních je fyzická (a také psychická) připravenost, za níž odpovídá zejména samotný hráč.¹⁹⁵ Společné týmové tréninky totiž tvoří spíše menší část hokejistova výkonu. Ten je z větší části tvořen rozhodnutími každého hráče v jeho osobním životě. Strava a obecně životospráva, individuální trénink, psychické zdraví tvoří základní pilíře jeho výkonu, o které se během celé sezóny opírá. Je tak samozřejmě pro klub velmi důležité, aby byly tyto pilíře u každého hráče správně nastaveny.¹⁹⁶ Je však otázkou,

¹⁹³ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey. s. 88.

¹⁹⁴ Tamtéž. Srov. také s. 316 Rozsudku Spolkového soudu ze dne 27.6.1995, 127 III 310.

¹⁹⁵ AEBI-MÜLLER, Regina E. RÜFENACHT, Michael. In ARTER, O. BADDELEY, M. Sport und Recht: 4. Tagungsband. s. 128.

¹⁹⁶ Čl. 6.1 Ausbildungsvertrages SIHF říká, že „Hráč se zavazuje, že se zdrží všeho, co by mohlo negativně ovlivnit jeho sportovní výkon.“

do jaké míry je klub oprávněn po hráči požadovat dodržování těchto pravidel v jeho osobním životě, aby byl tento postup souladný s čl. 28 odst. 2 ZGB. Vzhledem k tomu, že tyto rozhodnutí v osobním životě hráče ovlivňují přímo jeho sportovní výkon, převažuje zájem klubu před zájmem hráče na určitou osobní svobodu. Klub je tak oprávněn hráči zakázat některé soukromé aktivity, které mohou mít negativní vliv na jeho výkonnost, a hráč je povinen takový zákaz bez výjimky dodržovat. Je však potřeba dodat, že zákazy nemohou být udělovány příliš obecně (například úplný zákaz alkoholu).¹⁹⁷

Dále hokejisté nesmí vykonávat jednak soustavnou vedlejší sportovní činnost (například že by hráli profesionálně mimo hokej ještě fotbal), a také jednotlivé sportovní aktivity, které patří mezi aktivity rizikové ve vztahu ke vzniku možných zranění. Tato povinnost je u sportovců specifická, neboť po běžném zaměstnanci by toto zaměstnavatel vyžadovat nemohl.¹⁹⁸

6.3.2 Smluvní pokuta

Jelikož švýcarský profesionální hokej funguje v pracovněprávním režimu, dotýká se ho obecná pracovněprávní úprava smluvních pokut. Ty jsou řazeny do části věnující se smluvním postihům a zákazům účasti na utkáních nebo přerazení do nižších týmů (například do „B“ týmu). Peněžité postih v podobě smluvní pokuty dle čl. 160 a násl. OR lze udělit pouze, pokud mají trestní charakter. Smluvní pokutou tak nelze vyrovnat ekonomickou ztrátu klubu.¹⁹⁹

6.4 Povinnosti klubu

V této části se práce bude věnovat povinnostem klubu vůči hráči. Povinnosti klubu vůči hráči jsou odlišné oproti české úpravě, neboť díky aplikaci pracovněprávních ustanovení švýcarského právního řádu má klub vůči hráči několik povinností, které hráče chrání a zlepšují jeho postavení. Zároveň je však potřeba uvést, že některé tyto povinnosti nalezneme i v hokejových

¹⁹⁷ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey. s. 80-82.

¹⁹⁸ KLEINER, Jan. Der Spielervertrag im Berufsfussball. s. 569.

¹⁹⁹ AEBI-MÜLLER, Regina E. RÜFENACHT, Michael. In ARTER, O. BADDELEY, M. Sport und Recht: 4. Tagungsband. s. 136.

hráčských smlouvách na našem území, neboť jsou to povinnosti pro klub zcela zásadní, a těžko si bez nich lze představit jakoukoliv hráčskou smlouvu.

Povinnost vyplácet hráči mzdu

Nejzákladnější povinností je samozřejmě povinnost vyplácet hráčům mzdu. Mzda představuje hlavní plnění hokejového klubu proti hráčově povinnosti poskytnout mu svou sportovní výkonnost.²⁰⁰ Výplata mzdy je prováděna jednak fixní částkou, která je sjednána v hráčské smlouvě, a také formou bonusů dle čl. 322d OR, které jsou vypláceny po splnění určitých podmínek. Tyto podmínky mohou být navázány na individuální či týmové výkony a výsledky, nebo třeba na odehrání určitého počtu utkání.²⁰¹ Z pracovněprávní úpravy je pak vyňatý podpisový bonus, který je často také součástí hráčské smlouvy.²⁰²

Povinnosti vztahující se k ochraně hráčova majetku

Nejdůležitější povinností klubu v této oblasti je samozřejmě náhrada výdajů, které musí hráč vynaložit v souvislosti s výkonem činnosti.²⁰³ Zejména se jedná o dopravu, ubytování a stravování během utkání či soustředění. Kromě těchto nákladů, které jsou klubem hrazeny přímo, mohou být ostatní náklady hrazeny formou paušálních náhrad. Ty však musí být sjednány písemně a nesmí zhoršit postavení hokejisty.²⁰⁴

Naprostým základem téměř každého vztahu mezi profesionálním sportovcem a klubem je poskytnutí vybavení pro výkon daného sportu.²⁰⁵ U hokeje je tato povinnost klubu podstatná také proto, že profesionální hokejové vybavení je poměrně nákladné, proto je poskytnutí náležité hokejové výstroje fundamentální. Jinak tomu není samozřejmě ani ve švýcarském hokeji, kde však tato povinnost plyne z pracovního práva jako povinnost zaměstnavatele poskytnout zaměstnanci patřičné vybavení.

²⁰⁰ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey. s. 97.

²⁰¹ KLEINER, Jan. Der Spielervertrag im Berufsfussball. s. 651.

²⁰² Tamtéž. s. 661.

²⁰³ Čl. 327a OR.

²⁰⁴ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey. s. 104-105.

²⁰⁵ A stejná je situace dokonce i ve většině neprofesionálních sportů. Často se tak můžeme setkat se situací, kdy hráči nedostávají od klubu kromě vybavení žádné další protiplnění (zejména finanční).

Povinnosti vztahující se k osobě hráče

Obecnou ochranu osoby zaměstnance představuje čl. 328 OR. V hokejovém prostředí je ochrana zdraví hráčů zajišťována především odbornou činností trenérů, kteří hráče nepřetěžují, lékařů, kteří se starají o jejich zdravotní stav, a také nezávadným stavem tréninkového vybavení a zařízení. Kromě fyzického stavu hráčů je klub povinen chránit také jejich osobnost. Toho je dosaženo zákazem šíření fám, nepravdivých či zavádějících informací. Klub musí tento zákaz vynucovat i vůči osobám, za které odpovídá.²⁰⁶

Nárok hráče na účast na trénincích a zápasech

Profesionální sportovci v kolektivních sportech jsou ve věci nároku na zaměstnání specifickou skupinou. Pro většinu zaměstnanců by byl stav, při kterém nepracují, ale přesto je jim zaměstnavatelem vyplácena mzda, bezproblémový, ba dokonce by si ho pravděpodobně přáli. Sportovci jsou však součástí skupiny zaměstnanců, kteří by nemožností vykonávat jejich zaměstnání rychle ztráceli svou hodnotu, neboť potřebují pravidelně svou činnost vykonávat, aby se zlepšovali nebo alespoň nezhoršovali. Na hokejovém trhu pak hráč, který dlouhou dobu vysedává na tribuně či lavičce náhradníků ztrácí tržní hodnotu, a vystavuje se tak velkému riziku ve vztahu k jeho budoucímu uplatnění a budoucím pracovním podmínkám.²⁰⁷

Švýcarský spolkový soud se otázce nároku hráčů na účast na trénincích a zápasech věnoval. Dle něj nárok na účast na trénincích hráč má, protože neexistuje žádný zájem klubu na omezení účasti hráčů na trénincích. Nelze tak ani delegovat hráče do nižšího týmu, kde by měl trénovat. Nárok na účast na zápasech je o něco složitější, neboť mohou existovat oprávněné důvody v zájmu klubu, které neúčast hráče na utkání ospravedlňují. Tímto důvodem je zejména porušení některé z hráčových povinností. Omezení hráče však musí být odůvodněné a přiměřené.²⁰⁸

²⁰⁶ KLEINER, Jan. Der Spielervertrag im Berufsfussball. s. 688.

²⁰⁷ KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey.

²⁰⁸ Rozsudek Spolkového soudu ze dne 4.4.2011, BGE 137 III 303. S. 305-306.

6.5 Ukončení hráčské smlouvy

Profesionální sportovci v kolektivních sportech uzavírají smlouvy na dobu určitou, což většinou explicitně vyžadují předpisy jednotlivých sportovních federací.²⁰⁹ Nejinak je tomu i ve švýcarském hokeji, kde je operováno tradičně se smlouvou na dobu určitou. Nejčastějším důvodem ukončení smlouvy tak bude samozřejmě uplynutí doby, na kterou byla sjednána. Krom toho lze také samozřejmě smlouvu ukončit vzájemnou dohodou smluvních stran.²¹⁰

Specifickou oblastí je ukončení smlouvy jednostrannou výpovědí, jejíž oprávněnost je často předmětem sporů. Základním předpokladem takové výpovědi je existence tzv. důležitého důvodu (*wichtiger Grund*).²¹¹ Dle čl. 3.1 Ausbildungsvertrages SIHF jsou takovými důvody neplnění stanovených povinností i přes předchozí upozornění (tudíž zejména porušení povinností hráče nebo klubu uvedených v částech 6.3 a 6.4 této práce), škodlivé chování na veřejnosti navzdory upozornění nebo ztráta oprávnění hrát ve Švýcarsku.²¹²

Zajímavostí je, že Sportovní arbitrážní soud (CAS) vychází při rozhodování v oblasti jednostranného ukončení smluv právě ze zásad švýcarské právní úpravy.²¹³ Stejně tak činí také UEFA při výkladu termínu „*just cause*“, který je připodobňován právě ke švýcarskému

²⁰⁹ Zajímavostí je, že například ve fotbale je regulami UEFA omezoována už i maximální doba, na kterou lze smlouvu na dobu určitou uzavřít. Důvodem je speciální konstrukce pravidel finančního fair-play UEFA, která brání klubům s prakticky neomezenými finančními možnostmi zneužívat tohoto postavení a kompletně ovládat hráčský trh. Kluby totiž začaly tyto pravidla obcházet pomocí uzavírání abnormálně dlouhých smluv, neboť pravidla finančního fair-play UEFA korigují roční obrát. Kluby tak pomocí dlouholetého kontraktu rozvrhly přestupovou částku do více let, a tím snížily roční výdaje. Konkrétním příkladem z nedávné doby je Chelsea FC, která tento postup praktikovala, a například ukrajinského hráče Mykhaila Mudryka, jehož hodnota, kterou za něj klub zaplatil, byla 80 milionů liber, podepsala na 8 a půl roku, čímž rozvrhla tuto astronomickou sumu na „pouhých“ 9,41 milionů liber ročně, čímž splnila požadavky finančního fair-play UEFA. V návaznosti na tento případ UEFA stanovila maximální délku trvání smlouvy na 5 let. Viz. UEFA to set limit on length of player contracts. [online] London Times, 1/2023. [cit. 29-12-2023]. Dostupné z: <https://www.sportsbusinessjournal.com/Daily/Global/2023/01/23/uefa-contract-limit.aspx>.

²¹⁰ Čl. 335 a násl. OR.

²¹¹ Čl. 337 OR.

²¹² Švýcarský spolkový soud však celou řadu těchto výpovědí prohlašuje za neplatné, neboť důvody nepovažuje za dostatečně intenzivní a namítá nevyužití mírnějších prostředků. Viz. např. Rozsudek Spolkového soudu ze dne 21.10.2003 BGE III 28.

²¹³ „*In its established legal practice, CAS has therefore referred to Swiss law in order to determine the purport of the term “just cause”.*” Viz. bod 2. Rozhodčího nálezu CAS ze dne 24. 4. 2007 ve věci CAS 2006/A/1180, Galatasaray SK v. Frank Ribéry & Olympique de Marseille.

důležitému důvodu (*wichtiger Grund*).²¹⁴ Na každý případ při této formě ukončení smlouvy je však třeba hledět individuálně, a takové ukončení je třeba považovat pouze za prostředek *ultima ratio*. Příčinu reflektování zásad švýcarské právní úpravy můžeme pravděpodobně hledat v umístění Sportovního arbitrážního soudu na švýcarském území.²¹⁵

6.6 Dílčí závěr

Švýcarští sportovci vykonávající kolektivní sport mají na rozdíl od sportovců v ČR právní postavení jasné – jsou v pozici zaměstnanců. Uzavírají proto s klubem pracovní smlouvu, která je sice dle švýcarského občanského zákoníku v soukromoprávním režimu, nicméně se jí dotýkají i normy práva veřejného plynoucí ze švýcarského zákoníku práce, který se vztahuje na všechny veřejné i soukromé podniky, tudíž i sportovní kluby.

Na vztah mezi profesionálním hokejistou a hokejovým klubem se aplikují ustanovení z pracovního práva. Vzhledem k tomu, že některá tato ustanovení si lze jen těžko představit funkční v rámci hokeje, umožňuje švýcarský právní řád tato ustanovení vzhledem ke specifčnosti sportovního prostředí například modifikovat pomocí udílení pokynů klubem. Jako příklad lze uvést místo výkonu práce. Ačkoliv je v obecné pracovní smlouvě povinnost stanovit konkrétní místo výkonu práce, mají hokejové kluby v tomto případě možnost místo výkonu práce specifikovat pomocí udílení pokynů. Nejinak je tomu i v dalších institutech pracovního práva.

I ve Švýcarsku mají hráči i kluby vůči sobě několik povinností. Ty neplynou pouze z hráčské smlouvy, ale také přímo ze zákona v rámci pracovněprávních či občanskoprávních ustanovení. Porušením těchto povinností se poté strany vystavují riziku jednostranné výpovědi smlouvy druhou smluvní stranou, neboť taková situace je jedním z výpovědních důvodů. Nakonec však

²¹⁴ “In several awards, CAS has drawn a parallel between the concept of “just cause” as defined in article 14 of the Regulations and the concept of “good cause” in article 337(2) of the Swiss Code of Obligations (SCO).” Viz. *Commentary on the FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players, Edition 2021*. [online] FIFA. [cit. 29-12-2023]. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/346c4da8d810fbea/original/Commentary-on-the-FIFA-Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-Edition-2021.pdf>, s. 107.

²¹⁵ BÉMOVÁ, Karolína. Spory ve fotbale a ukončení smlouvy na základě just cause. [online] Advokátní deník, 2022. [cit. 29-12-2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/09/12/spory-ve-fotbale-a-ukonceni-smlouvy-na-zaklade-just-cause/>.

v těchto situacích má poslední slovo soud, který posuzuje oprávněnost takové výpovědi v rámci konkrétního případu.

7. Úvahy de lege ferenda

Dosavadní obsah této práce měl za cíl zejména přiblížit aktuální stav sportovněprávní úpravy v ČR. Přestože je současná úprava postavení profesionálních sportovců v ČR v konečném důsledku v některých sportovních odvětvích funkční, existuje vícero důvodů, proč ji považovat za úpravu nedostatečnou. Hlavním důvodem nedostatečnosti právní úpravy je zmíněná diferenciací jednotlivých sportovních odvětví v návaznosti na aktivitu a činnost (či nečinnost) sportovních organizací působících v daném odvětví. Tuto rozdílnost jsem demonstroval na fotbalu a hokeji, ve kterých je činnost národních sportovních asociací diametrálně odlišná, přestože je třeba připomenout, že aktivita FAČR v této oblasti pramení převážně z iniciativy a na základě pokynů nadnárodních asociací FIFA a UEFA. Na případu českého hokeje je patrné úskalí nedostatečné zákonné úpravy, neboť se v hokejových sportovních smlouvách objevují ustanovení, která nejsou v souladu s právní úpravou dotčených právních odvětví, nebo se minimálně nachází na samém okraji hranice mezi souladem a nesouladem. Zároveň je třeba mít na paměti, že fotbal a hokej jsou dva početně nejsilnější kolektivní sporty v ČR, a u menších sportů se absence komplexnější právní úpravy projeví vždy zřetelněji. Zároveň je současný stav vybudován na několika stěžejních rozhodnutích českého soudnictví, které jsem v této práci podrobněji představil v rámci předchozích kapitol. Lze si však představit i budoucí rozhodnutí opačného charakteru, které by opět vneslo nejistotu do sportovněprávních vztahů, a proto nepovažuji tento stav za stabilní a udržitelný.

Pro lepší vhled do sportovněprávních poměrů byla v rámci této práce analyzována také švýcarská sportovněprávní úprava, neboť se oproti té české v mnoha aspektech zásadně liší. Ve Švýcarsku jsou profesionální sportovci považováni za zaměstnance. Na rozdíl od jiných evropských států, které disponují speciálním zákonem sloužícím ke kategorizaci postavení profesionálních sportovců, vzniká ve Švýcarsku zaměstnanecký vztah bez dalšího. Sportovci se sportovními kluby uzavírají pracovní smlouvu, pro kterou je typický vztah nadřízenosti a podřízenosti. Vztah nadřízenosti a podřízenosti je osobní, provozní a ekonomický. Zároveň je ve Švýcarsku důležité postavení švýcarského spolkového soudu, který svým výkladem a aplikací norem dotváří korektivy pracovněprávních předpisů, čímž dostatečně zohledňuje

specifikum sportovního odvětví, které vykazuje značné rozdíly od běžných pracovněprávních vztahů. Právě švýcarská úprava poskytne částečné východisko při nastínění možné budoucí právní úpravy v ČR, ačkoliv, jak bude uvedeno níže, aplikace kompletního zaměstnaneckého režimu je na našem území prakticky vyloučena.

Jak již bylo v této práci několikrát zmíněno, v ČR neexistuje speciální zákonná úprava postavení profesionálních sportovců, což logicky v praxi přináší řadu problémů. Můžeme se tak setkat se situací, že různé státní subjekty či subjekty veřejné správy nejsou ani v rámci jednotlivých případů ve svém přístupu jednotné a nezastávají tentýž postoj.²¹⁶ Skutečnost, že již po poměrně dlouhou dobu problém v podobě absence takové úpravy odborná veřejnost vnímá, a přesto současný stav v oblasti zákonodárství nevykazuje žádný výraznější posun k jejímu přijetí, značí jediné. Tato oblast je velmi složitá a komplexní, neboť musí brát kromě obecných faktorů v potaz také rozdíly jednotlivých sportovních odvětví nebo dosavadní praxi, přičemž zasáhnout do tohoto systému významným způsobem za dostatečného nezohlednění specifčnosti jednotlivých sportovních odvětví by mohlo mít pro český sport fatální následky. V této části nejprve navrhnu možné cesty, kterými by se mohl zákonodárce při další normo tvorbě ubírat. Následně se v rámci, dle mého názoru, nejideálnější cesty pokusím zanalyzovat jednotlivé (zejména pracovněprávní) instituty, které by se při stanovení tohoto směru daly aplikovat, ale také takové, jejichž aplikace by byla vyloučena, či by byla nutná jejich modifikace. První možností je přiznání statusu zaměstnance všem profesionálním sportovcům, a tedy aplikace všech ustanovení Zákoníku práce, jako je tomu v případě Švýcarska. Aplikace této koncepce v praxi je však téměř nepředstavitelná. Takový znatelný zásah do fungování sportu by zcela jistě vedl k jeho deformaci, neboť některá kogentní ustanovení Zákoníku práce jsou v rozporu se praxí ve sportovním prostředí.²¹⁷ Důvodem, proč tato varianta například ve Švýcarsku funguje, je bohatá historie zaměstnaneckého přístupu v této zemi, přičemž je praxe současně výrazně korigována a dotvářena soudy, k čemuž je ve Švýcarsku vůle a následný respekt. Právě činnost švýcarských soudů hraje v procesu aplikace pracovněprávních předpisů

²¹⁶ Srov. bod 42 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29.11. 2011, 2 Afs 16/2011.

²¹⁷ Srov. bod 43 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29.11. 2011, 2 Afs 16/2011.

na oblast sportu zcela zásadní roli. Tento systém se však utvářel několik desítek let, a není tak snadné jej pouze přejmout a aplikovat i v rámci českého prostředí, neboť zde převládá vůle zachovat stav stávající bez jakékoli další zásadní interakce soudů či státních orgánů.

Druhou možností je přijetí speciálního zákona, který by explicitně vyňal profesionální sportovní činnost z působnosti Zákoníku práce. Takový postup je realističtější a realizovatelnější než varianta první, nicméně dle mého názoru by tímto postupem nebylo jednáno v souladu se směrem, který jednak udává většina vyspělých zemí (postavení sportovce jako zaměstnance), ale který je také doporučován či dokonce vyžadován mezinárodními sportovními organizacemi. Nebylo by tak dle mého názoru příliš šťastné “vybočovat“ mimo současný celosvětový trend zaměstnávání sportovců, pokud lze uvažovat o funkčním řešení, které sportovcům pozici zaměstnanců přisoudí. Další nevýhodou této varianty lze spatřovat v oblasti ochrany sportovců, když stěžejní ochrana všech osob v postavení zaměstnance plyne právě ze zásad pracovního práva, explicitně jmenovaných zejména Zákoníkem práce. Pokud bychom totiž kompletně vyňali profesionální sportovce z působnosti Zákoníku práce a nemínili bychom je chránit zásadami pracovního práva, pak by speciální úprava postrádala jakýkoliv smysl, neboť bychom kromě odstranění dvojkolejnosti právních režimů nikterak k ochraně sportovců nepřispěli, ba naopak by se jejich postavení dokonce zhoršilo, neboť by ztratili možnost zvolit si svobodně pracovní právní režim. Pokud bychom naopak chtěli vyjmout sportovce z působnosti Zákoníku práce, ale základní zásady pracovního práva na ně přesto aplikovat, vznikla by komplikovaná konstrukce, jejíž obsah a cíle by se daly naplnit i jednodušší cestou, kterou představím níže. Posledním důvodem je dle mého názoru ztížení pozice sportovců také v tom smyslu, že pokud bychom vyloučili pracovní právní režim a tím učinili režim OSVČ povinným pro všechny, vznikla by sportovcům celá řada dalších povinností (jako například zřídit IČO či odvádět samostatně daně). V opačném případě – tedy při zařazení profesionálních sportovců pod pracovní právní režim – by tyto povinnosti přebral sportovní klub jako zaměstnavatel. Právě tento fakt by mohl hrát pro sportovce významnou roli, a mohl tak i zvýšit poptávku po statusu zaměstnance. V současné době totiž ani mezi sportovci nepanuje jednota ohledně preferovaného režimu. To však dle mého názoru nemůže být důvodem pro zachování současného nejednotného stavu.

Jak jsem již výše částečně zmínil, je třeba mít na paměti velmi významný faktor v podobě existujícího systému, který je v ČR aplikován po několik desítek let. Právě fungování tohoto systému je velkou překážkou pro následování výše zmíněných směrů. Pokud bychom chtěli vytvořit fungující režim tzv. „na zelené louce“, bylo by to výrazně jednodušší než zasahovat do existujícího systému. V našem případě je však nutné proporcionálně zasahovat do stávajícího stavu a poměřovat účel každého takového zásahu vůči jeho důsledkům na všechny subjekty sportovního prostředí. Níže uvedený návrh hybridní právní úpravy tak bere v potaz dosavadní fungování některých současných institutů sportovněprávní úpravy.

7.1 Návrh hybridní právní úpravy

Třetí variantou, která je dle mého názoru nejvhodnější, je přijetí zákona, který by působil jako *lex specialis* k Zákoníku práce a upravoval by tak pracovněprávní vztahy odlišně od *lex generalis* – Zákoníku práce (pro účely této práce dále jen jako „Sportovní zákon“). Sportovní zákon by měl obsahovat úpravu postavení sportovců, ale také stanovit základní cíle a zásady sportu v ČR (které by pravděpodobně mohly být převzaty z mezinárodního či evropského sportovního práva), úpravu sportovních organizací (forma a závaznost jejich norem) nebo definice klíčové pro oblast sportu.

Do Zákoníku práce by muselo být vloženo ustanovení, které by podřadilo profesionální sportovce pod režim Zákoníku práce za současné akceptace zvláštní úpravy této oblasti Sportovním zákonem jako speciálním právním předpisem. Pravděpodobně by toto ustanovení bylo vhodné vložit do § 5 Zákoníku práce, neboť v něm nalézáme úpravu vztahů vyplývajících z výkonu veřejné funkce, která funguje na totožném principu, kdy jsou vztahy z výkonu takové činnosti upraveny zvláštním právním předpisem. Ve sportovním zákoně by bylo taxativně uvedeno, která ustanovení Zákoníku práce se na vztahy profesionálních sportovců neaplikují nebo která budou modifikována. Tímto postupem by se dalo uvažovat o aplikaci

zaměstnaneckého režimu na profesionální sportovce při současném zachování identity a dosavadní smluvní praxe sportu.²¹⁸

7.1.1 Právní postavení profesionálních sportovců

Sportovní zákon by se měl ve své klíčové části věnovat právnímu postavení profesionálních sportovců. Toto postavení by zákon určoval pomocí vyloučení či modifikace jednotlivých ustanovení Zákoníku práce. Cílem této části práce není návrh kompletní právní úpravy, neboť její rozsah a komplexnost sahá daleko za hranice obsahových možností této práce. Cílem je pojednání o těch pracovněprávních aspektech, které se při myšlence této hybridní úpravy jeví jako nejdůležitější, a které vzhledem k jejich složitosti a množství úhlů možných pohledů mohou představovat příčinu dosavadní nečinnosti zákonodárce a obecné nevole k úpravě stávajícího stavu. Právě při návrhu úpravy těchto klíčových aspektů poslouží jako vodítko švýcarská právní úprava, která zohledňuje specifika oblasti sportu při aplikaci pracovněprávních ustanovení.

Doba trvání smlouvy

Z pohledu sportovního prostředí by se jevila nejvhodnější úprava délky trvání sportovní hráčské smlouvy dle délky dané sezóny. Zákoník práce však uzavírání běžných pracovních smluv na dobu určitou limituje na období maximálně tří let, a opakovat je lze maximálně dvakrát (tedy celkem devět let), potom již totožný zaměstnavatel musí uzavřít s totožným zaměstnancem smlouvu na dobu neurčitou. To si však ale lze jen stěží představit v prostředí sportovním, kdy má sportovec na vrcholku své kariéry, v období jeho nejvyšší formy, diametrálně odlišnou hodnotu, než má například po úraze. Sportovní klub by bezesporu danému hráči nechtěl platit stejnou odměnu bez zohlednění jeho výkonu v uplynulé sezoně, výkonu a konečného umístění celého týmu, přílivu či odlivu sponzorů, aktuální kondici nebo i zastupitelnosti v rámci týmu na daném postu konkrétního hráče. Flexibilita jak odměny, tak délky trvání smlouvy sportovce s klubem je proto pro sportovní prostředí klíčová. Rovněž z pozice sportovce lze očekávat, že

²¹⁸ JURKA, Helena. Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí. s. 75-76. Srov. také PICHRT, Jan. In PICHRT, Jan. Sport a (nejen) pracovní právo. s. 23.

málokdy si vytvoří k nějakému klubu silnou citovou vazbu, aby v případě lepší nabídky (z hlediska finančního ohodnocení, vyžití a životní úrovně v dané lokalitě atd.) takovou nabídku odmítl. Flexibilitu v zavázání se na období jedné, maximálně tří sezon, a to opakovaně, je tak žádoucí pro všechny zúčastněné. Ideálním řešením by tak bylo umožnit uzavírání sportovních hráčských smluv na dobu určitou²¹⁹ s neomezeným opakováním i v rámci jednoho zaměstnávajícího klubu.

Předmětem k diskuzi by zajisté byla opční ujednání. Opční ujednání jsou zažitým institutem napříč všemi sporty, nicméně často zakládají nerovnost smluvních stran, a to zejména v neprospěch hráčů. Právě z tohoto důvodu bych byl pouze pro uzavírání dvoustranných opcí, kdy s prodloužením smluvního vztahu musí souhlasit jak klub, tak také hráč. V případě, kdy by zákonodárce z důvodu zavedené praxe opčních ujednání trval i na zachování jednostranných opcí, pak bych jednoznačně vyloučil jejich *a priori* uvedení ve smlouvě a nechal bych na vůli stran, zda si toto ujednání sjednají v jejich smlouvě.

Pracovní doba, práce přesčas, dovolená

Sportovní prostředí je specifické i co do rozvržení a délky pracovní doby. Když se zamyslíme nad povinnostmi, které ze sportovní smlouvy hráči plynou, velkou část z nich je nutné vykonávat nebo dodržovat i mimo trénink nebo zápas, které bychom jako pracovní dobu označili bez debat. Například dodržovat striktní životosprávu, plán v posilovně, rehabilitaci po případném úrazu nebo rekonvalescenci po nemoci – tyto činnosti jsou náplní „práce“ sportovce,

²¹⁹ Tehdy, kdy by zákonodárce preferoval možnost uzavření i smlouvy na dobu neurčitou, bylo by potřeba podrobněji upravit možnosti, kdy je která ze stran oprávněna smlouvu ukončit, a jaké by takové ukončení mělo následky. Tehdy, kdy s výhodnou nabídkou perspektivního hráče osloví v polovině sezóny jiný sportovní klub, kterému se například na dané pozici zraní stávající hráč, bude nutné kompenzovat tuto nečekanou ztrátu i pro stávající klub, případně vyčkat, až zajistí náhradu. V takové chvíli již však nehovoříme o svobodě v rozhodování daného sportovce, neboť je odkázán na vůli klubu, ke kterému je v dané chvíli smlouvou zavázán. Obdoba výpovědní doby by přinášela stejná úskalí, neboť by v případě nečekaného a nenahraditelného odchodu klíčového hráče mohla danému klubu vzniknout škoda/ušlý zisk v podobě prohraných zápasů, odlivu sponzorů, fanoušků a celkovému horšímu umístění na konci sezóny. Výpovědní doba v délce dvou měsíců uprostřed sezóny totiž nezajistí, že klub bude schopen zajistit adekvátní náhradu, neboť v probíhající sezóně není běžné, že by probíhalo mnoho transferů. Konkrétně stanovená transferová – přestupová období opět limitují zejména hráče v jeho svobodném rozhodování, v jakém klubu chce působit. Přestupová období však zabraňují chaosu, který by mezi kluby v rámci dané soutěže mohl nastat, a současně činí soutěž atraktivnější pro fanoušky, protože kluby v průběhu sezóny musí v zásadě pracovat s těmi hráči, které mají k dispozici. Nestane se potom, že v případě příchodu nového bonitního sponzora začne některý z klubů zkupovat hráče s aktuálně nejlepší formou, čímž by se úroveň týmů v rámci soutěže nekontrolovaně přelévala a počáteční favorit by na konci sezóny mohl skončit bez hráčů, bez fanoušků a sponzorů, a na posledním místě tabulky. Výjimku tvoří sporty, kde jsou přestupová okna dvě, a týmy tak mohou doplnit kádr i během sezóny.

musí je však dodržovat neustále, ale přesto bychom neřekli, že sportovcova pracovní doba trvá „nonstop“. Při pohledu na švýcarskou právní úpravu se lze inspirovat stanovením konkrétního hodinového týdenního maxima pro výkon činnosti sportovce. Adekvátně bychom kategorizovali činnosti, které představují sportovcovu základní činnost pro klub, jako je účast na zápase, tréninku, cesta na zápas a trénink, účast na interních poradách a video přípravách, dodržování tréninkového plánu v posilovně. Ostatní povinnosti ze sportovní smlouvy plynoucí bychom považovali za nutnou součást života profesionálního sportovce, aniž bychom je označili za výkon činnosti na základě sportovní smlouvy – například dodržování zdravé stravy, příkladné životosprávy, zasazování se o dobré jméno a pověst klubu, představovat vzor pro mladší členy klubu a další. Za práci nad rámec stanoveného týdenního limitního rozsahu pracovní doby bychom považovali takové činnosti, které nevyplývají jako implicitní povinnost ze smluv s klubem, ale představují jisté dobrodiní a podporu sportovce pro jeho klub – účast na tiskových konferencích, sportovních kempech mládeže, trénincích s mládeží, mimořádných schůzích po nepříznivých výsledcích týmu nebo účast na setkáních s významnými osobnostmi nebo sponzory. S takovou prací přесčas by se pak každý klub musel vypořádat, a to buďto způsobem finanční kompenzace nad rámec základní odměny, nebo adekvátními úlevami odpovídajícími časové dotaci vynaložené sportovcem právě na tyto aktivity nad rámec (tj. byl by mu prominut trénink v posilovně za to, že by se zúčastnil tréninku s mládeží).

Problematickou otázkou je však právo na dovolenou. Pokud bychom na sportovce nahlíželi jako na zaměstnance klubu, ve kterém působí, měl by dikcí Zákoníku práce mít právo dle poměrné odpracované části roku na poměrnou část stanovené dovolené. Kluby by bezpochyby neměly problém poskytovat sportovci čas na zotavenou, úlevu v těžších obdobích života, prostor s rodinou, ale z podstaty sportovního prostředí a průběhu sezóny nemůže klub být schopen uvolnit hráče v nahodilých obdobích, když je potřeba stupňovat tréninkovou zátěž nebo je nezbytná sportovcova účast na klíčovém utkání sezóny. Sportovec je tak opět limitován, a dovolenou by si tak případně mohl vybrat pouze po konci sezóny, když se tým nepřipravuje na žádná utkání. Logické by se proto jevílo právo na dovolenou sportovci nepřiznávat vůbec, pouze ujednat, že je možné individuální uvolnění na základě předchozí dohody se souhlasem klubu, a to v ojedinělých případech (úmrtí v rodině, nemoc blízkého člověka, doprovod k

lékaři). Je totiž běžné, že v rámci týdne sportovec má praktický celé dny volno mimo časové výseče, ve kterých má trénink nebo zápas. Stejně tak po konci sezóny bývá pravidlem, že je sportovcům poskytnuta před započítáním letní tréninkové přípravy doba několika týdnů na zotavenou a např. dovolenou s rodinou.

Považuji však za zcela legitimní, aby sportovci byla rozvrhována pracovní doba, tedy sdělen rozpis tréninků a zápasu, s dostatečným předstihem tak, aby si své volnočasové, rodinné a jiné osobní aktivity mohl plánovat v souladu se stanoveným plánem.

Rovněž považuji za vhodné aplikovat na činnost sportovce pravidla týkající se doby odpočinku, nepřetržitého odpočinku mezi jednotlivými dny. Naopak bude mnohdy pro klub nereálné zajistit sportovci pravidelný nepřetržitý odpočinek v týdnu a dodržovat dny pracovního klidu. Švýcarská úprava pracovního práva striktně dodržuje zákaz práce mezi 23:00 a 6:00, čemuž se sportovní prostředí snadno přizpůsobilo a obdobné časové okno, kdy musí být sportovci poskytnut prostor pro minimální regeneraci, by bylo vhodné stanovit i v rámci případné nové právní úpravy Sportovním zákonem. S čím se však již ani švýcarská právní úprava nedokázala vyrovnat, je zákaz práce v neděli, když v neděli je nejvýhodnější konat veškerá utkání, a to zejména kvůli divácké návštěvnosti a televizní sledovanosti. Pro to, aby utkání v tento stanovený den klidu probíhat i navzdory kognitivní právní úpravě mohlo, je nutné speciální povolení. Česká úprava v současnosti nezakazuje pracovat i ve dny pracovního klidu, což považuji za adekvátní, a to zejména pro zábavní a volnočasovou povahu sportovních utkání pro diváky, kteří rádi své osobní volno tráví právě na sportovních utkáních.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Další z aspektů, nad kterým by se při přípravě případné nové právní úpravy bylo potřeba zamyslet, je bezpečnost a ochrana zdraví při práci. V běžných pracovněprávních poměrech je zcela vyloučené, že by se zaměstnavatel vyvázal z povinností zajišťovat adekvátní, zdraví nezávadné a bezpečné pracovní podmínky tak, aby nedošlo k újmě na zdraví nebo životě.

V případě pracovněprávního poměru založeného sportovní hráčskou smlouvou, který by byl chráněn pracovním právem nebo přímo zákoníkem práce, by bylo zajištění ideálních podmínek na všech místech, kde se sportovec pohybuje, téměř nemožné. Je tomu tak proto, že spousta

povinností ze vztahu sportovce ke klubu vyplývajících je sportovcem vykonávána a dodržována i mimo sídlo (např. zimní stadion) zaměstnavajícího klubu. Klub tak těžko svými zásahy předejde úrazu, který se stane sportovci při cvičení v posilovně, která není provozována přímo daným klubem, i když je dodržování cvičebního plánu obsahem práce vykonávané pro klub na základě smlouvy. Stejně tak klub nezajistí odpovídající podmínky v prostorách jiných týmu, na kterých se sportovec vyskytne v rámci výjezdních utkání.

Při zohlednění toho, co je klub jako zaměstnavatel schopen reálně ovlivnit, respektive v jakých prostorách je schopen zajistit podmínky, které odpovídají požadovanému stupni ochrany zdraví a života při činnostech na základě smlouvy, by dle mého názoru bylo realistické po klubech požadovat a vynucovat zajištění těchto podmínek v klubových prostorách, které klubu patří, nebo které si za účelem pravidelného tréninku a zápasů pronajímá. Rovněž by bylo vhodné ve smlouvě upřednostnit výkon povinností sportovce primárně v těchto prostorách – například aby tréninkový plán plnil v posilovně, kterou klub provozuje, a nikoli v posilovně, která je blíže jeho bydlišti nebo v ní je nižší návštěvnost. Zaměstnavající klub bude v rámci jím provozované klubové posilovny schopen zajistit například proškolený dohlížející personál kontrolující správnou techniku cviků, aby nedošlo k úrazu.

Při zohlednění specifčnosti sportu lze také do kategorie ochrany zdraví zařadit požadavek, aby klub zajistil proškolený a profesionální odborný pomocný personál. Je zcela v pořádku, že sportovec se soustředí na svůj trénink a svůj sportovní výkon, a očekává, že se odborník postará o vhodné nastavení jeho výživy nebo suplementace potravinovými doplňky a vitamíny. Tehdy, kdy klub nezajistí profesionály v této oblasti, se nelze vyhnout tomu, že sportovci bude schválen nebo dokonce doporučen k užívání suplement obsahující zakázané nebo škodlivé látky. Tímto způsobem je tak klub schopen předejít porušení antidopingových pravidel sportovcem a nechtěné mediální pozornosti. Současně správným nastavením výživy odborníky může být předejito mnohým nemocem a úrazům zapříčiněným výživovými deficity, nebo například i nadváhou či podváhou sportovce.

Stejně tak považuji za zcela přiměřený požadavek, aby klub zajistil odborníky v oblasti tréninkových plánů a sportovního vytížení sportovce. Trendem poslední doby je obsazování

trenérských postů osobnostmi z daného sportu, což však ne vždy můžeme označit za ideální řešení, a to zejména u klubů, které nedisponují početným realizačním týmem, kdy je specialistou na každou trenérskou oblast v tomto týmu někdo jiný. Pokud totiž jeden trenér zajišťuje jak přípravu taktickou, tak tréninkovou a například i výživovou, nelze s jistotou očekávat, že tato jediná osoba zastane těchto několik pozic zcela bezchybně a ideálně. Správný a proškolený trenér dokáže předejít mnohým úrazům při trénincích nebo zápasech, a to právě správně nastavenou letní přípravou nebo tréninkovou zátěží při probíhající sezóně. V této souvislosti lze rovněž považovat za nevyhnutelnou povinnost všech profesionálních klubů zajistit profesionální fyzioterapeuty a maséry.

Švýcarská právní úprava, respektive soudní praxe, zdůrazňuje, že by v rámci sportovních smluv mělo být výslovně ujednáno, aby kluby, resp. trenéři, nekladli na sportovce nepřiměřené nároky a ten nebyl nevhodně sportovně vytížen, aby nebyli hráči zbytečně přetíženi a nedocházelo tak ke zbytečným úrazům. Obdobnou povinnost bych pro podpoření prevenční funkce explicitně zmiňoval i v rámci legislativní úpravy, byť je zřejmé, že „nepřiměřené zatížení“ bude výrazně individuální záležitostí a bude se lišit u každého sportovce, proto porušení tohoto závazku klubu bude jen těžko prokazatelné a postihnutelné.

Povinnosti sportovce jako zaměstnance plynoucí z bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zůstávají v platnosti. Sportovec je tak například povinen podrobit se prohlídkám lékaře, kterého zaměstnavatel určí. Zároveň se na sportovce budou samozřejmě také vztahovat zákazy užívání alkoholu či jiných návykových látek na pracovištích zaměstnavatele – sportovního klubu.

Právo sociálního zabezpečení

Jedním z aspektů, kterým by se zákonodárce musel zabývat mimo oblast pracovního práva, je sociální zabezpečení. V současné situaci jsou profesionální sportovci v postavení OSVČ povinni odvádět platby do systému zdravotního pojištění, v rámci sociálního pojištění musí odvádět platby na důchodového pojištění, naopak odvody na nemocenské pojištění fungují na bázi dobrovolnosti. Celkové odvody pro OSVČ do pojistných systémů jsou však značně nižší než odvody osoby v postavení zaměstnance se srovnatelným příjmem. Tento stav je ještě

umocněn vznikem tzv. paušálního režimu, do kterého se OSVČ mohou při splnění určitých podmínek přihlásit.

V případě postavení sportovců jako zaměstnanců by se dle mého názoru mohla užít obecná úprava pro zaměstnance. Prvním důvodem je princip solidarity, který je jedním z vůdčích principů práva sociálního zabezpečení. Samozřejmě pravděpodobnost úrazu je u sportovců vyšší než u běžných zaměstnanců, proto by se aplikace obecného systému zdravotního pojištění na ně nemusela zdát spravedlivá. Tuto nerovnost by ale naopak mohl vyvažovat systém nemocenského pojištění, kterého by se sportovci v postavení zaměstnanců povinně účastnili také. Profesionální sportovci totiž budou zpravidla jedinci s tím nejzdravějším životním stylem ve společnosti, což je na základě vědeckých poznatků vztahujících se k lidskému tělu zcela fundamentálním aspektem v boji proti nemocem.²²⁰ Dalším důvodem pro aplikaci zaměstnaneckého režimu i ve vztahu k povinným odvodům je finanční gramotnost profesionálních sportovců. Velkým problémem, který souvisí s postavením profesionálních sportovců v ČR jako OSVČ, je nutná administrativa, která leží na jejich bedrech v oblasti odvodů a daní. Profesionální sportovci jsou často osoby s nižším vzděláním, a přestože tato skutečnost automaticky neznamena nízkou finanční gramotnost, zájem těchto osob o vzdělávání se v jakékoli oblasti je zpravidla nižší, což je umocněno jejich vysokými příjmy, které mohou mít efekt pocitu nedotknutelnosti ve smyslu materiálního zajištění. Osudy sportovců, kteří zkrachovali navzdory jejich obrovským příjmům během aktivní kariéry, jsou známé. Ačkoliv v této oblasti lze zaznamenat posun a zejména sportovní kluby se snaží sportovce vzdělávat, kýžený efekt to přináší jen u některých z nich. V tomto ohledu jsme tak několik let pozadu oproti západním zemím, kde kromě povinných odvodů plynoucích ze zaměstnaneckého poměru existují i mechanismy, prostřednictvím kterých je hráčům určitá část jejich finančních odměn odkládána bokem, a je tak mimo jejich dosah, resp. s těmito prostředky

²²⁰ WALSH, Neil P. *Nutrition and Athlete Immune Health: New Perspectives on an Old Paradigm*. Sports Med. 2019. s. 156-158. PMID: 31691927.

nemohou disponovat.²²¹ Jelikož v ČR nic takového v praxi nenalzááme, bylo by i z tohoto pohledu vhodné, aby za profesionální sportovce přebíral určitou odpovědnost stát pomocí těchto systémů.

Jak jsem však uvedl v kapitole 4.2.3. této práce, rizikem povinných odvodů pro sportovce je jejich odchod do bohatších zemí, kde by v krátkodobém horizontu v rámci tamních soutěží finančně více prosperovali. Dle mého názoru však tato obava není důvodná, neboť při rozhodování o jeho dalším působišti musí sportovec kromě financí zohlednit hned několik faktorů. Finanční odměna je určitě pro sportovce jedním z nejzásadnějších kritérií při výběru klubu. Většina českých sportovců má však v ČR rodiny, a jsou tak ochotni snížit své finanční požadavky kvůli kontaktu se svými blízkými. Zároveň je třeba si uvědomit, že zahraniční soutěže nejsou „nafukovací“, a přestože v konečném důsledku by se několik hráčů do zahraničí za lepšími podmínkami přestěhovalo, nemusí jejich počet být i z tohoto důvodu příliš vysoký. Skutečnost, že většina českých hráčů hraje v českých soutěžích, určitě není dána jen daňovou a pojistnou výhodností, ale roli hraje celá řada aspektů, které by (změně právního řádu navzdory) zůstaly nezměněny.

Samozřejmě tento krok by byl velice radikální a pravděpodobně by představoval ten největší zásah do dosavadní praxe. Proto je i zde třeba zdůraznit, že zejména v této oblasti by byla třeba rozsáhlá analýza důsledků tohoto zásahu ve vztahu k fungování sportovního prostředí. Zároveň by zákonodárce musel tyto kroky důsledně vysvětlovat a objasňovat všechny důsledky s nimi spojené.

Nárok hráče na účast na trénincích a zápasech

Prakticky ve všech dotčených pracovněprávních aspektech buď aplikaci ustanovení Zákoníku práce zcela vylučují, nebo modifikují do „benevolentnější“ podoby, nicméně v této oblasti bych navrhol zpřísnění úpravy v podobě přidání povinnosti pro sportovní kluby jako

²²¹ Nejznámějším příkladem jsou čtyři hlavní sporty v Severní Americe. Hokejisté, basketbalisté, američtí fotbalisté a baseballisté hrající na tomto kontinentu jsou jedni z nejvíce vydělávajících sportovců na světě. Sportovní organizace figurující v těchto sportech se kvůli negativním zkušenostem s finanční gramotností tamních hráčů rozhodly z důvodu jejich ochrany zavést právě mechanismus odkládání části mzdy „bokem“, tj. mimo dosah hráčů.

zaměstnavatele. Konkrétně se jedná o specifikaci ustanovení § 38 odst. 1 písm. a) Zákonníku práce, kdy by dle mého názoru bylo v rámci ochrany sportovců stěžejní uvádět, že sportovec má nárok na účast na týmových trénincích, čemuž odpovídá povinnost sportovního klubu mu tuto účast umožnit. Lze se totiž v ČR setkat se situací, kdy klub neumožní hráči trénovat, přičemž pro to nemá žádný důležitý důvod. Často to tak bude především z důvodu nedostatečné výkonnosti. Jelikož je však pro sportovce, jeho rozvoj a hodnotu trénink zcela zásadní, následoval bych v tomto případě švýcarskou právní úpravu a uzákonil nárok sportovce na účast na něm. I kdyby totiž sportovec nevykazoval dostatečnou výkonnost, není ospravedlnitelné jeho vyřazení z tréninku, neboť jeho účast na tréninku ohrožuje sportovní cíle klubu jen naprosto zanedbatelně.²²²

V otázce nároku sportovců na účast v zápasech bych naopak byl velmi zdrženlivý. V kontextu sportovních výsledků zde vidím jednoznačný vztah mezi účastí jednotlivých hráčů na zápasech a dosaženými výsledky. Je tak legitimním požadavkem klubu rozhodovat, kdo do utkání nastoupí a kdo ne, ať už se jedná o jakýkoliv důvod. Švýcarská soudní praxe sice razí názor, že hráč k prohloubení svých dovedností a zkušeností potřebuje zápasovou praxi, nicméně je si vědoma také zájmu sportovního klubu ve vztahu k výsledkům, a zdůrazňuje tak požadavek posuzování jednotlivých případů velmi individuálně.

Náhrada výdajů v souvislosti s výkonem práce

Pro uzákonění povinností zaměstnavajícího klubu ve vztahu ke sportovci a jeho výdajům je klíčové nejprve stanovit, které výdaje lze považovat za takové, které byly vynaloženy v souvislosti s výkonem práce. Rovněž je důležité se zamyslet, zda vůbec takové výdaje sportovci nahrazovat, když můžeme argumentovat, že případné výdaje jsou již zahrnuty v rámci nadstandardních finančních odměn sportovců.

Jako příklady nutných výdajů, které sportovci v souvislosti s jeho činností vznikají, lze uvést výdaje na pohonné hmoty užívané k dojíždění, výživové doplňky, vitamíny, sportovní oblečení,

²²² Ohrožením sportovních cílů mám na mysli sníženou kvalitu tréninkové jednotky v důsledku účasti hráče s nízkou výkonností, ale toto ohrožení je naprosto neúměrné zamezení účasti hráče na tréninku.

výdaje na lékaře nebo fyzioterapeuty, pokud tyto nezajišťuje přímo klub. Dále by bylo možno uvažovat o ceně za vstupy do sportovních a rekreačních zařízení, které nejsou provozovány nebo zajištěny sportovním klubem jako jsou posilovna, bazén, sauna, masáž.

V případě přijetí nové právní úpravy je nutné nahlížet na sportovce jako na celek, a tedy mít na zřeteli, že ne každý sportovec je součástí extraligového hokejového týmu pobírající několik stovek tisíc korun měsíčně. Navrhovaná právní úprava by se vztahovala mimo tyto hráče i na sportovce nižších lig či méně populárních sportů, jejichž příjem může představovat průměrnou mzdu běžného zaměstnance. Za adekvátní bych proto považoval zákonné ustanovení ukládající povinnost vůči klubu nahrazovat tyto odůvodněné výdaje v přiměřené výši s možností smluvního vyloučení této povinnosti. Je pak na hráči, aby si spočítal, jaké jsou jeho přibližné měsíční výdaje a zahrnul je do finální kalkulace při rozhodování se, zda s daným sportovním klubem smlouvu za nabídnutých podmínek uzavře či nikoli. Myslím si ale, že základní výdaje na sportovní ošacení a sportovního lékaře či fyzioterapeuta by měly být klubem hrazeny bez výjimky, neboť je především v zájmu klubu, aby byl daný sportovec v ideální kondici a nosil klubové oblečení.

Postoupení práv a povinností na jiný klub

Ve sportovní praxi je institut postoupení práv a povinností běžnou záležitostí napříč všemi kolektivními sporty. Jeho nejčastější podobou je hostování, které v oblasti kolektivního sportu slouží mnoha účelům. Za současného právního stavu je na každém sportu, aby upravil podmínky postoupení práv a povinností jinému klubu. Stručně řečeno, ve fotbale je k jeho provedení nutný souhlas hráče, o kterého se jedná, v hokeji nikoliv. V rámci Zákoníku práce se paralela nachází v jeho ust. § 43a, který upravuje institut dočasného přidělení. To se podobá spíše fotbalové úpravě, neboť základem pro něj je konsenzus mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Dle mého názoru je tento postup vhodný, neboť úprava tohoto často využívaného procesu by měla dbát zvýšené ochrany hráčů. Přestože by zřejmě bylo nutné zohlednit specifika jednotlivých sportovních odvětví, jsem toho názoru, že souhlas hráče s hostováním či jinou formou postoupení práv a povinností na jiný klub by měl tvořit základní

pilíř této oblasti. Je totiř také na pováženu, zda při absenci takového souhlasu není takový postup v rozporu se zásadou zákazu nucené práce.

Smluvní pokuty

Smluvní pokuty jsou institutem, který se v kolektivním sportu objevuje pravidelně. Ustanovení o smluvních pokutách jsou součástí většiny hráčských smluv. Nutno poznamenat, že v drtivé většině případů se vztahují na hráče, nikoliv na kluby. Vzhledem k tomu, že Zákoník práce umožňuje smluvním stranám sjednat si smluvní pokutu pouze ve vztahu k tzv. konkurenční dolořce dle ust. § 346d odst. 7 Zákoníku práce, bylo by třeba toto ustanovení upravit ve vztahu k profesionálním sportovcům odchylně nebo přidat další ustanovení, které by užívání smluvních pokut na vztahy profesionálních sportovců s a sportovních klubů umožňovalo.

Vodítko může opět poskytnou švýcarská právní úprava. Dle mého názoru by možnost ujednat si smluvní pokuty v hráčské smlouvě měla být povolena, nikoliv však neomezeně. Především je nutné sledovat účel dané smluvní pokuty. Smluvní pokuta by měla mít výhradně represivní charakter a neměla by sloužit k úhradě ekonomické ztráty. Tím by byl zajištěn účel smluvní pokuty ve vztahu hráč – klub, kterým je potrestání jedné strany při nesplnění povinnosti.

Ukončení hráčské smlouvy

Z důvodu specifičnosti sportů, kdy není legitimní po zaměstnávajícím klubu požadovat, aby po vyčerpání Zákoníkem práce stanovených limitů pro opakování poměru na dobu určitou, s hráčem uzavřel smlouvu na dobu neurčitou, považují za ideální řešení v rámci případné legislativní úpravy udělit pro pracovněprávní poměry založené sportovní hráčskou smlouvou výjimku. Kluby by s totožným sportovcem mohly uzavřít smlouvu na dobu určitou (nejčastěji se bude jednat o období jedné až třech sezón) vícekrát, bez omezení maximálního počtu opakování.

Pokud bychom připustili, že zaměstnávající klub nemusí sportovci ani např. po desetiletém pracovněprávním poměru nabídnout smlouvu na dobu neurčitou, bylo by vhodné sportovcovu jistotu a stabilitu sportovní činnosti jako jeho povolání podpořit jinak. Možnými způsoby by bylo zákonné stanovení výpovědních důvodů a explicitní vypořádání se s otázkou výpovědi smluv v rámci sportovního prostředí z důvodů tzv. *just cause*.

Inspirovat se lze opět švýcarskou právní úpravou v rámci hokeje, která po sportovních orgánech výslovně požaduje, aby dohlížely na uzavírání sportovních smluv na dobu určitou. Posuzování oprávněnosti jednostranné výpovědi na základě *just cause*, nebo v rámci švýcarské terminologie tzv. důležitého důvodu (*wichtiger Grund*), je pak tradičně v gesci příslušného sportovního svazu a v další fázi potenciálně příslušného soudu. Pro předejití těmto vleklým sporům před příslušným svazem nebo soudem považují za vhodné kogentní stanovení těchto důležitých důvodů, a to přímo do zákonného předpisu. Od těchto důvodů by se pak smluvní strany mohly odchýlit pouze ve prospěch slabší smluvní strany, tedy sportovce, který by měl být i v rámci tohoto specifického vztahu chráněn před svévolným jednostranným ukončováním smluv.²²³

7.1.2 Úskalí navrhované právní úpravy

Výše uvedené je pouze výseč aspektů, kterými by se musel zákonodárce při vytváření takové právní úpravy zabývat. Samotný proces přijímání právní úpravy, která by mimo jiné řešila právní postavení profesionálních sportovců, se jeví jako proces velice komplikovaný. Legislativní proces by provázela potřeba vyřešit hned několik přinejmenším sporných otázek týkajících se sportovní oblasti jako celku nebo jednotlivých částí této oblasti. Ani vyřešení či jen uvedení všech těchto otázek není z důvodu komplexnosti dané problematiky a omezené kapacity této práce možné. Již v rámci výše uvedených aspektů navrhované právní úpravy jsou však zřejmá některá úskalí, jejichž vyřešení se jeví jako náročný úkol.

Individuální a kolektivní sport

Velmi významným problémem při přijímání navrhované úpravy je jednoznačně rozdíl mezi kolektivním a individuálním sportem. Tato práce se zabývá především sportem kolektivním, což ostatně evokuje její název. Proto jsem se v rámci úvah *de lege ferenda* věnoval dané

²²³ Připomenout v této souvislosti lze například jednostranné ukončení smluv s hokejisty ze strany HC Mountfield Hradec Králové. Klub za nepříznivé situace při epidemii onemocnění Covid-19 několika hráčům jednostranně ukončil smlouvy a jako důvod uvedl zásah vyšší moci, pro kterou nemohl dostát svým povinnostem. Viz. TOMAS, Jaroslav. *Výpovědi Hradce neplatí, rozhodla smírčí komise hokejového svazu* [online]. *MAFRA*, a. s. 21. 4. 2020. [cit. 8. 1. 2024]. https://www.idnes.cz/hokej/extra-liga/hokej-extraliga-hradec-kralove-asociace-libor-zboril-vypovedi-hra-dec.A200421_112056_hokej_cig.

problematicke z pohledu kolektivních sportů. Při koexistenci těchto dvou sfér sportu je však více než jasné, že zohlednění specifik každé této sféry bude v budoucnu při případném přijímání speciální právní úpravy, ale také při řešení jakýchkoliv otázek v souvislosti s právním postavením profesionálních sportovců, působit nemalé problémy.

Kdo je vlastně profesionální sportovec?

Dalším problémem, na který zákonodárce zcela jistě narazí, je určení, kdo jsou vlastně sportovci, na které by se tato právní úprava vztahovala. Těžko si lze totiž představit nízkopříjmové sportovce, kteří mají sport pouze jako koníček a formu drobného přivýdělku, v důsledku jejichž příslušnosti k danému klubu by například na neprofesionální kluby dopadala administrativa v souvislosti s některými aspekty pracovního práva. Proto by u těchto sportovců byla pravděpodobně vhodnější aplikace stávajícího občanskoprávního režimu, neboť jejich odměna za výkon sportovní činnosti netvoří hlavní zdroj jejich obživy, a není zde ani zvýšená potřeba jejich ochrany.

Řešením tohoto terminologického problému by dle mého názoru mělo být explicitní vyjádření a definování profesionálních sportovců ve Sportovním zákoně. Předmětem debat by v tu chvíli samozřejmě bylo, podle jakých kritérií by se takoví sportovci určovali. Nejvýznamnější kritérium by samozřejmě měla představovat výše jejich odměny a skutečnost, zda tato odměna tvoří hlavní způsob obživy sportovce. Dalším kritériem by mohla být doba, po kterou sportovec provozuje danou sportovní činnost. Doba by mohla být stanovena měsíčně či například ročně.

Závěr

Nevyhovující stav právní úpravy statusu profesionálních sportovců, zejména pak těch provozujících kolektivní sporty, dokládají samotné výroky Nejvyššího správního soudu, když se v rámci své činnosti věnuje řešení otázek vztahujících se k této problematice. Již v minulosti připustil možnost výkonu sportovní činnosti na základě pracovní smlouvy, ale také formou samostatné výdělečné činnosti, neboť je dle něj činnost profesionálních sportovců neupravená kogentně, a nelze se tak přiklonit a prosazovat pouze jedno z těchto nabízejících se řešení.²²⁴ Podle závěrů Nejvyššího správního soudu by bylo možno vyžadovat vztah podléhající ustanovením Zákoníku práce pouze za předpokladu, že by kromě splnění předpokladů předvídaných zákonnou definicí závislé práce byla alternativní možnost provozovat sportovní činnost v postavení osoby samostatně výdělečně činné zcela vyloučena.²²⁵

Dle mého názoru je však situace, kdy je nezbytné dotvářet a vykládat právní úpravu statusu profesionálních sportovců soudní praxí, neuspokojivá. Příčinu absence speciálního právního režimu, který by bral na zřetel a adekvátně zohledňoval veškerá specifika sportu, přičemž by ho svým působením nedeformoval, můžeme spatřovat v rozdílných názorech na uznání sportovního práva za samostatný právní obor. V otázce existence sportovního práva jako samostatného právního odvětví nepadá ani mezi odbornou veřejností shoda. Přestože totiž původ sportu sahá hluboko do historie, jeho současné atributy komerčního, hospodářského, výdělečného, a především stále dynamicky se rozvíjejícího odvětví jsou výsledkem intenzivního sportovního *boomu*, kterého jsme svědky v posledních desetiletích. Pravděpodobně toto je hlavní příčina určité zdrženlivosti zákonodárce ke změně současného stavu, neboť drtivá většina samostatných odvětví práva se utvářela po delší dobu a jejich úprava vychází z tradičních principů společnosti.

Na absenci speciální úpravy sportovního práva reagují orgány EU, a zejména pak SDEU, který poskytl na tuto problematiku již několikrát svůj pohled prostřednictvím několika významných

²²⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2017, sp. zn. 6 Afs 278/2016, bod 24.

²²⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 27.

výroků. Rozsudky SDEU udávají směr, kterým by se právní úpravy jednotlivých států EU měly ubírat. Co se týče úpravy statusu profesionálních sportovců, je dle EU žádoucí jejich postavení jako zaměstnanců, což se však například na našem území do normotvorby doposud příliš nepromítlo. ČR na rozdíl od našich slovenských sousedů dosud nepřijala speciální předpis, který by se postavením profesionálních sportovců podrobněji zabýval, protože mají u nás velmi významné postavení i jednotlivé sportovní organizace, které v daných sportech stanoví alespoň minimální mantinely pro smluvní vztahy. Jedním z důvodů, proč je dle mého názoru třeba na současný stav reagovat, a upravit alespoň některé aspekty postavení profesionálních sportovců na zákonné úrovni, je slabá důvěryhodnost a nedostatečně objektivní přístup sportovních svazů a federací na národní úrovni. Ve většině sportů v ČR se setkáváme se silnou kritikou organizací zastřešujících daný sport. Paradoxně největší rozpaky v této souvislosti budí FAČR jako asociace nejpopulárnějšího a nejvýznamnějšího sportu, protože v poslední době vyvěrá na povrch spousta kauz, které tuto asociaci neprezentují v ideálním světle. Přestože se tyto kauzy zpravidla statusu sportovců přímo netýkají, nevytvářejí dojem objektivního a důkladného přístupu ve vztahu k právní ochraně sportovních subjektů. Zároveň mají sportovci jako slabší smluvní strana zpravidla minimální možnost podílet se na tvorbě pravidel vztahujících se na vztahy z jejich činnosti vyplývající, neboť na rozdíl od většiny států, kde mají sportovní organizace srovnatelně významné pravomoci, není na našem území v oblasti sportu příliš rozvinutý a užívaný institut kolektivního vyjednávání. Jak jsem uvedl na příkladu hokeje, hráčské asociace zatím nezaujímají v porovnání s kluby a národními asociacemi příliš silné a sebevědomé postavení, a boj za ochranu práv hráčů je pro ně velice obtížný.

Výše uvedené má logicky zásadní vliv na podobu sportovních smluv. Ty budou mít ve většině případech formu smlouvy nepojmenované dle ustanovení § 1746 odst. 2 Občanského zákoníku. Jak již napovídá označení tohoto typu smluv, pro smlouvy nejsou kromě samotného Občanského zákoníku předepsány žádné speciální limity. Výjimku tvoří předpisy sportovních organizací, které však, jak jsem uvedl výše, nejsou obsahově příliš bohaté a precizní. Zároveň se v praxi často užívá vzorových smluv, které jsou vydávány pod hlavičkou národních asociací či svazů daného sportu. Druhou, v praxi kolektivních sportů výrazně méně užívanou možností, je uzavření smlouvy pracovní v režimu ustanovení § 34 Zákoníku práce. Praktickým

problémem aplikace Zákoníku práce je povinnost respektování jeho kogentních ustanovení, které by významným způsobem kolidovaly se sportovní praxí, a znesnadňovaly by postavení prakticky všech subjektů. Režim, ve kterém by profesionální sportovci měli postavení zaměstnanců, si lze představit pouze za předpokladu provedení určitých úprav ve vztahu k Zákoníku práce.

Přestože ve většině západních států mají profesionální sportovci postavení zaměstnanců a k jejich úpravě jsou využívány předpisy vztahující se k obecnému zaměstnaneckému poměru, jsou i v rámci jejich právních řádů na místě určité korektivy, které zohledňují specifické rysy sportovní činnosti a zabezpečují její plynulý výkon. Tyto korektivy však nejsou stanoveny speciálním právním předpisem, nýbrž judikaturou. Takovou zemí je například Švýcarsko. Právě švýcarskou úpravu některých aspektů pracovního práva ve vztahu k postavení profesionálních sportovců v kolektivních sportech jsem jako inspiraci využil v rámci svých úvah a výsledky komparace úpravy švýcarské a české jsem se inspiroval při návrhu hybridní právní úpravy, která by sportovcům přičkla postavení zaměstnanců za současného zohlednění dosavadní praxe a sportovních specifik.

Možností budoucího zásahu zákonodárce je hned několik, přičemž některé z nich (například zaměstnanecký režim bez odchylek) můžeme vyloučit bez dalšího, neboť by je za současné situace nebylo možné realizovat, a pokud ano, tak jen s velkými zásahy do sportovního odvětví, které by pro něj mohly mít zcela fatální následky. Z těchto důvodů navrhuji vytvoření speciálního režimu v působnosti Zákoníku práce, v rámci kterého by však byly prostřednictvím zvláštního sportovněprávního předpisu stanoveny odchylky z obecné právní úpravy.

První odchylku by představovala úprava doby, po kterou hráčská smlouva trvá. Smlouva na dobu neurčitou není se sportovní hráčskou smlouvou slučitelná. Ke stejnému závěru docházíme i v otázce omezení uzavírání více než tří po sobě jdoucích smluv na dobu určitou u stejného zaměstnavatele (sportovního klubu).

Dalším institutem pracovního práva, který by bylo dle mého názoru vhodné upravit, je dovolená. Tu bych v rámci navrhované právní úpravy neaplikoval vůbec, neboť pokud by měli sportovci právo na dovolenou na základě obecné úpravy pracovního práva, představovalo by takové

právo sportovce pro kluby obrovský zásah do jejich sportovní strategie. Tento stav je dle mého názoru naprosto nepředstavitelný a neudržitelný, a pokud by se zákonodárce chtěl pokusit o speciální přizpůsobení práva na dovolenou nebo dokonce respektování dnů pracovního volna, minimálních dob mezi sportovním výkonem a dodržování přestávek při samotném výkonu, bylo by to i pro něj extrémně komplikované. Dovolenu tak je dle mého názoru třeba vyloučit úplně, protože oblast kolektivních sportů představuje díky jednotlivým sezonám, které trvají zhruba osm měsíců, zdravé prostředí pro existenci doby na odpočinek, která je sportovní zvyklostí.

Obecná úprava bezpečnosti a ochrany zdraví při práci plynoucí ze Zákoníku práce by se dle mého názoru dala uplatnit i na činnost sportovce, a to především prostřednictvím zajištění vhodných podmínek v klubových prostorách a erudovaného personálu, který zabezpečí adekvátní úroveň edukace, rehabilitace a rekonvalescence hráčů. Povinnost klubů toto zabezpečit je však představitelná pouze v prostorách, kde je v moci tohoto klubu ovlivnit podmínky pro výkon sportovní činnosti. Největší zásah do dosavadního fungování profesionálních sportovců by byla jejich účast na systémech sociálního a zdravotního pojištění. Tato změna by bezesporu vzbuzovala rozsáhlé diskuze a musela by být po obsáhlých debatách velmi svědomitě komunikována vůči všem dotčeným.

Další odchylky bychom mohli spatřovat například v nároku hráče na účast na týmových tréninkových jednotkách nebo v umožnění sjednávání smluvních pokut. První jmenovaný aspekt by znamenal zpřísnění obecné pracovněprávní úpravy pro klub. Naopak možnost sjednávání smluvních pokut je ve oblasti sportovních smluv zaběhnutá praxe a obecná úprava zaměstnaneckého vztahu, která sjednávání smluvních pokut povoluje pouze ve vztahu ke konkurenční doložce, by nebyla vyhovující.

Lze konstatovat, že ať už bude zákonodárce postupovat na cestě k přijetí odpovídající právní úpravy a nápravě stávajícího stavu jakkoliv, je před ním velmi náročný úkol. Definování, na koho se případná právní úprava bude vztahovat a na koho už nikoliv, je jen jedním z problémů, které bude muset vyřešit. Stejně tak bude velice obtížné efektivně rozlišit úpravu pro sportovce

kolektivních a individuálních sportů. Pokud by ke specifikům těchto protipólů nebylo zákonodárcem přihlédnuto, mohla by jeho činnost způsobit více škod než užitku.

Na každý pád bude při procesu případné změny legislativy v oblasti postavení profesionálních sportovců zapotřebí diskuze a konzultace mezi zákonodárcem a představiteli hráčů, klubů či asociací, jejichž dialog by měl sloužit k důkladnému zvážení a zohlednění všech specifik, ať už sportovní oblasti jako celku, tak také jednotlivých dílčích sportovních odvětví a sportů. Inspiraci lze samozřejmě hledat i v zahraničí, nicméně funkční systémy jednotlivých zemí nemusí být stejně funkční v rámci našich specifických podmínek. Proto je dle mého názoru důležité zohlednit pohledy všech činitelů a subjektů vyskytujících se na poli českého sportu.

Seznam zkratk

AHL – American Hockey League

ArG – Das Bundesgesetz über die Arbeit in Industrie, Gewerbe und Handel (Arbeitsgesetz), vom 13. März 1964

ČR – Česká republika

ČSLH – Český svaz ledního hokeje

IIHF – Mezinárodní federace ledního hokeje

LZPS – Listina základních práv a svobod (Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky)

NHL – National Hockey League

Občanský soudní řád – Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Občanský zákoník – Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

OR – Das Schweizerische Obligationenrecht, vom 19. Juni 2020

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

Trestní zákoník – Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Ústava ČR – Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

SDEU – Soudní dvůr Evropské unie

Zákon o daních z příjmů – Zákon České národní rady č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů

Zákon o důchodovém pojištění – Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Zákon o podpoře sportu – Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu

Zákon o rozhodčím řízení – Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

Zákon o športe – Zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon o zaměstnanosti – Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Zákoník práce – Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

ZGB – Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, vom 10. Dezember 1907

Živnostenský zákon – Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

ARTER, Oliver. BADDELEY, Margareta. *Sport und Recht: 4. Tagungsband*. Stämpfli, 2007. s. 341. ISBN: 9783727291265.

BELOFF, Michael. KERR, Tim. DEMETRIOU, Marie. *Sports Law*. Bloomsbury Publishing, 2012. s. 396. ISBN: 978-17-8225-034-0.

BLACKSHAW, Ian S. *International Sports Law: An Introductory Guide*. Short Studies in International Law, 2017. s. 154. ISBN: 978-94-6265-197-5.

BLANPAIN, Roger. *Memoirs of Roger Blanpain: What can I do for you?* Brugge: Vandenberg Publishers, 2009. s. 263. ISBN: 978-9049601041.

BRÜHWILER, Jürg. *Einzelarbeitsvertrag, Kommentar zu den Art. 319-343 OR*. Helbing Lichtenhahn Verlag, 2014. s. 637. ISBN: 978-3-7190-3124-4.

ČERNÁ, Stanislava. ŠTENGLOVÁ, Ivana. PELIKÁNOVÁ, Irena. DĚDIČ, Jan. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 736. ISBN: 978-80-7552-333-4.

GARDINER, Simon. *Sports law*. Cavendish, 1998. s. 608. ISBN 9781859413111.

GÁBRIŠ, T. *International and European Sports Law: Textbook*. 1. vydání. Bratislava, 2015. s. 150. ISBN: 978-80-972080-2-8.

GÁBRIŠ, Tomáš. GREGUŠ, Jozef. *Práva a povinnosti v profesionálním športe*. Praha: Leges, 2021. s. 263. ISBN: 978-80-7502-525-8.

GEISER, Thomas. MÜLLER, Roland. PÄRLI, Kurt. *Arbeitsrecht in der Schweiz*. Stämpfli, 2019. s. 688. ISBN: 978-3-7272-2590-1.

GERBER, Simon. *Die Scheinselbständigkeit im Rahmen des Einzelarbeitsvertrages*. Haupt Verlag, 2003. s. 316. ISBN: 978-3258066196.

HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012. s. 87. ISBN 978-80-87439-07-4.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1481. ISBN: 9788074000591.

JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2018. s. 112. ISBN: 978-80-7552-883-4.

KLEINER, Jan. *Der Spielervertrag im Berufsfussball*. Schulthess Verlag. 2013. s. 978. ISBN: 978-3-7255-6769-0.

KOUTSOGIANNAKIS, Vassilios. *Der Spielervertrag im Schweizer Berufseishockey*. Dike Verlag, 2018. s. 249. ISBN: 978-3-03891-022-0.

KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 304. ISBN: 80-7179-532-1.

KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 316. ISBN 978-80-210-6040-1.

LAVICKÝ, Petr a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 2296. ISBN: 978-80-7400-852-8.

LISSE, Luděk. *Sportovní právo. Rozhodování sporů v oblasti sportu v ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. s. 304. ISBN: 978-80-7400-789-7.

MAISNER, Martin. DOUBRAVA, Petr. JANÁK, Jiří. VLACHOVÁ, Barbora. DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 176. ISBN: 978-80-7400-744-6.

PELC, Vladimír. *Zákon o daních z příjmů. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2015. s. 1428. ISBN: 978-80-7400-517-6.

PETROV, Jan. VÝTISK, Michal. BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023. s. 3352. ISBN: 978-80-7400-747-7.

PICHRT, Jan. a kol. *Pracovní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s. 792. ISBN: 978-80-7400-853-5.

PICHRT, Jan (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 288. ISBN: 978-80-7478-655-6.

RIEMER-KAFKA, Gabriela. ELISCHA KRENGER, Nicole. *Arbeitsrecht – Kommentierte Tafeln*. Stämpfli, 2012. s. 162. ISBN: 978-3-7272-8853-1.

RYBAK, Frank. *Das Rechtsverhaeltnis zwischen dem Lizenzfuballspieler und seinem Verein*. Peter Lang GmbH, Internationaler Verlag der Wissenschaften, 1999. s. 435. ISBN: 3631341202.

SLUKA, Tomáš. *Profesionální sportovec. Právní a ekonomické aspekty*. Havlíček Brain Team, 2007. s. 199. ISBN: 978-80-903609-5-5.

ŠTEFKO, Martin. *Vymezení závislé a nelegální práce*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013. s. 279. ISBN: 978-80-87146-72-9.

RUŽIČKA, Hynek. *Právní postavení profesionálních sportovců a profesionální sportovní smlouvy*. Praha: C. H. Beck. 1. vydání. 2022. s. 208. ISBN 978-80-7400-895-5.

Odborné články

BEZOUŠKA, Petr. *Závislá práce*. Právní rozhledy, 2008, č. 16. ISSN: 12106410.

DAVIS, Timothy. *What Is Sports Law?* Marquette Sports Law Review vol. 11. 2001. s. 211. dostupné z: <http://scholarship.law.marquette.edu/sportslaw/vol11/iss2/7>.

KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu: Iluze či nutnost?* Právník, 2001, č. 5, s. 467-490.

KRÁLÍK, Michal. *Zamyšlení nad tzv. sportovním právem*. Právní rozhledy, 1998, č. 10, s. 485-495. ISSN: 1210-6410

MORÁVEK, Jakub. ŠTEFKO, Martin. *Profesionální sportovci v kolektivních sportech*. Časopis pro právní vědu a praxi. Brno: Masarykova Univerzita, 2013, č. 3. s. 354-358 ISSN: 1210-9126.

WALSH, Neil P. *Nutrition and Athlete Immune Health: New Perspectives on an Old Paradigm*. Sports Med. 2019. S. 153-168. PMID: 31691927.

Judikatura

Rozsudek SDEU ze dne 12. 12. 1974 ve věci *B.N.O. Walrave, L.J.N. Koch proti Association Union cycliste internationale, Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie a Federación Española Ciclismo (C36/74)*.

Rozsudek SDEU ze dne 11. 4. 2000 ve věci *Christelle Deliège proti Ligue francophone de judo et disciplines associées ASBL, Ligue belge de judo ASBL, Union européenne de judo (C-51/96) a François Pacquée (C-191/97)*.

Rozsudek SDEU ve věci *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman* (C 415/93).

Rozsudek SDEU ve věci *Jyri Lehtonen and Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL v Federation Royale Belge des Societes de Basketball ASBL (FRBSB)*, C-176/96.

Rozsudek SDEU ve věci *David Meca-Medina and Igor Majcen v Commission*, C-519/04 P.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2011, čj. 2 Afs 16/2011-78.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 33 Odo 848/2006.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2017, sp. zn. 6 Afs 278/2016.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 9. 2011 sp. zn. 8 Afs 56/2010-73.

Rozsudek Nejvyššího soudu 22 Cdo 679/2007 ze dne 22. 4. 2008.

Usnesení Ústavního soudu I. ÚS 288/15 ze dne 5. 5. 2015.

Usnesení Ústavního soudu III. ÚS 45/01 ze dne 8. 3. 2001.

Usnesení Nejvyššího soudu 28 Cdo 1849/2015 za dne 6. 10. 2015.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2014, 3 Ads 111/2013-31.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2012, č. j. 4 Ads 177/2011 – 120.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2011, č. j. 4 Ads 75/2011-73.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2018, 6 Afs 266/2017-31.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 8. 2017, č. j. 9 Afs 166/2017-29.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2014, č.j. 1 Afs 73/2011-167.

Rozsudku Spolkového soudu ze dne 27.11.2013, 2C 131/2013.

Rozsudek Spolkového soudu ze dne 4.4.2011, BGE 137 III 303.

Rozsudek Spolkového soudu ze dne 21.10.2003 BGE III 28.

Rozhodčí nález CAS ze dne 24. 4. 2007 ve věci CAS 2006/A/1180, Galatasaray SK v. Frank Ribéry & Olympique de Marseille.

Právní předpisy a jiné legislativní dokumenty

Bílá kniha o sportu, 11.7.2007. [online] <https://eur-lex.europa.eu/> [cit. 2023-08-03] Dostupné z: eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0391.

Smlouva o fungování Evropské unie, 1.12.2009. [online] <https://eur-lex.europa.eu/> [cit. 2023-08-04] Dostupné z: eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT.

Příloha č. 4 k nařízení vlády č. 278/2008 Sb. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-278#f5771708>.

Das Bundesgesetz über die Arbeit in Industrie, Gewerbe und Handel (Arbeitsgesetz), vom 13. März 1964.

Das Schweizerische Obligationenrecht, vom 19. Juni 2020.

Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, vom 10. Dezember 1907.

Zákon České národní rady č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů.

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

Zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon o zaměstnanosti – Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Živnostenský zákon – Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

Interní předpisy a další dokumenty sportovních organizací

2022/23–2023/24 IIHF Ethics Code. [online] IIHF. Dostupné z: <https://www.iihf.com/en/statichub/20191/ethics>.

2022/23–2023/24 Season IIHF International transfer regulations. [online] IIHF. [cit. 02-12-2023]. Dostupné z: <https://www.iihf.com/en/statichub/4719/rules-and-regulations>.

Vision CAIHP 2018 ve vztahu k ČSLH a APK LH. [online] www.caihp.cz [cit. 29-11-2023]. Dostupné z: <http://www.caihp.cz/nasi-vizi/>.

Ausbildungsvertrages. [online] SIHF (Swiss Ice Hockey Federation). Dostupné z: <https://docplayer.org/19420380-Ausbildungsvertrag-fuer-die-novizen-elite-und-oder-junioren-elite-a-zwischen-1-nachfolgend-club-genannt-und-nachfolgend-spieler-genannt.html>.

Commentary on the FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players, Edition 2021. [online] FIFA. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/346c4da8d810fbea/original/Commentary-on-the-FIFA-Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-Edition-2021.pdf>.

Český svaz ledního hokeje: Stanovy a řády ČSLH. 2020 [online]. [cit. 2023-06-29] www.ceskyhokej.cz. Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/data/document/file/cslh-stanovyrary2020-2021.pdf>.

Přestupní řád pro kluby extraligy a 1. ligy. [online] www.ceskyhokej.cz [cit. 23-11-2023]. Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/cesky-hokej/dokumenty/stanovy-a-rady>.

The World Anti-Doping Code. [online] 2021. www.wada-ama.org [cit. 23-11-2023]. Dostupné z: https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2021_wada_code.pdf.

Hráčská smlouva pro extraligu ledního hokeje a 1. ligu ČR, 19. 4. 2022. [online] www.ceskyhokej.cz [cit. 2023-10-10] Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/cesky-hokej/dokumenty?documentLister-filter%5Bkeyword%5D=smlouva>.

Ostatní zdroje

BRODEC, Jan. *Kolektivní sport může být živností*. epravo.cz, 11. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kolektivni-sport-muze-byt-zivnosti-106231.html>.

BÉMOVÁ, Karolína. Spory ve fotbale a ukončení smlouvy na základě just cause. [online] Advokátní deník, 2022. [cit. 29-12-2023]. Dostupné z: <https://advokatnidnik.cz/2022/09/12/spory-ve-fotbale-a-ukonceni-smlouvy-na-zaklade-just-cause/>.

Evropská unie: EU sports policy Going faster, aiming higher, reaching further. 2019 [online]. [cit. 2023-06-19] In: europarl.europa.cz. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/640168/EPRS_BRI\(2019\)640168_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/640168/EPRS_BRI(2019)640168_EN.pdf).

ČT sport: Šéf IIHF věří, že na příští olympiádě hráči z NHL budou. Pokud ne, byl by to velký problém, říká 2022 [online]. [cit. 2023-06-29] www.sport.ceskatelevize.cz. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/olympijske-hry/peking-2022/sporty/hokej/sef-iihf-veri-ze-na-pristi-olympiade-hraci-z-nhl-budou-pokud-ne-byl-by-to-velky-problem-rika/620e6bc27ebee1e7f1a252a4>.

Český statistický úřad. *Statistika sportu: základní ukazatele*, 2019. [online] www.czso.cz [cit. 2023-11-22] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/161287478/09001621k5.pdf/f2e0af5a-8e3c-4fd5-ac97-f9701f2e95f8?version=1.1>.

GLOGAR, Martin. Novela zákona o podpoře sportu. 6.4.2023. Právní prostor [online]. [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/novela-zakona-o-podpore-sportu2>.

Koncepce podpory sportu 2016-2025 – Sport 2025. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. msmt.cz [online]. [cit. 2023-06-19] Dostupné z: <https://www.msmt.cz/sport-1/koncepce-podpory-sportu-2016-2025>.

KUBÍČEK, Jirí. *Historie právní úpravy sportu v ČR do roku 1990*. www.jirikubicek.cz [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: https://www.jirikubicek.cz/data/sportovni_pravo/1.%20Sportovni%20pravo%20pr%C3%A1vo%20-%20p%C5%99edn%C3%A1%20ky/2.4%20Historie%20pr%C3%A1vn%C3%AD%20C3%BApravy%20sportu%20v%20C4%8Dr%20do%20roku%201990.pdf.

MASTERS, James. *WWI Christmas Truce football match: Fact or fiction?* www.cnn.com [online]. [cit. 2023-06-26] Dostupné z:

<https://edition.cnn.com/2014/12/23/sport/football/christmas-truce-football-match/index.html#:~:text=The%20story%20goes%20that%20on%20December%2025%201914%2C,was%20to%20be%20dubbed%20as%20%E2%80%9CThe%20Christmas%20Truce.%E2%80%9D.>

LINHART, Jiří. PÁCL, Pavel. *Rekreace*. 11.12.2017. Sociologický ústav AV ČR V.V.I.. *Sociologická encyklopedie*. <https://encyklopedie.soc.cas.cz> [online]. [cit. 2023-06-14] Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rekreace>.

Sport, 2023. [online] www.europarl.europa.eu [cit. 2023-08-04] Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/143/le-sport>.

Sport a Evropská unie. [online] www.mvcr.cz [cit. 2023-08-03] Dostupné z: [Sport a Evropská unie - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](http://www.mvcr.cz).

TOMAS, Jaroslav. *Advokát Hradce: Výpověď jsme podle komise nejspíš měli dát všem hráčům* [online]. *MAFRA*, a. s. 4. 5. 2020. [cit. 15. 3. 2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hokej/extraliga/hokej-hradec-kralove-david-jaros-pravnik-vypovedi-smirci-komise.A200504_150320_hokej_cig.

TOMAS, Jaroslav. *Výpovědi Hradce neplatí, rozhodla smírčí komise hokejového svazu* [online]. *MAFRA*, a. s. 21. 4. 2020. [cit. 23. 11. 2023] Dostupné z: https://www.idnes.cz/hokej/extra-liga/hokej-extraliga-hradec-kralove-asociace-libor-zboril-vypovedi-hra-dec.A200421_112056_hokej_cig.

UEFA to set limit on length of player contracts. [online] London Times, 1/2023. [cit. 29-12-2023]. Dostupné z: <https://www.sportsbusinessjournal.com/Daily/Global/2023/01/23/uefa-contract-limit.aspx>.

VALLONI, Lucien W. NEUENSCHWANDER, Eric P. The role of Switzerland as host: moves to hold sports organisations more accountable, and wider implications. [online] Transparency International's forthcoming Global Corruption Report: Sport, 2016. [cit. 14-12-2023]. Dostupné z: https://www.transparency.org/files/content/feature/6.4_SwitzerlandAsHost_ValloniNeuenschwander_GCRSport.pdf.

ZBOŘIL, LIBOR. *Právní ochrana profesionálních hokejistů* [online]. Economia, a.s. 9. 10. 2020. [cit. 22-11-2023]. <https://pravniradce.ihned.cz/c1-66826110-pravni-ochrana-profesionalnich-hokejistu>.

Právní postavení sportovce v kolektivních sportech

Abstrakt

Diplomová práce je věnována problematice právního postavení sportovců, přičemž největší důraz je kladen na profesionální sportovce vykonávající kolektivní sport. Profesionální sportovci jsou za účinnosti současné právní úpravy v České republice zpravidla v postavení osob samostatně výdělečně činných, což nekoresponduje se světovým trendem, kterým je přiznání statusu zaměstnanců prostřednictvím pracovních smluv.

Záměrem této práce je kromě popisu aktuálního stavu právní úpravy v České republice také návrh možných směrů, kterými by se zákonodárce mohl v budoucnu ubírat, neboť současný stav nelze považovat za vyhovující. Práce se bude dané problematice věnovat jak z pohledu profesionálního kolektivního sportu obecně, tak z pohledu konkrétního sportovního odvětví, které poskytne možnost pro praktické uchopení obecných poznatků. Tímto odvětvím bude lední hokej, jehož prostřednictvím práce srovná také tuzemskou právní úpravu s tou švýcarskou, pro kterou je charakteristický zaměstnanecký právní vztah mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby.

Práce je rozdělena na sedm částí. V první části jsou vymezeny základní pojmy vztahující se ke sportovnímu právu a sportu obecně, které poskytují nutný základ pro pochopení navazujících částí. V části druhé je uvedena systematika právní úpravy dané problematiky, a to v rovině národní i mezinárodní. Následující tři části se věnují sportovním smlouvám v obecné rovině a postavení profesionálních sportovců v kolektivních sportech v ČR s následnou aplikací obecných tezí na lední hokej. V předposlední části práce je pro účely srovnání poskytnut pohled na právní úpravu postavení sportovců ve Švýcarsku. I v tomto segmentu je pojednáváno zejména o ledním hokeji. Ve stěžejní poslední části se autor prostřednictvím klíčových aspektů pracovního práva pokusí o návrh možné budoucí právní úpravy, která by profesionálním sportovcům přiznala status zaměstnanců. Tento návrh by mohl posloužit jako podnět k diskuzi o potencionálních změnách legislativy.

Klíčová slova: profesionální sport, pracovní právo, právní postavení profesionálního sportovce

Legal status of athletes in team sports

Abstract

The thesis is dedicated to the issue of the legal status of athletes, with the greatest emphasis placed on professional athletes engaged in team sports. Under the current legal framework in the Czech Republic, professional athletes are generally considered self-employed individuals, which does not correspond to the global trend of granting employee status through employment contracts.

The intention of this thesis is not only to describe the current state of legal regulation in the Czech Republic but also to propose possible directions for future legislative efforts, as the current state cannot be considered satisfactory. The thesis will address this issue from the perspective of professional team sports in general, as well as from the perspective of a specific sports sector, which will provide an opportunity for practical application of general findings. This sector will be ice hockey, through which the thesis will also compare Czech legal regulation with that of Switzerland, where the employment relationship between professional athletes and sports clubs is characteristic.

The thesis is divided into seven parts. The first part defines basic concepts related to sports law and sports in general, providing necessary groundwork for understanding the subsequent sections. The second part presents the systematics of legal regulation of the issue, both nationally and internationally. The following three parts focus on sports contracts in general and the status of professional athletes in team sports in the Czech Republic, with subsequent application of general theses to ice hockey. The penultimate part provides a comparison of the legal regulation of athletes' status in Switzerland for the purpose of comparison. Even in this segment, the focus is primarily on ice hockey. In the pivotal final part, the author, through key aspects of labor law, will attempt to propose possible future legal regulation that would grant employee status to professional athletes.

Keywords: professional sport, labour law, legal status of professional athletes